T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ROMANLARINDA KULLANDIĞI DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME (CÜMLE TÜRLERİ)

Faruk TOZMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATAY/2009

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ROMANLARINDA KULLANDIĞI DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME (CÜMLE TÜRLERİ)

Faruk TOZMAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK

HATAY/2009

MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencisi Faruk TOZMAN tarafından hazırlanan **"Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarında Kullandığı Dil Üzerine Bir İnceleme (Cümle Türleri)"** başlıklı çalışma, 24/07/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı (Başkan)	Yrd. Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK
Üye	Yrd. Doç. Dr. Kezban KURAN
Üye	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN

Onay
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.
…./…./….

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Dil, insanın kendisini ifade etmesinin bir ürünüdür. İnsanlarla iletişime, etkileşime geçmek için ortaya koyduğu kurallar, simgeler ve anlaşma sisteminin bütünüdür.

Tarihsel süreçte insanın mağara duvarına çizdiği resimden tutun da hiyerogliflere, kil tablet üzerine yazdığı çivi yazısından bengi taşlara kazıdığı ifadelere, dahası ceylan derisinden papirüslere ve kâğıda kadar aktarılan her şey insanın duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşma isteğinin, kendini bir şekilde ifade etme hassasiyetinin göstergesidir.

Seslerden hecelere, hecelerden kelimelere, kelimelerden cümlelere, cümlelerden duygu ve düşüncelere uzanan bu süreçte dil, edebiyat sayesinde işlene işlene incelik kazanmıştır. Dil, konuşuldukça, kendisiyle eserler verildikçe gelişmiş ve varlığını devam ettirmiştir.

Bir milletin en önemli varlığı geleceğinin garantisi olan çocuklardır. Çocuklar nasıl eğitilirse, yetiştirilirse o şekilde vatanına, milletine hizmet eder. İşte çocukların iyi yetişmesi için, onlara doğru düşünce ve davranışlar kazandırabilmek için, ilgi ve ihtiyaçlarına göre, seviyelerine uygun eserler vermek gerekir. Bu ihtiyaçtan dolayı çocuk edebiyatı ortaya çıkmıştır.

Edebiyat, Arapça “edep” kelimesinden gelmektedir. Edebiyat kelimesinin anlamı ise insanı (çocuğu) terbiye eden, ona iyi duyguları, doğru düşünce ve davranışları kazandıran eserler bütünüdür.

Çocuklara iyi düşünceleri ve doğru davranışları kazandırmak için verilecek eserlerde dili iyi bilmek, dilin inceliklerine hâkim olmak ve dilin kurallarına göre duygu ve düşünceleri anlatmak gerekir.

Çalışmanın **1. Kesim**'ini oluşturan "**Giriş**" bölümünde, çalışmadaki "problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, çalışmanın önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve bu çalışmanın konusuyla ilgili araştırmalara" yer verilmiştir. "**Yöntem**" bölümünde (II. Bölüm) çalışmanın yöntemine dair bilgilere yer verilmiştir. Buna göre bu bölümde "araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri ve veri çözümleme teknikleri" anlatılmıştır.

Çalışmanın **2. Kesim**'inde "dil, edebiyat, çocuk edebiyatı ve işlevleri, çocuk edebiyatı açısından başlıca edebî türlerin tanımı ve özellikleri, çocuk kitaplarının özellikleri, Gülten Dayıoğlu'nun hayatı ve eserleri" ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca bu kesimin 2. kısmında (IV. Bölüm) "cümle; yapısına göre, anlamına göre, yüklemin yerine ve yüklemin türüne göre cümleler" hakkında bilgilere ve bunların özelliklerine dair açıklamalara yer verilmiştir.

3. Kesim'de araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışmanın bu kesiminde Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanında incelenen cümle türlerine ilişkin sayısal veriler tablolar hâlinde sunulmuştur.

Çalışmanın **4. Kesim'**inde araştırmada ulaşılan sonuçlar, benzer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bu kısımda araştırmanın genel sonuçlarına ve önerilere de yer verilmiştir.

Çalışmamın her aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen değerli hocam, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK'e, yoğun mesaisine rağmen görüş ve önerileriyle çalışmama destek olan Yrd. Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN'a çok teşekkür ederim. Ayrıca tez aşamasında emeği geçen değerli hocalarım Doç. Dr. Hüseyin GÜFTÂ, Yrd. Doç. Dr. Bülent ARI, Yrd. Doç. Dr. Eyyup COŞKUN ve Yrd. Doç. Dr. Bilginer ONAN'a şükranlarımı sunarım.

Ayrıca çalışmam süresince maddi ve manevî desteklerini gördüğüm aileme özellikle kardeşlerim ***Meryem*** ve ***Doğan TOZMAN***'a candan teşekkür ederim.

GÜLTEN DAYIOĞLU'NUN ÇOCUK ROMANLARINDA KULLANDIĞI DİL ÜZERİNE BİR İNCELEME (CÜMLE TÜRLERİ)

Yüksek Lisans Tezi, Faruk TOZMAN
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK

ÖZET

Okuma becerisi küçük yaşlardan itibaren kazanılması gereken zihinsel bir etkinliktir. Bu becerinin geliştirilmesinde iyi hazırlanmış çocuk edebiyatı ürünleri önemli rol oynar. Çocuk romanlarının, öğrenim çağındaki çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre hazırlanması çocuklar için çok önemlidir. Çünkü bu eserlerle çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılır, çocukların dil ve düşünce gelişimi sağlanır. Bunun için çocuk romanlarında kullanılan dil çok önemlidir.

Çocuk kitapları, dilsel becerileri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kazanma konusunda çocuklara yardımcı olur. Bu yüzden çocuklara nitelikli edebî ürünler sunmak hem çocuk edebiyatıyla uğraşan yazarların ve akademisyenlerin hem de eğitimcilerin görevidir. Bu nedenle eserlerin çocukların özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre hazırlanması, incelenmesi ve seçilmesi gerekmektedir. Çocuk edebiyatı üzerine yapılan araştırma ve incelemeler, çocuklar için hazırlanacak eserlerde yol gösterici olacaktır.

Bu araştırmanın amacı, çocuk edebiyatı sahasında onlarca eser veren Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında kullandığı cümle türlerini incelemek ve kullanılan cümle türlerinin çocuklara uygunluğunu değerlendirmektir.

Araştırmada, Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanının ilk, orta ve son bölümlerinin 30'ar sayfasında yer alan cümleler fişlenmiştir. Sonraki aşamada her cümle yapısına göre, anlamına göre, yüklemin yerine göre, yüklemin türüne

göre incelenmiştir. Cümle türlerine ilişkin sayısal verilerden hareketle kitapların hitap ettiği yaş grubuna uygun olup olmadıkları değerlendirilmiştir.

Araştırmamıza konu olan çocuk romanlarında toplam 36306 cümle incelenmiştir. İncelenen cümle sonuçlarına göre yazarın, yapısına göre en çok basit cümleyi (%84,97); anlamına göre en çok olumlu cümleyi (%85,57); yüklemin yerine göre en çok kurallı cümleyi (%91,74); yüklemin türüne göre en çok fiil cümlesini (%87,77) kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca bu cümle türlerinin her romanda en fazla kullanılan cümle türleri olduğu görülmüştür.

Araştırmada Gülten Dayıoğlu'nun 14 romanının cümle türleri açısından hitap ettiği 10–14 yaş grubuna uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Güten Dayıoğlu, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Romanı, Dil, Cümle Türleri

AN OBSERVATION UPON THE LANGUAGE USED IN CHILD NOVELS BY GÜLTEN DAYIOĞLU (TYPES OF SENTENCE)

Master Thesis, Faruk TOZMAN
Department of Turkish Education Master Thesis
Supervisor: Asist. Prof. Jale ÖZTÜRK

ABSTRACT

The reading ability is a mental activity required to be gained as of early ages. Child literature products prepared well play an important role in order to improve this ability. It is very important that the child novels are prepared according to the mental development features, interests and needs of educated children. Because the children gain the reading habits with these literary works, the language and thought developments of children are provided. For this reason, the language used in child novels is very important.

Child books help children to gain the linguistic skills (listening, speaking, reading, writing). Therefore, to present the qualified literary works to children is the mission of both authors who are busy with the child literature and educators and academicians. For this reason, it is necessary the literary works are prepared, chosen and observed according to the features, interests, needs of children. Researches and observations performed on child literature will be guide in literary works to prepare for children.

This research's aim is to observe sentence types Gülten Dayıoğlu, who writes many literary works on child literature, has used in child novels and is to evaluate whether the sentence types used are suitable for children or not.

The sentences found in each 30 pages of the first, middle and last chapters of Gülten Dayıoğlu's 14 child novels has been marked with numbers. In following stage, each sentence has been observed according to structure,

meaning, the place and type of verb. By following the numerical data obtained regarding the sentence types, it has been assessed whether the books are suitable for the age group they call upon.

36306 sentences are totally observed in child novels subjected to the research. According to the observation results, it has been determined the writer has used the basic sentence according to structure the most (84,97 %); the positive sentence according to meaning the most (85,57 %); the regular sentence according to the place of verb the most (91,74 %); the verbal sentence according to the types of verb the most (87,77 %). Also ıt has been identified that these sentence types are the sentence types used in each novels the most.

As a result of this research, it has been identified that Gülten Dayıoğlu's child novels in terms of the sentence types are appropriate for the age group they call upon.

KEY WORDS

Gülten Dayıoğlu, Child Literature, Child Novel, Language, Types of Sentence

İÇİNDEKİLER

Önsöz……i
Özet……..iii
Abstract……..…v
İçindekiler……...vii
Tablolar Dizini……...xvi

BİRİNCİ KESİM

1. GİRİŞ……...…1
1.1. Problem Durumu……...……...……1
1.2. Problem Cümlesi……...……...3
1.3. Alt Problemler……...…..……...……...3
1.4. Çalışmanın Önemi……...…..……4
1.5. Varsayımlar…….....…….…….…...5
1.6. Sınırlılıklar……...…….……5
1. 7. İlgili Araştırmalar……...……6
2. YÖNTEM……...13
2.1. Araştırmanın Modeli ……...……...…….…….....13
2.2. Evren ve Örneklem…….……13
2.3. Veri Toplama Tekniği……...…..……13
2. 4. Veri Çözümleme Teknikleri……...……14

İKİNCİ KESİM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE…….15
3. 1. Dil ....……15
3.2. Edebiyat……...…16
3.3. Çocuk Edebiyatı……18
3.3.1. Çocuk Edebiyatının İşlevleri…….……19
3.3.2. Çocuk Edebiyatı Açısından Edebî Türler……..24

3.3.2.1. Masal

a. Tanımı ve Özellikleri ...……...……25

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Masallarda Bulunması Gereken Özellikler…….……26

3.3.2.2. Fabllar

a. Tanımı ve Özellikleri ...……26

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Fabllarda Bulunması Gereken Özellikler……...27

3.3.2.3. Biyografiler

a. Tanımı ve Özellikleri ...……...……28

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Biyografilerde Bulunması Gereken Özellikler.…….…….28

3.3.2.4. Anı (Hatıra)

a. Tanımı ve Özellikleri……...……....29

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Anılarda Bulunması Gereken Özellikler……..29

3.3.2.5. Gezi Yazıları

a. Tanımı ve Özellikleri……...……....29

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Gezi Yazılarında Bulunması Gereken Özellikler……...……30

3.3.2.6. Şiir

a. Tanımı ve Özellikleri……...……....31

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Şiirlerde Bulunması Gereken Özellikler…….……..31

3.3.2.7. Hikâye (Öykü)

a. Tanımı ve Özellikleri……...……....32

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Hikâyelerde Bulunması Gereken Özellikler……...……33

3.3.2.8. Roman……....34

3.3.2.8.1. Romanların Özellikleri……..……..35

3.3.2.8.2. Çocuk Romanı Türleri ……...…….35

a. Yakın Çevreyle İlgili Romanlar…….. 35

b. Hayvan Romanları……...35
c. Mizahî Romanlar…….35
ç. Serüven (Macera) Romanları……...36
d. Duygusal Romanlar…….36
e. Tarihî Romanlar……...36
f. Gezi Romanları ...…….……...36
g. Düşsel (Fantastik) Romanlar…….....……...36
3.3.2.8.3. Çocuklara Yönelik Yazılan Romanlarda Bulunması Gereken Özellikler……..……37
3.4. Gülten Dayıoğlu'nun Hayatı Ve Eserleri……...40
4. CÜMLE (TÜMCE)……...……45
4.1. Cümle…….45
4.2. Cümle Türleri…….46
4.2.1.Yapısına Göre Cümleler….…….47
4.2.1.1. Basit Cümle ……..47
4.2.1.2. Birleşik Cümle……..…….48
4.2.1.2.1. Sıralı Birleşik Cümle…….49
4.2.1.2.2. İç İçe Birleşik Cümle……50
4.2.1.2.3. Bağlı Birleşik Cümle……51
4.2.1.2.4. Şartlı Birleşik Cümle……52
4.2.1.2.5. Ki'li Birleşik Cümle.……53
4.2.2. Anlamına Göre Cümleler……..…….54
4.2.2.1. Olumlu Cümle……..…….55
4.2.2.2. Olumsuz Cümle……..……..55
4.2.2.3. Soru Cümlesi……..…….…….56
4.2.3. Yüklemin Yerine Göre Cümleler.....……...….…….57
4.2.3.1. Kurallı (Düz) Cümle……..…….……...57
4.2.3.2. Devrik Cümle ...……..…….…….58
4.2.3.3. Kesik (Eksiltili) Cümle…....…….…….58
4.2.4. Yüklemin Türüne Göre Cümleler....…….…….59
4.2.4.1. Fiil (Eylem) Cümlesi...……..…….……...60
4.2.4.2. Ad (İsim) Cümlesi……..…….…….60

ÜÇÜNCÜ KESİM

5. BULGULAR……..……61
5.1. Fadiş Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular……..……63
5.1.1.Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...64
5.1.2. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...65
5.1.3. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...66
5.1.4. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...66
5.2. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular.…67
5.2.1. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...……68
5.2.2. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...……69
5.2.3. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……..……70
5.2.4. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……..……..…..…70
5.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular…71
5.3.1. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...…72
5.3.2. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...……...…73
5.3.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...…73
5.3.4. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...……...…74
5.4. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular …75

5.4.1. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...76
5.4.2. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...77
5.4.3. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması…….....77
5.4.4. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……..78
5.5. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular …..79
5.5.1. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...80
5.5.2. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...81
5.5.3. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...81
5.5.4. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması...…… ……..82
5.6. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular …….…..83
5.6.1. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...84
5.6.2. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...85
5.6.3. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...85
5.6.4. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...……...86
5.7. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular..87
5.7.1. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...88
5.7.2. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...89

5.7.3. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...89
5.7.4. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...……..90
5.8. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular ……..91
5.8.1. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...92
5.8.2. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...93
5.8.3. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...93
5.8.4. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...……...94
5.9. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular…….…….95
5.9.1. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……...……...96
5.9.2. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……...……...97
5.9.3. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……...……...97
5.9.4. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...……..98
5.10. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular…..……...99
5.10.1. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……100
5.10.2. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……101
5.10.3. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……101

5.10.4. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……..102
5.11. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular.……...……. 103
5.11.1. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması…….……104
5.11.2. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……105
5.11.3. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması……105
5.11.4. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması……...106
5.12. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular...……...107
5.12.1. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması……108
5.12.2. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması……..……109
5.12.3. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması…..……110
5.12.4. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması…..……110
5.13. Ganga Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular.……..……111
5.13.1. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması…….……...112
5.13.2. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması…….……...113
5.13.3. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması…….……...114
5.13.4. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması…….……...114

5.14. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular……...115
5.14.1. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması…….……...116
5.14.2. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Göre Cümlelerin Anlamına Sınıflandırılması…….....117
5.14.3. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması…….....118
5.14.4. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması…….....118

DÖRDÜNCÜ KESİM

6. TARTIŞMA VE SONUÇ…….……...……...120
6.1. DEĞERLENDİRME…….……..…...……....120
6.2. SONUÇ…….……...…….……...129
6.2.1. Fadiş Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……..…...…….…..129
6.2.2. Dört Kardeştiler Adlı Romana İlişkin Sonuçlar…..…….……..129
6.2.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romana İlişkin Sonuçlar…..…….……...130
6.2.4. Yurdumu Özledim Adlı Romana İlişkin Sonuçlar…..…….……...131
6.2.5. Ben Büyüyünce Adlı Romana İlişkin Sonuçlar…..…….……...131
6.2.6. Akıllı Pireler Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……131
6.2.7. Işın Çağı Çocukları Adlı Romana İlişkin Sonuçlar…….132
6.2.8. Ölümsüz Ece Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……...132
6.2.9. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……..133
6.2.10. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……..133
6.2.11. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……...134
6.2.12. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romana İlişkin Sonuçlar….134
6.2.13. Ganga Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……134
6.2.14. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romana İlişkin Sonuçlar……..…135
6.3. ÖNERİLER…….136

EKLER..……..137
Ek 1: İncelenen Romanlardan Örnekler
KAYNAKÇA.…….……..150

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yapısına Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu……..61
Tablo 2: Anlamına Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu……62
Tablo 3: Yüklemin Yerine Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu……62
Tablo 4: Yüklemin Türüne Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu.....62
Tablo 5: Fadiş Romanındaki Cümle Türleri …….……..……...63
Tablo 6: Fadiş Romanında Yapısına Göre Cümleler……..64
Tablo 7: Fadiş Romanında Anlamına Göre Cümleler……65
Tablo 8: Fadiş Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……....…66
Tablo 9: Fadiş Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler……..….66
Tablo 10: Dört Kardeştiler Romanındaki Cümle Türleri…...…….……67
Tablo 11: Dört Kardeştiler Romanında Yapısına Göre Cümleler..……68
Tablo 12: Dört Kardeştiler Romanında Anlamına Göre Cümleler……..…….……..69
Tablo 13: Dört Kardeştiler Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….70
Tablo 14: Dört Kardeştiler Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…….....70
Tablo 15: Suna'nın Serçeleri Romanındaki Cümle Türleri……....71
Tablo 16: Suna'nın Serçeleri Romanında Yapısına Göre Cümleler……..72
Tablo 17: Suna'nın Serçeleri Romanında Anlamına Göre Cümleler…….73
Tablo 18: Suna'nın Serçeleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….74
Tablo 19: Suna'nın Serçeleri Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…….....74
Tablo 20: Yurdumu Özledim Romanındaki Cümle Türleri……75
Tablo 21: Yurdumu Özledim Romanında Yapısına Göre Cümleler……..……...76
Tablo 22: Yurdumu Özledim Romanında Anlamına Göre Cümleler…….77
Tablo 23: Yurdumu Özledim Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….78
Tablo 24: Yurdumu Özledim Adlı Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…78
Tablo 25: Ben Büyüyünce Romanındaki Cümle Türleri……79
Tablo 26: Ben Büyüyünce Romanında Yapısına Göre Cümleler……..80
Tablo 27: Ben Büyüyünce Romanındaki Anlamına Göre Cümleler……..81
Tablo 28: Ben Büyüyünce Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….82
Tablo 29: Ben Büyüyünce Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…….82
Tablo 30: Akıllı Pireler Romanındaki Cümle Türleri…….83

Tablo 31: Akıllı Pireler Romanında Yapısına Göre Cümleler……84
Tablo 32: Akıllı Pireler Romanında Anlamına Göre Cümleler……..85
Tablo 33: Akıllı Pireler Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……..86
Tablo 34: Akıllı Pireler Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…….86
Tablo 35: Işın Çağı Çocukları Romanındaki Cümle Türleri……..87
Tablo 36: Işın Çağı Çocukları Romanında Yapısına Göre Cümleler…….……88
Tablo 37: Işın Çağı Çocukları Romanında Anlamına Göre Cümleler……89
Tablo 38: Işın Çağı Çocukları Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……....90
Tablo 39: Işın Çağı Çocukları Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler……...90
Tablo 40: Ölümsüz Ece Romanındaki Cümle Türleri……91
Tablo 41: Ölümsüz Ece Romanında Yapısına Göre Cümleler……...92
Tablo 42: Ölümsüz Ece Romanında Anlamına Göre Cümleler……..93
Tablo 43: Ölümsüz Ece Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….94
Tablo 44: Ölümsüz Ece Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…….94
Tablo 45: Parbat Dağının Esrarı Romanındaki Cümle Türleri……...95
Tablo 46: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yapısına Göre Cümleler……..96
Tablo 47: Parbat Dağının Esrarı Romanında Anlamına Göre Cümleler……97
Tablo 48: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……98
Tablo 49: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler…...98
Tablo 50: Midos Kartalının Gözleri Romanındaki Cümle Türleri…….99
Tablo 51: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yapısına Göre Cümleler……..100
Tablo 52: Midos Kartalının Gözleri Romanında Anlamına Göre Cümleler…….101
Tablo 53: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler….102
Tablo 54: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler...102
Tablo 55: Tuna'dan Uçan Kuş Romanındaki Cümle Türleri……103
Tablo 56: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yapısına Göre Cümleler……..104
Tablo 57: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Anlamına Göre Cümleler…….105
Tablo 58: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler…….106
Tablo 59: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler……106
Tablo 60: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanındaki Cümle Türleri…….……107
Tablo 61: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yapısına Göre Cümleler…….108
Tablo 62: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Anlamına Göre Cümleler…...109

Tablo 63: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……110
Tablo 64: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler.....110
Tablo 65: Ganga Romanındaki Cümle Türleri…….……111
Tablo 66: Ganga Romanında Yapısına Göre Cümleler……112
Tablo 67: Ganga Romanında Anlamına Göre Cümleler……..…….……113
Tablo 68: Ganga Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler……..……114
Tablo 69: Ganga Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler……..114
Tablo 70: Dünya Çocukların Olsa Romanındaki Cümle Türleri……..…115
Tablo 71: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yapısına Göre Cümleler…….116
Tablo 72: Dünya Çocukların Olsa Romanında Anlamına Göre Cümleler……...…117
Tablo 73: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler...118
Tablo 74: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler..119

1. GİRİŞ

Bu bölümde, çalışmadaki “Problem Durumu”na, “Problem Cümlesi”ne ve “Alt Problemler”e, “Çalışmanın Önemi”ne, “Varsayımlar”a, “Sınırlılıklar”a ve bu çalışmanın konusuyla “İlgili Araştırmalar”a yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

“Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir” (Ergin, 1999: 3).

“Dil, çocukluktan başlayarak insanın bütün hayatı boyunca duygu, düşünce ve hayal dünyasının gelişmesinde, doğru değerlendirmeler yapabilmesinde, duygularının terbiye edilmesinde estetik zevkinin gelişip olgunlaşmasında, topluma uyum sağlamasında ve daha basit bir ifade ile sosyalleşmesinde etkili bir araçtır. Kazanılan ve olgunlaştırılan birikimlerin gelecek nesillere aktarılması dil ile mümkündür. Bu sebeple bütün eğitim ve öğretim hayatı içinde doğru, eksiksiz ve yaygın bir biçimde öğretilmesi lâzım gelir.” (Karakuş, 2000: 33).

Bireyin dış dünyayı anlamlandırmasında bu denli önemi olan ana dilin eğitimi de o denli önemli görülmelidir. Anlama ve anlatma yeteneklerini etkili bir şekilde kazanmış bireyler, hem kendini gerçekleştirme yolunda hem de toplumsal gelişmelere katkı sağlamaları bakımından önemli adımlar atacaktır. Ana dilin yetişmekte olan kuşaklara eksiksiz olarak öğretilmesi bir ulusun borcu olarak nitelendirilebilir. Öyle ki ana dilin etkili öğretimi ulusun ilerlemesi, çağdaş bilim teknik ve sanat gelişmelerine ayak uydurabilmesinin başta gelen koşullarından biri olacaktır.

Toplumların kalkınabilmesi, iyi yetişmiş ve iyi eğitim almış, kalifiye insanlar sayesinde olabilir. Çağın gereklerine uygun bilgi ve becerilerle donanmış

insanlar, ülkesi için en büyük kazançtır. Eğitim ve öğretimin birincil amacı bireyi hayata hazırlamak, insana yaşamında kullanması için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Bu hayata hazırlama sürecinin başlangıcı yani temeli çok sağlam atılmalıdır. Temelin sağlam olması da bireyin, çocukluk döneminde almış olduğu eğitime bağlıdır.

Geleceğin sorumluluğunu yüklenecek olan çocukların iyi yetiştirilmesi, küçük yaşlardan itibaren verilecek eğitimin niteliğiyle yakından ilgilidir. Eğitimin hedefi okuyan, okuduklarını anlayan, yorumlayıp, eleştirebilen bireyler yetiştirmektir. Nitelikli bir eğitim, çocuğun kitapla iyi ilişki kurabilmesine bağlıdır. İyi konuşan, dinlediklerini anlayıp yorumlayabilen, yaratıcı bir zekâ ile yazı yazabilen kişilerin yetişmesi buna bağlıdır (Kantemir, 20009).

Çocuğun başarısı, dil becerilerini edinmesi ve ana dili sevgisini kazanmasıyla gelişir, artar. Çünkü dil bilinci oluşmuş birey, okuryazar olmanın yanı sıra okuma kültürü edinmenin önemini bilir. Ayrıca ana dilini iyi bilen birey toplum içinde duygu ve düşüncelerini iyi aktarır, kendini güzel bir şekilde ifade edebilir, yani iyi bir iletişim kurma becerisine sahip olur. Ana dili en iyi öğrenme yolu okuma kültürünü kazanmaktır. Okuma kültürü, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmayla oluşur. Bu nedenle çocuk kitapları, okuma kültürü edinme sürecinin temel yapı taşıdır.

Çocuk kitapları, çocuklara dilsel becerilerini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) edindirme konusunda yardımcı olur. Bunun için çocuklara nitelikli edebî ürünler sunmak hem çocuk edebiyatıyla uğraşan yazarların, hem akademisyenlerin, hem de eğitimcilerin görevidir.

Bu amaçla hazırlanan eserlerin çocukların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanması, incelenmesi ve seçilmesi gerekmektedir. Çocuk edebiyatı üzerinde yapılan araştırma ve incelemeler, çocuklara hazırlanacak eserlere yol gösterecektir.

Bu çalışmada, çocukları önemseyen, daha çok çocuklara yönelik eserler veren, çocuklar tarafından ilgiyle okunan, kısacası çocuk edebiyatı alanında kendini kanıtlamış bir yazar olan Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için kaleme aldığı on dört romanındaki cümle türleri incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için yazdığı romanlarında kullanılan cümle türleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.3. Alt Problemler

1. Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için yazılan romanlarında kullanılan cümleler yapılarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için yazılan romanlarında kullanılan cümleler anlamına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

3. Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için yazılan romanlarında kullanılan cümleler yüklemin yerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. Gülten Dayıoğlu'nun 10–14 yaş grubu için yazılan romanlarında kullanılan cümleler yüklemin türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.4. Çalışmanın Önemi

Okuma; görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma gibi farklı birleşenlerden oluşan zihinsel bir süreçtir. Okuma, sürekli ve planlı olarak yapılan bir eğitim sonunda gelişir. Çocukta okuma eğitimi ilköğretimin sonuna kadar planlı ve sürekli biçimde yapıldıktan sonra okuma, alışkanlığa dönüşür. Bu yüzden okuma ilgilerinin belirginleştiği döneme kadar verilecek eğitim çok önemlidir. Bu da küçük yaşlardan itibaren çocuğun, iyi hazırlanmış edebî eserlerle tanışmasıyla olur.

Okumaya bağlı olarak dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi gibi Türkçenin temel dil becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde iyi seçilmiş çocuk edebiyatı ürünleri önemli rol oynar.

Çocuk romanları, öğrenim çağındaki çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre yazıldığı takdirde çocuklar için önemli bir yere sahip olur. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak ve bu sayede çocukların dil ve düşünce gelişimini sağlamak gerekir. Bu düşünceden hareketle çocuk romanlarında kullanılan dil çok önemlidir.

Çocuk yayınlarına olan ilginin son dönemlerde artmasına bağlı olarak Türkçenin doğru ve anlaşılır şekilde kullanılması daha da önem kazanmıştır. Bu düşünceden hareketle Türkçeyi kullanma özellikleri bakımından çocuk kitabı yazarlarına ve yayınevlerine önemli görevler düşmektedir. Türkiye'de yayınlanmış çocuk edebiyatı ürünlerinin dil yönünden incelenmelerine yönelik çalışmaların yeterli olmadığı fikrinden hareketle bu tip çalışmalara daha çok ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı alanında, özellikle bir yazarın tüm çocuk romanları üzerinde sadece cümle türleriyle ilgili yapılmış çok fazla çalışma yoktur. Bu çalışmayla Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında kullandığı cümle türleri belirlenmiş olacaktır. Ayrıca 10-14 yaş grubuna hitap eden eserlerde (çocuk kitaplarında) hangi cümle türlerinin kullanılması gerektiği, ortaya çıkacaktır.

1.5. Varsayımlar

Gülten Dayıoğlu'nun seçilen 14 romanı onun çocuk edebiyatı alanında yazdığı eserleri örnekleme özelliğine sahiptir. Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinden seçilen sayfalar eseri tanımlama açısından yeterlidir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışmada romanların 2007 yılına ait baskısı kullanılmıştır. Bazı romanların 2007 baskılarına ulaşılamadığı için 2006 ve 2008 baskıları kullanılmıştır.

Bu çalışma;

a. Gülten Dayıoğlu'nun 10-14 yaş grubu için yazdığı şu romanlarla sınırlandırılmıştır:

Fadiş (2007)
Dört Kardeştiler (2007)
Suna'nın Serçeleri (2007)
Yurdumu Özledim (2007)
Ben Büyüyünce (2007)
Akıllı Pireler (2008)
Işın Çağı Çocukları (2007)
Ölümsüz Ece (2008)
Parbat Dağının Esrarı (2007)
Midos Kartalının Gözleri (2007)
Tuna'da Uçan Kuş (2007)
Gökyüzündeki Mor Bulutlar (2007)
Ganga (2006)
Dünya Çocukların Olsa (2007)

b. Bu 14 romanın ilk, orta ve son bölümlerinden alınan 30'ar sayfadaki (toplam 90 sayfa) cümle türleriyle sınırlandırılmıştır. Her romanın ilk, orta ve son bölümlerinden alınan 30'ar sayfa, kitabın genelinde kullanılan cümle türleri hakkında yeterli bilgiyi verecektir.

1. 7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmayla doğrudan ve dolaylı olarak ilgili çalışmaların kapsamı, yöntemi ve sonuçları üzerinde durulmuştur.

Ataseven ve **İnandı**'nın (2000) çocuk kitaplarını çeşitli yönleriyle değerlendirdikleri çalışmalarında çocuk kitaplarının, çocukların formal eğitimlerine destek sağlayıcı nitelikte olup olmadığı geniş bir yelpaze içerisinde ele alıp incelenmiştir. Yaklaşık 16 yayınevinden 76 çocuk kitabı dil, mizah, politik, cinsel ve biçimsel olarak incelenmiştir. Belirlenen kriterlere göre incelenen kitapların, geçmişten günümüze oranla her geçen gün biraz daha nitelikli hâle geldiği ve çocukların formal eğitimlerine destek sağlayıcı bir özellik taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Aşılıoğlu'nun (2000) araştırması ilköğretim okullarında 4. ve 5. sınıfları okutan öğretmenler ile ilköğretim 2. kademede Türkçe derslerini okutan öğretmenlerin, Türkçe dersinin amaçlarını gerçekleştirmede önemli bir yeri olan çocuk kitaplarından yararlanma derecelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çocuklara ilköğretim Türkçe programının öngördüğü özellikleri kazandırabilmenin başlıca araçlarından birisi çocuk kitaplarıdır. Çocuğa Türk dilini öğrenebilmesi ve gelişim süreci içinde güvenle kullanabilmesi için zengin bir yaşantı geçirme olanağı yaratır ve onun zihinsel yeteneğinin gelişmesini sağlar. Araştırma Diyarbakır'daki ilköğretim okullarında görev yapan 80 sınıf ve Türkçe öğretmeniyle yapılmıştır. Araştırma neticesinde kitap okuma etkinliğinin program amaçlarını gerçekleştirebilmek için işlevsel hâle getirilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ateş (1998) çalışmasında Gülten Dayıoğlu'nun 9–14 yaş grubunu hedef alarak yazdığı 13 romanı eğitim sanat ve dil özellikleriyle incelenmiş, ana dili öğretimine katkılarını araştırmıştır. Ateş'in bu çalışması inceleme modelinde betimsel bir araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Romanlarda yalın bir anlatım tercih edildiği, uzun cümlelerden kaçınıldığı tespit edilmiştir. Gülten Dayıoğlu'nun bütün romanlarını yalın bir dille yazdığı belirtilmiştir. Romanlarda edebî sanatlar, bir çocuk romanında olması gereken ölçütlerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Yazarın anlatımında cümle çeşitliliğinin giderek arttığı, ilk romanlarında devrik ve kesik cümle türlerine çok az rastlanırken sonraki romanlarında belli ölçüde cümle çeşitliliği açısından bir artış görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca cümle çeşitliliği açısından bir artış görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca cümle çeşitliliği, karşılıklı konuşmaların bulunduğu bölümlerde daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Okuma alışkanlığı ana dili öğretiminin çok önemli bir boyutu olduğu ve bu açıdan Gülten Dayıoğlu'nun yapıtları hep içerik hem nicelik yönünden her kesimdeki çocuğa bu alışkanlığı kazandıracak özellikte olduğu sonucuna varılmıştır. Bizim yaptığımız çalışmada ise Gülten Dayıoğlu'nun 14 romanı cümle türleri açısından ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Ateş, bu çalışmasında 13 romanın her birinin 4 sayfasında yer alan cümle türlerine bakmış ve kitaplarda kullanılan cümle türlerine yüzeysel olarak değinmiştir.

Dayıoğlu'nun (2000) çocuk kitaplarında eğitsellik adlı çalışmasında kitapların dilsel eğitimle, çocuklara dil disiplinini verirken; çocukların sözcük dağarcığını da zenginleştirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca kitaplar sayesinde çocukların kendilerini daha iyi ifade ettiğini, kitapların çocuk ve gençlere düzgün tümce kurma eğitimi verdiğini, kitapların çocuk ve gençlere düşünme eğitimi de sağladığını belirtmiştir.

Güneş'in (2000) bu çalışmasında, çocuk kitapları okunabilirlik ölçütleri açısından incelenmiştir. Okuma becerisinin okuma alışkanlığına dönüşmesinde çocuk kitaplarının büyük rolü vardır. Bu düşünceden hareketle MEB tarafından 1996 yılında "Çocuk Kitapları Dizisi" çerçevesinde 52 çocuk kitabı, okunabilirlik ölçütleri

açısından incelenmiştir. Kitaplarda ortalama kelime sayısı 10, kelimelerdeki hece sayısı 3 ve daha fazladır. Kitaplarda ilgi çekici cümlelere ağırlık verilmediği, soyut ve düzey üstü anlatımların olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak söz konusu kitapların okunabilirlik ölçütlerine uygun olmadığı belirtilmiştir.

Kaplan (2000) çocuk kitaplarında içerik, resimleme, dil ve anlatım özellikleri üzerine yaptığı çalışmasında sade anlatımlı, akıcı ve sürükleyici dili olan kitapları herkesin severek okuduğunu belirtmiştir. Çocuk yayımlarında dil ve anlatım göz ardı edilmeyecek derecede bir özeni gerektirdiğini ifade etmiştir. Yazarın çocuğun dilini, ruhunu, sözcük dağarcığını, kavrayış düzeyini dikkate alarak tek özneli, tek yüklemli kısa cümleler oluşturmaya yöneldiğini, bilinen sözcüklerden oluşan kısa cümleler, çocuğu kitaba daha çok bağladığını belirtmiştir. Ayrıca çocukların yaş ve zekâ düzeyleri yükseldikçe cümle ögeleri de artış gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Şimşek'in (2005) Kemalettin Tuğcu ve romanları üzerine yaptığı çalışması, Kemalettin Tuğcu'yu daha iyi tanımayı, eserlerini daha iyi anlamayı ve çocuk edebiyatımızdaki yerini belirlemeyi amaçlayan bir çalışmadır. Araştırmada, Kemalettin Tuğcu'nun, eserlerini İstanbul Türkçesi ile yazdığı, uzun tasvirlerden ve uzun cümlelerden kaçındığı, yalın bir anlatımı tercih ettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca romanlarının kurgusu sağlam olduğu, olaylar ve insanlar arası ilişkilerin, çocuğun anlayabileceği düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yazarın yaşadığı çevreyi ve dönemin özelliklerini eserlerine yansıttığı ifade edilmiştir. Bu çalışmada, Kemalettin Tuğcu'nun ele alınan romanlarının hem çocuk hem de ilk gençlik dönemi okuyucusuna hitap ettiği, yetişkinler tarafından da okunabildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Yiğit'in (2005) "Peyami Safa'nın Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi" adlı tez çalışmasıyla belirtilen eserlerin çocuk edebiyatı-Türkçe eğitimi işbirliği kapsamında kullanılabilirliğini tespit etmek amaçlanmıştır. İncelenen Server Bedî imzalı kitaplar, öğrencilere Türk dilinin kurallarını sezdirip onları dili bilinçli ve özenli kullanmaya

yöneltebileceği, muhtevasındaki yabancı kelimelerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirebileceği, farklı kültür ve çevreleri tanıtarak onların hayatı ve insanlığı sevmelerine yardımcı olabileceği ifade edilmiştir. İkileme, atasözü, deyim ve edebî sanatlar gibi unsurların örneklerinin verildiği bu kitapların; çocuğun dil zevkine de hitap ettiği belirtilmiştir. Çok kısa ve çok uzun cümlelerin bir arada kullanıldığı tespit edilen Server Bedî imzalı eserler, öğrencinin dil kurallarını öğrenmesine yardımcı olabileceğinden, cümle unsuru bakımından, çocuk edebiyatı- Türkçe eğitimi işbirliği kapsamında kullanılabilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Taşdemir (2005) çalışmasında, çocukların bilişsel, duyuşsal ve dil becerilerinin geliştirilmesinde temel bir yazılı materyal olarak kullanılan çocuk hikâye ve romanlarının nitelik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri rastgele seçilen 60 adet çocuk hikâye ve romanı incelemesine dayalı olarak elde edilmiştir. Araştırma verilerine göre çocuk hikâye ve romanları içerik, teknik tasarım ve düzenleme, dil ve anlatım boyutlarında yeterli bulunurken; kapak tasarımı, kullanım kolaylığı, ölçme ve değerlendirme yeterliği, kitap ve yazar hakkında bilgi boyutlarında yetersiz bulunmuştur.

Tokgöz (2006), çalışmasında okulöncesi dönem çocuklarından 5–6 yaş grubuna hitap eden çocuk kitaplarını dil gelişimi ve anlambilim açısından değerlendirmiştir. Çalışmada çocukların izledikleri evrensel dil gelişim dönemleri ayrıntılı olarak verilirken farklı düşünürlerin sınıflandırmaları da belirtilmiştir. Bir diğer inceleme alanı olan anlambilimde öncelikle anlam olgusu ve teorik bilgiler sunulmuş beraberinde kitapların bire-bir anlambilimsel incelemesine gidilmiştir. Bu bağlamda 5–6 yaş grubu çocuklarına yönelik farklı nitelikteki 30 kitap belirlenmiştir. Kuramsal bilgiler ışığında yapılan kitap incelemelerinin sonucunda; 5–6 yaş grubu çocuklarına kitap hazırlarken biçim ve içerik özelliklerine dikkat edildiği görülmüştür. Tüm bunların yanında dil gelişimini güçlendiren ve çocukları yeni anlam kazanımlarıyla anlambilimsel yönden de destekleyen, nitelikli kitapların yayınlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Karagöz (2006) çalışmasında Ayla Çınaroğlu'nun çocuk kitaplarını çocuk yazınının temel ögeleri yönünden incelemiştir. Ayla Çınaroğlu'nun ilköğretim I. kademe öğrencilerine yönelik çocuk roman, öykü ve masallarının konu, karakter, çevre, resim, ileti, dil ve anlatım yönünden incelendiği bu çalışmada ele alınan eserlerin nitelikli çocuk yazını ilkelerine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Karakuş'un (2006) çocuk edebiyatı ürünlerinin okuma gelişimine etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada okuma becerisinin geliştirilmesinde iyi seçilmiş çocuk edebiyatı ürünlerinin önemli rol oynayacağı düşünülmüştür. 9 ilköğretim okulundan 360 öğrencinin karşılaştıkları çocuk edebiyatı metinlerinin okuma becerisine etkisi tespit edilmiştir. Öğrencilerin okuma becerileri ile okuduklarını anlama başarıları arasındaki ilişki; karşılaştıkları çocuk edebiyatı metinlerinin okuma becerilerine etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmada birinci gruptaki metinlerde çocuk edebiyatı açısından çocukların yaş gruplarına, anlama ve anlatma becerilerine hitap edecek metinler olmasına dikkat edilmemiş, metinler rastgele seçilmiştir. Diğer grupta yer alan metinlerde ise çocuk edebiyatı açısından çocukların yaş gruplarına, anlama ve anlatma becerilerine hitap edecek metinler olmasına dikkat edilmiştir. Buna göre birinci grup metinlerde öğrencilerin okuduğunu anlama başarısı düşük, ikinci grup metinlerde öğrencilerin okuduğunu anlama başarısı yüksek olmuştur. Araştırmanın sonunda çocuğun yaşına uygun çocuk edebiyatı ürünleriyle, çocuğun okuduğunu anlama başarısının artacağı ortaya çıkmıştır.

Üzel'in (2007) yapmış olduğu bu çalışmasında amaç Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının biçim, dil ve içerik özelliklerini belirlemektir. Çalışmada, Serpil Ural'ın 21 çocuk kitabı incelenmiş, bu kitapların ve kitaplardaki hikâyelerin çocuklar için uygunluğu değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen kitapların biçimsel özellikleri genel olarak değerlendirilmiş ve olumlu nitelikler taşıdıkları ifade edilmiştir. İncelenen kitaplarda, kurulan cümlelerin çocukların yaş seviyelerine göre uygun olduğu belirtilmiştir. Ayrıca incelenen kitaplarda güçlük formüllerine göre kelimelerin ve cümlelerin uzunluğu ilköğretim birinci kademe öğrencilerine göre uygun olduğu tespit edilmiştir. Kısaca bu çalışmada, Serpil Ural'ın çocuk

kitaplarının biçimsel, dil, içerik özellikleri bakımından hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2007) çalışmasında Muzaffer İzgü'nün çocuk romanlarının 10–12 yaş grubu çocuklarına uygunluğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, Muzaffer İzgü'nün farklı temaları içeren 12 çocuk romanı incelenmiştir. Romanlar tema, eğitsellik ve dil açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde, araştırmada ele alınan her 12 romanda işlenen tema ve eğitsel iletilerin 10–12 yaş grubu çocuklarında olumlu davranış değişikliği yapabileceği, çocukların kişilik gelişimlerine katkıda bulunabileceği ve eğitsel değer taşıdığı belirlenmiştir. Ayrıca romanlarda kullanılan dil ile ilgili olarak; Türkçe kelimeler kullanma kaygısıyla standart dilde kullanılmayan kelimelerin kullanıldığı, yerel dile ait kelimelerin sık kullanıldığı, argo sözcüklerin çok az olsa da kullanıldığı, yabancı sözcüklerin mecbur kalmadıkça kullanılmadığı, duyulara yönelik kelimelerin sıklıkla kullanıldığı, cümlelerin çoğunun kurallı, fiil cümleleri olduğu, deyimlere yeterli düzeyde yer verildiği, çok sayıda ikileme kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonuçta Muzaffer İzgü'nün ele alınan çocuk romanlarındaki dilin, sözcük seçimi konusundaki bazı aksaklıklar dışında 10–12 yaş grubu çocuklarına uygun olduğu belirlenmiştir.

Sanlı'nın (2007) yaptığı bu çalışmasında amaç, Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" ve "Dört Kardeştiler" adlı romanlarının, çocukların dil gelişimi ve anlambilim açısından değerlendirilmesidir. Sanlı'nın bu çalışmasında, çocuk kitaplarının taşıması gereken dilsel ve anlambilimsel özellikleri saptanmaya çalışılmıştır. Gülten Dayıoğlu'nun, romanlarında daha açık ve doğrudan bir anlatım tercih ettiği, yazarın daha çok çocukların doğrudan anlayabileceği yüzeysel yapılı cümleleri kullandığı sonucuna varılmıştır. "Fadiş" ve "Dört Kardeştiler" adlı romanların çocuğa görelik açısından değerlendirildiğinde ise konularıyla, çocuklar için örnek teşkil edebilecek karakter seçimi, çocukların evreni için çok önemli olabilecek iletileri ve bakış açısıyla çocuğa görelik bakımından uygunluk arz ettiği görülmüştür. Bu çalışma, Gülten Dayıoğlu'nun sadece 2 romanı üzerine yapılmıştır. Oysa bizim çalışmamız Gülten Dayıoğlu'nun 14 romanı üzerine yapılmıştır. Bu 14 çocuk romanındaki cümle türleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Sanlı'nın bu

çalışması daha çok 2 romanın anlambilimsel boyutuyla ilgilidir. Bizim çalışma ise 14 romanın dil bilgisiyle (cümle) ilgilidir.

Evren'in (2008) yaptığı çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler incelenmiş, çocuk edebiyatı ölçütlerine uygun olup olmadıkları değerlendirilmiştir. İyi bir ana dili eğitimi için hem metinlerin seçimi, hem de metinlerin yer aldığı ders kitaplarının sunumu önemlidir. Nitelikli bir Türkçe ders kitabının, Türkçe programının amaçlarına ve çocuk edebiyatının ölçütlerine uygun olması gerekir. Dil ve anlatım yönünden zayıf, edebi değer taşımayan bazı metinlere yer verildiği, kitabın bütünü göz önünde bulundurulduğunda Cahit Külebi, Refik Hâlit Karay, Yalvaç Ural, Turgut Özakman, Muzaffer İzgü gibi ünlü yazar ve şairlerden alınan metinlerin dil ve anlatım yönünden daha zengin ve yeterli olduğu görülmüştür. Bunun yanında Fatih Erdoğan, Yalvaç Ural, Muzaffer İzgü ve Turgut Özakman gibi yazarların çocuklara yönelik çalışmaları olduğu için metinlerinde çocuk edebiyatı ölçütlerine riayet edildiği görülmüştür.

Kurt'un (2008) çalışması, çocuk edebiyatı açısından uygun olduğu varsayılan metinlerin ve böyle bir varsayımdan uzak metinlerin dinleme becerisine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla öncelikle çocuk edebiyatına uygun olan metinler ile mevcut Türkçe ders kitaplarında yer alan eserler belirlenmiştir. Daha sonra bu eserler aracılığıyla araştırma örneklemine dâhil edilen okullardaki 6. sınıf öğrencilerine Türkçe derslerinde dinleme uygulamaları yapılmıştır. Deney grubundaki öğrencilere dinleme eğitimi, çocuk edebiyatı ölçütlerine uygun eserlerle verilirken, kontrol grubundaki öğrencilere mevcut metinlerle işlenmiştir. İki hafta süren eğitim çalışmalarından sonra öğrencilerin dinleme becerilerindeki değişimi belirlemeye yönelik olarak hazırlanan dinleme anlama soruları, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere son test olarak uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, çocuk edebiyatı açısından uygun edebî metinlerin, uygun olmayan edebî metinlere göre öğrencilerin dinleme becerisini daha yüksek düzeyde geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama ve çözümleme tekniklerine değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilen tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Betimsel nitelikli çalışmalarda var olan bilgiyi ortaya çıkarma ve sunma esastır. Bu çalışma kapsamında Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında kullanılan cümle türleri tespit edilmiş; belirli ölçütlere uygun olarak sınıflandırılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Gülten Dayıoğlu'nun çocuk, genç ve yetişkinlere yönelik yazdığı romanları oluşturmaktadır. Örneklem olarak Gülten Dayıoğlu'nun "çocuk romanı" şeklinde nitelediği 14 kitabı incelenmiştir.

2.3. Veri Toplama Tekniği

Çalışmada örneklem olarak belirlenen 14 romanın ilk, orta ve son bölümlerinin 30'ar sayfasında yer alan cümleler fişlenmiştir. Sonraki aşamada her cümle yapısına göre, anlamına göre, yüklemin yerine göre, yüklemin türüne göre incelenmiş ve tablolar hâlinde sunulmuştur.

Bu inceleme;

Yapısına göre basit cümle, sıralı birleşik cümle, iç içe birleşik cümle, bağlı birleşik cümle, şartlı birleşik cümle ve ki'li birleşik cümle türleri,

Anlamına göre olumlu cümle, olumsuz cümle, olumlu soru cümlesi, olumsuz soru cümlesi türleri,

Yüklemin yerine göre kurallı cümle, devrik cümle ve kesik (eksiltili) cümle türleri,

Yüklemin türüne göre fiil cümlesi ve isim cümlesi türleri, dikkate alınarak yapılmıştır.

Kesik cümlelerde yüklem bulunmadığı için bu cümleler yapısına, anlamına ve yüklemin türüne göre değerlendirilmeye tâbi tutulmamıştır. Kesik cümleler sadece yüklemin yerine göre cümle türleri arasında değerlendirilmiştir.

2. 4. Veri Çözümleme Teknikleri

Fişleme tekniği ile elde edilen verilerden tasnif yapmak suretiyle cümle türleri incelenmiş ve kitapların hitap ettiği yaş grubuna uygun olup olmadıkları değerlendirilmiştir.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde dil, edebiyat, çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatında edebî türler, çocuklar için yazılan edebî eserlerde olması gereken özellikler üzerinde durulmuştur.

3. 1. Dil

Temel işlevi insanlar arasında anlaşmayı sağlama, iletişimi gerçekleştirme olan dilin çeşitli tanımları yapılmıştır.

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe Sözlük'te (1998: 586) dil, insanların düşündüklerini ve duygularını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan olarak tanımlanır.

Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kuralların yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir (Korkmaz, 1992: 43).

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dille iletişimin bir yönünü anlatma, diğer yönünü anlama oluşturur. Bu nedenle ülkelerin eğitim sistemlerinde dil eğitimine, özellikle ve öncelikle ana dili eğitimine büyük önem verilir. Yetişmekte olanlara dilin çok iyi bir şekilde öğretilmesi için çalışılır. Çünkü dil, kültürün temel öğesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır (Kavcar, 1999: 51).

Aktaş ve Gündüz (2004:9)'e göre dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araç olarak tanımlanır. Dil, ayrıca insanın yetişmesine, zihinsel gelişimine de yardımcı olur. Çünkü insan dil ile düşünür ve hisseder. Dilin iletişim aracı olmasının yanı sıra, düşünme ve kişiliği geliştirme, sağlıklı bireylerden bir toplum oluşturma işlevini de üstlenen sosyal bir olgu olduğu söylenebilir.

Dil, insanların birbirleriyle anlaşmalarını, duygu ve düşüncelerini birbirlerine iletmelerini sağlayan, geçmişten geleceğe iletişimin temelini oluşturan ve kültür taşıyıcısı olan sistemler bütünüdür. Dilin bu görevini yerine getirebilmesi; o dili konuşan insanların iyi bir ana dili eğitiminden geçmiş olmasına bağlıdır (Özbay, 2006: 146).

Ana dili öğretimi genellikle metinlerden yararlanılarak yürütülmektedir. Metinler dört temel dil becerisini kazandırma ve dil bilgisini öğretmede bir araçtır. Metinler (edebî ürünler) sayesinde ana dili eğitiminin amaçları gerçekleştirilmektedir.

3.2. Edebiyat

Türkçe sözlükte edebiyatın anlamına dair şöyle ifadeler yer almaktadır: 1. Olay, düşünce, duygu ve imajların dil aracılığı ile biçimlendirilmesi sanatı, yazın, literatür. 2. Bir bilim kolunun türlü konuları üzerine yazılmış yazı ve eserlerin hepsi, literatür (TDK, 1998).

Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgatte ise edebiyat sözcüğü “1. Nazımlı, nesirli, güzel sözler. 2. bu sözlerden bahseden ilim.” olarak karşılık bulmuştur (Devellioğlu, 2003).

Edebiyat, Arapça edeb kökünden gelmektedir. Çok eski çağlarda dâvet anlamına gelen kelime, İslâmiyetin doğuşundan bir asır önce, zerâfet ve ahlâkla ilgili anlamını kazanır. Sonra ilmü’l-edep (edep ilmi), çeşitli bilgi dallarının genel adı olur. Osmanlı dönemi metinlerinde ilmü’l-edep bahsinde, kurallara uygun ve güzel yazı yazmanın yöntemleri anlatılırdı. Tanzimat’tan sonra edebiyat kavramı literatür karşılığında kullanılmaya başlanmış ve böylece yaygınlık kazanmıştır (Macit, 2005: 1).

Edebiyat; malzemesi dil, kaynağı yaşantılar ve hayâl gücü olan bir yaratıcılıktır. Başka bir başka deyişle edebiyat; duygu, düşünce ve hayâlleri, olayları, eşyaları, soyut ve somut değerleri anlatmak üzere kelimelerle meydana getirilen bir sanat dalıdır. Bunun yanı sıra, edebî eserleri inceleyen bir bilim dalının da adıdır (Macit, 2005: 2).

Edebiyat; malzemesi dile dayanan, insanların duygu, düşünce ve hayallerini dile getiren, edebî ve estetik değeri olan, bayağılık ve çirkinliği kabul etmeyen sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (Yalçın, Aytaş, 2003: 17).

Edebiyat, Arapçadan dilimize geçmiş bir kelime olup asıl şekli edebiyyât'tır. Edebiyat sözcüğü ise Arapçada "edeb" kökünden türetilmiş bir isimdir. İslam Ansiklopedisinde "Edeb" ile ilgili şöyle ifadelere yer verilmiştir: Edeb, adap, gerek cahiliye devrinde ve gerekse İslamiyet'te, asil ve insanî konulara eğilim gösterme özlemi, bunun hayatta ve toplumsal ilişkilerde belirmesi anlamında kullanılır. Diğer bir anlamı da insanı yüksek kültüre erdiren ve irfan erbabı ile muaşerete layık mertebeye çıkaran öğrenime, özellikle Arap dili, edebiyatı, şiiri, tarihi gibi bilgilere delalet eder (İslam Ansiklopedisi, 1948: 4. Cilt).

Edebiyat, insanların duygu ve düşüncelerini estetik bir biçimde, sanatsal olarak ifade etmesinden doğmuştur diyebiliriz. Ve edebiyatın işlevleri arasında insanı hayata hazırlama, eğitme, yetiştirme; onu iyiye, güzele ulaştırma işlevi olduğunu söyleyebiliriz.

Edebiyat bize, sanatçı duyarlılığı ile kurgulanmış bir yaşam sunar. Yaşamımıza yeni anlamlar katar. İnsan ve yaşam gerçekliğini sanatçı duyarlılığıyla kavramamıza, bu gerçekliğe sanatçının penceresinden bakmamıza olanak sağlar. Her yeni pencere, yaşama ve insana ilişkin deneyimlerimizi zenginleştirir; onlara derinlik katar. Dilin en yetkin kullanım örnekleriyle bizi başkalarının deneyimlerine ortak eder (Sever, 2003: 1).

Edebiyat, çağlar boyunca insanoğlunun duyduğu, düşündüğü ve yaptığı her şeyi en zengin ve en etkili biçimde ortaya koyan bir sanattır. Eğitim bakımından değeri, insana çok çeşitli duyma, düşünme ve hareket etme örnekleri vermesidir. İnsan ancak böyle geniş bir ortam içinde kendisine uygun olan yolu seçme özgürlüğünü kazanır. Tek bir roman okumak bile, bize insanların karakter yapısı, sosyal durumu, duygu ve düşünce bakımından ne kadar farklı olduklarını göstermeye yeter (Kavcar, 1999: 4).

3.3. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003; Şirin, 1994).

Güleryüz'e göre (2002: 35) çocuk edebiyatı, üç yaşla ergenlik çağı arasındaki çocukların bilişsel ve duyuşsal dünyasını "sözlü" ve "yazılı sanat" ürünleriyle besleyen etkinlikler alanıdır.

Oğuzkan'a göre (2001: 2–3) çocuk edebiyatı ise şöyledir: "2–14 yaşları arasındaki kimselerin ihtiyacını karşılayan bir edebiyat alanıdır. Çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar. Usta yazarlar tarafından özellikle çocuklar için yazılmış olan ve üstün sanat nitelikleri taşıyan eserlere verilen genel ada çocuk edebiyatı diyebiliriz."

Yukarıda ifade edildiği gibi edebiyat, olayları, duygu ve düşünceleri sözle veya yazıyla anlatma sanatıdır. İşte bu noktada ifade edilecek olayların, duygu ve düşüncelerin, çocukların seviyelerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak anlatılmasıyla ortaya çıkan edebiyat, çocuk edebiyatıdır.

Tüm dünyada çocuk edebiyatının önemi anlaşılmıştır. Artık çocuk edebiyatı üzerinde bilimsel ölçütlere göre eserler verilmekte, araştırma ve incelemeler

yapılmaktadır. Bu hususta çocukları önemseyen ve onların geleceğimiz olacağı düşüncesine sahip insanlara (yazarlara, yayıncılara, araştırmacılara, anne ve babalara) büyük sorumluluklar düşmektedir.

3.3.1. Çocuk Edebiyatının İşlevleri

Çocuk edebiyatı çalışmalarıyla tanınmış eğitimci Jacob'un (1955), Oğuzkan (2001: 5–7) tarafından dilimize çevrilen "Curriculum Letter" adlı yapıtında çocukların neden edebiyata gereksinim duyduğunu şöyle açıklamaktadır:

a. Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir: Hoş vakit geçirtmeyi, eğitimin başlıca amaçlarından biri olarak düşünmekten çekinmem. Öğretmenlerinin dışında herkesin çalışma saatlerinin azalmış olması boş zaman uğraşı için daha çok imkân yaratmaktadır. Elbette radyonun, resimli dergilerin, sinemanın ve televizyonun yanında okumaya da bir yer ayrılması gerekir. Eğer çocuklar okulda okumayı sevmeyi, okumaktan sadece okumak için zevk almayı öğrenmezler ise iyi yurttaş olma fırsatlarından birini kaçırmış olurlar. Bu bakımdan, edebiyatı bir hoş vakit geçirtme aracı olarak öğretim programlarına alınacak değerli unsurlardan biri biçiminde pekâlâ düşünebiliriz.

b. Edebiyat ruha canlılık verir, yaşama gücünü arttırır: Edebiyat kimi zaman bizi, hayatın çok ciddi ve üzücü durumlarından uzaklaştırır, götürür. Güzel bir düzyazı (nesir) veya şiir okumanın kazandırdığı yaşantılarla bir insan kısa zamanda bugünkü tasalarından kurtulma imkânı bulur ve sonra da bu tasaların karşısına daha güçlü, daha dinlenmiş hâlde çıkmanın yollarını öğrenir. Çocuklara okulda bu gibi yaşantılar edinmek için birtakım fırsatlar verilmediği sürece onlar ruhun canlanıp güçlenmesinde edebiyatın bu şaşırtıcı, olağanüstü değerini hiçbir vakit öğrenemeyeceklerdir.

Edebiyatın ruha canlılık verme yönündeki hizmeti bundan ibaret değildir. Hepimizin hayatında okuduğumuz, okuduktan sonra da adlarını, konularını ve kahramanların isimlerini unuttuğumuz kitaplar vardır; eğer bir kimse vaktiyle

okumuş olduğu bu kitaplarla yeniden karşılaşırsa “anlamın tortusu” diyebileceğimiz şeyleri hatırlar, yani manevî değerlerin yankılarını duyar gibi olur. Bu kitaplar bizler için çok önem taşıdığından onların hoş vakit geçirtici özellikleri yanında manevî nitelikleri de ön plana çıkar. Her hikâye veya şiirden bunu bekleyemeyiz, ancak çocuklar edebî eserlerle karşılaşıp da tecrübeleri arttıkça bu durumun hiç olmazsa ihtimal dâhilinde bulunduğu söylenebilir.

c. Edebiyat hayatı keşfe yardım eder: Çocuklar hayatı ve yaşama yollarını öğrenmek için edebî eserlere muhtaçtırlar. Başka bir kimsenin hayatını ilgilendiren durumları öğrenmek için edebiyat aracılığıyla elde edilen pek ilginç yaşantıları televizyon, radyo veya başka herhangi bir şey dahil olduğu hâlde hiçbir araç kazandıramaz. İyi bir yazar iyi bir gözlemcidir, hayatın gerçeklerini iyi gözler, şu veya bu biçimde genç okuyucu ile yakın bir ilişki kurar, yazar ve okuyucu, kendilerinden başka bir kimsenin (eser kahramanının) veya kimselerin (eser kahramanlarının) hayatlarını, yaşayışlarını, alışkanlıklarını, törelerini, düşünce yollarını keşfe çıkarlar. Kimi hâllerde kişisel yaşantılardan daha iyisi yoktur, ama bazı yaşantılar vardır ki bunlar türlü edebiyat eserlerinin okunmasıyla birer rastlantı sonucu kazanılır. Kısaca, çocuklar hayatı keşfetmek için edebiyata muhtaçtırlar.

ç. Edebiyat bir rehberlik kaynağıdır: Edebiyat, bir kimsenin kendini tanıyarak davranışlarını değiştirmeye yarayacak imkânlar hazırladığı için bir rehberlik kaynağı olarak da hizmet edebilir. Şüphesiz, bütün edebiyat eserleri böyle bir hizmeti görmez ve bu hizmet de her zaman klasik ölçüler içinde yerine getirilemez. Fakat her birimizin hayatında ihtiyaç duyduğumuz vakit bize kendimizi anlamak konusunda yardımcı olan en az bir kitap bulunmuştur.

d. Edebiyat yaratıcı etkinlikleri teşvik eder: Çocuklar, başka alanlardaki yaratıcı etkinliklere geçmek için bir sıçrama tahtası olarak edebiyata muhtaçtırlar. Başka sanatlarla ilişkileri bulunan zengin bir programın eşliğinde yaratıcılığa yönelten okuma etkinlikleri sayesinde bir sanat, başka bir sanatı desteklemiş, beslemiş olur. Okuma, çocuğu resim çizmeye ve dramatik sanat alanlarında ritmik yorumlamalar yapmaya teşvik eder. Çocuklar okuma ve dramatik sanatlar

alanlarında ne kadar zengin yaşantılar edinirlerse hayatın öteki yaratıcı alanlarında da o kadar zengin bir kişiliğe sahip olurlar.

e. Edebiyat güzel bir dil demektir: Çocuklar kendi dillerini geliştirmek için edebiyat eserlerine ihtiyaç duyarlar. Edebiyat güzel bir dildir ve içimizde çocukların ana dillerinin güzelliğini en iyi biçimde öğrenmelerini istemeyecek kimse var mıdır?

Çocuklar için hazırlanmış yapıtlar, çocukların, keyifli ve yararlı zaman geçirmelerini sağlama gibi özellikleri dışında; dilsel, bilişsel, toplumsal ve kişilik gelişimleri açısından da önem taşımaktadır (Kuzu, 2002: 95).

Kitap aracılığıyla çocuklar, dünya hakkındaki bilgilerini geliştirdikleri gibi kendilerine ait duyarlılıklarını, hayâl güçlerini, yaratıcılıklarını ve iletişim becerilerini de geliştirirler. Günlük olaylar hakkında deneyim kazanırlar. Sosyal davranış örneklerini öğrenerek toplum içinde uygun davranışları sergilerler. Ayrıca kitaplar aracılığıyla ana dilini doğru ve gelişmiş bir yapıda kullanma fırsatı bulurlar (Demircan, 2006: 12–27).

Çocuk edebiyatının en temel işlevlerinden biri çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Çocuk kitapları, ilk çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemine kadar uzanan evrede, çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimlerine önemli katkılar sağlayan bir araçtır (Sever, 2003: 11–60).

Çocuk yayınları, çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte olmalıdır. Bunun için de çocuk kitapları edebiyat ve yayın yönünden belli hedeflere yönelik olarak hazırlanmalıdır. Çocuk edebiyatının şu amaçlara sahip olması gerekir (Şirin, 2000, 43; Şimşek, 2002, 34):

- Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak,
- Çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak,

- Çocuğun dil gelişimine özen göstermek,
- Çocuğun algısal gelişimine yardımcı olmak,
- Sosyal-duygusal gelişimi göz önünde bulundurmak,
- Zihinsel gelişimi sağlamak,
- Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılamak, ilk edebî ve estetik değerleri vermek,
- Olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamak,
- Çocukları günlük yaşantının gerçekleri konusunda bilgilendirmek,
- Çocukların yaratıcı hayal güçlerini uyandırmak,
- Çocukta dinleme yeteneğini geliştirmek,
- Kitabın eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğretmek,
- İyi kitap kavramını verilen örneklerle kazandırmak,
- Çocuk kitabı türlerini iyi örneklerle çocuğa tanıtmak,
- Çocukların resimlendirme ve fiziksel özellikler yönünden iyi örneklerle tanışmalarını sağlamak,
- Çocuklara çeşitli konu ve kavramları yansıtan kitapları sunmak,
- İki yaşından itibaren her yaş grubuna uygun içerik resimlendirme ve fiziksel özelliklerdeki yayınları tanıtmak.

Bu özelliklere sahip olan çocuk edebiyatı ürünleri yani çocuk kitapları, hem çocuğa yardımcı olur, hem de çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar.

Bireyin, çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecini etkileyebilen ve aynı zamanda okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerini destekleyen önemli faktörlerden birisi de gerekli ölçütler çerçevesinde hazırlanmış çocuk kitaplarıdır. Çünkü okuma alışkanlığı, bireyin çocukluktan yetişkinliğe daha sağlıklı biçimde geçmesi için erken yaşlarda doğru biçimde edinmesi gereken davranışlardan birisini oluşturmaktadır. Çocuğun erken yaşlarda okuma alışkanlığını kazanabilmesi için de ona özgü yapıtların hazırlanması gerekmektedir (Demircan, 2006: 12-27).

Sever (2003: 61-62), çocukların gelişim özelliklerine, ilgi, beğeni ve gereksinmelerine sanatçı duyarlılığıyla seslenen kitapların çocukların yaşamında önemli olan davranışları kazanmasına katkı sağlayacağını ifade etmiş ve bu davranışları şöyle sıralamıştır:

- Çocukların kavramsal gelişimini destekler; somut ve soyut kavramları öğrenmelerini kolaylaştırır.
- Resimli kitaplar, çocuğun belleğinde kavramların imgelerini oluşturur; kavramların görsel imgeleriyle çocuğun belleğine yerleşmesine olanak sağlar. Çocukların duyu algılarını geliştirir.
- Söyleyiş ilkelerine uygun olarak okunan metinlerin çocuklar tarafından dinlenilmesi, onlara, ses ve sözcüklerin doğru boğumlandırılmasına yönelik bir deneyim kazandırır.
- Çocukların, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirir.
- Çocukların dil bilinci ve duyarlılığı kazanmasına yardımcı olur.
- Çocukların, nesneleri sınıflandırma, gruplandırma; kavram oluşturma, anımsama, dikkat etme, düşünme gibi bilişsel süreçlerini işletir.
- Çocukların düş kurma becerilerini geliştirir; düşsel serüvenlere çıkmada onlara arkadaşlık eder. Çocuklara, gülme, eğlenme, oynama fırsatı yaratır.
- Çocuğa içinde yaşadığı toplumun insan ilişkilerini tanıtır, bu ilişkileri okuduğu farklı kültürleri tanıtan kitaplardaki insan ilişkileriyle karşılaştırma olanağı yaratır.
- Çocuğun kendisini tanımasına, değerli bulmasına yardımcı olur.
- Toplumlarda kabul gören, daha çok benimsenen; kabul görmeyen, karşı çıkılan tutum ve davranışların sezilmesine yardımcı olur.
- Çocuklar, sanatçının kurguladığı olayların kahramanlarıyla özdeşim kurarak iyiye, güzele, doğruya yönelirler; sanatçının yarattığı insana özgü duygu yoğunluğu ile kıskançlık, nefret, düşmanlık gibi duygulardan arınabilirler.
- Kitaplar, çocuklara, anne, baba, kardeş dışında ilişki kurabileceği yeni arkadaşların, komşuların yer aldığı çevreyi tanıtır. Bu ilişkileri, içinde sorunların,

sevinçlerin, dayanışmanın, paylaşmanın olduğu değişik durumlarla örneklendirerek çocuk için, yeni yaşam kesitleri oluşturur.

- Kitaplar, çocuklara, kendileriyle, çevresindeki yetişkinlerle, arkadaşlarıyla, kardeş/kardeşleriyle yaşayabileceği sorunların çözümüne ilişkin ipuçları sunar.
- Çocuklar, kitaplarda karşılaştığı kahramanlarla; insanların farklı farklı işler yaparak yaşamlarını sürdürdüklerini, değişik kişilik özelliklerine, duygu ve düşüncelere sahip olduklarını, olabileceklerini anlar.
- Kitaplar, sanatçı bakış açısıyla, geleneksel anlayışın dışına taşarak kız ve erkek çocukların birçok işte nasıl başarılı olabileceğini özgün kurgularla gösterir.
- Kitaplarda, yaratılan kahramanlarla, birçok konuda, amaca uygun karar vermenin yolları ve aşamaları örneklendirilir; çocuklara bu kararları değerlendirme olanağı yaratılır.
- Çocuğun kısa yaşam deneyimini, değişik kültürlerin ve coğrafyanın özelliklerini sunarak zenginleştirir.
- Kitaplar, çocuğun her an ulaşabileceği, yalnızlığını giderebileceği, söyleşebileceği bir arkadaş olma işlevini yerine getirir.

3.3.2. Çocuk Edebiyatı Açısından Edebî Türler

Edebiyatta anlatılan duygu ve düşünceler belli kurallar ve kalıplar çerçevesinde anlatılmasıyla edebî türler ortaya çıkmıştır. Bu bölümde çocuk edebiyatında kullanılan belli başlı edebî türlerin tanımı ve özelliklerine değinilmiştir. Ayrıca çocuklar için yazılacak bu edebî türlerde olması gereken özellikler üzerinde de durulmuştur.

3.3.2.1. Masal

a. Tanımı ve Özellikleri

Masallar, çocukların çok küçük yaşlarda tanıştığı ve çok sevdikleri bir türdür. Her insan, çocukken mutlaka annesinden, babasından, dedesinden veya ninesinden masal dinleyip o sihirli âlemlere dalıp gitmiştir. Çocukların hayalleri çok geniş ve çok renklidir. İşte bu yüzden masallardaki anlatılan dünyayla çocukların dünyası birbiriyle örtüşmektedir. Masallardaki olağanüstü olaylar, varlıklar onların dikkatini çekmekte ve onların masalları sevmesini sağlamaktadır.

Şirin'e göre (2000: 115); çocuk, masalda kendini bulur. Masalla özdeşleşir. Masalı yaşar. Masal kahramanlarını kendine yakın hisseder. Kendisini masaldaki serüvene katmaktan hoşlanır. Çocuk için masal hayaller dünyasında oynanan oyundan farksızdır. Büyüme ve gelişme çağındaki çocukların özlemleri en zengin olarak masallarda yer alır. Masal bu yüzden çocuğa yakındır. Çocuk ve masal, çocuk dünyasının özeti gibidir.

Masallar, çocukların tanıdığı ilk edebî tür olduğu için çocuk edebiyatı açısından çok önemlidir. Masal her şeyden önce olağanüstü olayların bir hikâyesidir. Masalların birçoğunda olağanüstü olaylar ve varlıklar vardır. Bu varlıklar genellikle cinler, periler, devler, cüceler, cadılar, sihirli bitki ve hayvanlardır.

Masallarda karakterler tek yönlüdür; iyiler hep iyi, kötüler hep kötüdür ve masalların sonunda iyiliklerinden, iyi kişiliklerinden ötürü, bir ödülmüş gibi hep iyiler kazanır, kötüler yaptıkları kötülüklerinin cezasını çeker ve daima kaybeder. Tabi masalın bu sonucu "iyilik yapma, iyi insan olma, kötülük yapmama" gibi çocuklara mesajlar vermektedir. Bu, çocuklarda olumlu kişilik gelişimini desteklemesi adına çok önemlidir.

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Masallarda Bulunması Gereken Özellikler

Çocuk edebiyatına uygun olarak masal seçerken bazı özellikleri dikkate almak gerekir (Güleryüz, 2002; Oğuzkan, 2001). Masallar canlı, diri ve heyecan verici olmalıdır. Masalların dili sade- çocukların sözcük dağarcığına uygun, anlatımı akıcı olmalıdır.

Masalın planı iyi yapılmalıdır. Giriş bölümünde okuyucuyu veya dinleyiciyi güdülemeli, merakını çekmeli, gelişme bölümünde olaylar arasında bağ kurulabilmeli, düğüm bölümü ustaca işlenmeli ve sonuç bölümü ise masalın amacına uygun olarak bitirilmelidir.

Masallar çocukların duyuşsal dünyasını beslemeli, iyilik, doğruluk, çalışkanlık, keşfetme gibi kişilik özelliklerini desteklemelidir. Masallarda anlatılan olaylar veya kahramanlar çocukları korkutmamalı, onları üzmemeli; aksine masallarda anlatılanlar zaman zaman onları güldürmeli, eğlendirmelidir.

Masal çocukları uyuşukluğa, boş inançlara ve kaderciliğe yönelten telkinler vermemeli, çocuğun yaşama heyecanını öldürmemeli, düşünme gücünü kırmamalı, tartışılamaz değerleri önüne koyup çaresiz bırakmamalıdır.

3.3.2.2. Fabllar

a. Tanımı ve Özellikleri

Kahramanları çoğunlukla hayvan ve bitki gibi varlıklardan oluşan genellikle soyut bir düşünceyi somut bir örnek etrafında benimsetmeye çalışan hareketli öykülerdir. Latince “fabla” sözünden gelmektedir ve anlamı öyküdür (Yalçın, 2003: 127).

Öykünce (fabl), genellikle kahramanları bitkiler ve hayvanlardan seçilen, başında ya da sonunda bir ahlak dersi, bir yaşam ilkesi ortaya koyan, insanların ortak kusurlarını, eksikliklerini gidermeye çalışan manzum ya da düzyazı biçiminde oluşturulan öykülere verilen ad olarak açıklanabilir (Özdemir, 1990: 113). Kişileri hayvanlar, bitkiler ve cansız nesneler arasından seçilen ve öğretici bir amaç taşıyan küçük öykülere "fabl" denir. Dünya edebiyatının en eski ve en yaygın türlerinden biridir. Çoğunlukla öğretici bir amaç güder ve bir öğüt, bir ahlak dersi vermeye çalışır (Güleç, 2006: 56).

Fabllarda öğretici (didaktik) bir amaç güdülür; gündelik hayatla ilgili dersler verilir. Okurlar, çoğu zaman, verilen dersin veya öğüdün ne olduğunu anlamakta zorluk çekmezler. Çünkü bu ders veya öğüt, eserin bir yerinde, çok kez sonunda bir atasözü veya özdeyiş biçiminde açıkça belirtilir.

Fabllarda insanların kusurlu ve gülünç yönlerini de doğrudan doğruya bir eleştiri konusu yapılır (Oğuzkan, 2001: 64). Hayvanlardan, bitkilerden, doğa olaylarından, cansız varlıklardan vb. seçilen kahramanlar, "teşhis ve intak (kişileştirme ve konuşturma)" yoluyla insan karakter ve davranışlarını yansıtırlar. Canlılaştırma yoluyla verilmeye çalışılan ders, kahramanlardan birinin ya da yazarın ağzından açıklanabildiği gibi, okurun anlayışına da bırakılabilir (Güleç ve Geçgel, 2006: 56).

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Fabllarda Bulunması Gereken Özellikler

Çocuklar için yazılan fabllarda hâlk masallarına benzer karakterlerin bulunmaması, geniş ve renkli manzaralara yer verilmemesi gerekir (Güleç ve Geçgel, 2006: 57). Fabl manzum hâlde yazılacaksa şiirsel unsurlar (kafiye, redif, ölçü) göz önünde bulundurulmalıdır. Konu, olumlu duygu ve davranışları kazandırıcı, geliştirici ve pekiştirici bir nitelik taşımalıdır. Dil ve anlatım; sade, yalın ve akıcı olmalıdır.

3.3.2.3. Biyografiler

a. Tanımı ve Özellikleri

Yaşayışları ve yaptıklarıyla ün kazanmış, önemli kişilerin hayatlarını belgelere dayalı olarak inceleyen eserlere biyografi (yaşamöyküsü) denir (Oğuzkan, 2001:159). Çocuklar, yurt için yararlık gösterenlerin, bilim insanlarının, mucit, kâşif, sanatçıların (ressam, yazar, müzisyen vs.), sporcuların yaşam öykülerine ilgi duyarlar (Nas, 2002: 279).

Biyografilerle örnek kişilerin hayatları tanıtılır ve çocukların onlarla özdeşim kurarak, onlardan esinlenerek iyi işler yapabilecekleri düşünülür. Bu sayede çocuklar kendilerine model alabilecek kişileri tanır ve onlar gibi başarılı olmak için azim gösterir.

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Biyografilerde Bulunması Gereken Özellikler

Çocuklar için yazılan biyografilerde olması gereken özellikleri Nas (2002: 279) ve Ciravoğlu (1997: 121) şöyle sıralamışlardır:

Biyografi, dürüst ve örnek bir kişinin hayatındaki olayları ve durumları önemle vurgulamalıdır. Biyografi önemli ve değerli karakterleri çocuklara tanıtmalıdır. Biyografide gerçeklik ve nesnellik içinde kalınmalıdır.

İlginç, çarpıcı olaylara yer verilmelidir; kişinin yaşamından çocuğun ilgisini çekecek kesitler sunulmalıdır. Çocuk çalışkanlık, özveri, dürüstlük, yüreklilik gibi erdemli davranış örnekleriyle karşılaşmalı; çocuğun özgüveni, insan sevgisi güçlenmelidir.

Anlatım akıcı, canlı ve sürükleyici olmalıdır. Yazı görselleştirilmeli; fotoğraflarla, resimlerle desteklenmelidir.

3.3.2.4. Anı (Hatıra)

a. Tanımı ve Özellikleri

Bir kimsenin kendi başından geçenleri veya tanık olduğu olayları anlattığı eserlere anı (hatıra) denir.

Anı, bir kimsenin kendi başından geçen ya da kendi döneminde ortaya çıkan olay ve durumları gözlemlerine, bilgilerine dayanarak anlattığı yazı türüdür. Yani anı, yaşanmış olayları anlatan yazı türüdür. İnsan, kaybolup gitmesine gönlü razı olamadığı bir gerçeği ortaya koymak, tarih ve kamuoyu karşısında hesaplaşmak, pişmanlık duygularını anlatarak rahatlamak, gelecek kuşaklara uyarılarda bulunmak amacıyla anı yazar (Kavcar ve diğ., 2004: 178).

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Anılarda Bulunması Gereken Özellikler

Çocuklar için yazılan anılarda aranılan nitelikleri Oğuzkan (2001:183) özetle şöyle ifade etmiştir:

Çocuklar için yazılan anılar içtenlikle ve sade bir dille yazılmalıdır. Anılarda canlı olaylara yer verilmedir. Anıda uzun ve sıkıcı ruh çözümlemelerine yer verilmemelidir. Ayrıca tasvirlerden ve bilgi aktarmaktan kaçınılmalıdır.

3.3.2.5. Gezi Yazıları

a. Tanımı ve Özellikleri

Gezilip görülen yerler üzerine yazılmış edebî yazılara “gezi yazısı” denir. Eskiden gezginlerin gördükleri yerleri anlattıkları eserlere “seyahatname” denirdi (Oğuzkan, 2001:199).

Gezi yazısı, gezilen, görülen yerlerle ilgili yazılan yazıdır. Bu yazılarda gezilen yerlerdeki doğal güzellikler; tarih, yaratılan uygarlıklar; insanların yaşayışları, gelenekleri anlatılır. Yazar yaşadıklarını, gördüklerini, izlenimlerini, gözlemlerini okuyucuyla paylaşır (Nas, 2002: 285).

Bir yazarın gezdiği, gördüğü ve incelediği yerlerden edindiği bilgi, görgü ve izlenimleri yansıtan yazıya "gezi yazısı" denir (Kavcar ve diğ., 2004:204).

Çocuklar aile, okul ve yakın çevreye ilişkin yaşantılar edindikten sonra ilgi ve meraklarını uzak yerlere çevirirler. Kendileri için ilginç olan kentleri, ülkeleri ve kıtaları çeşitli özellikleriyle anlatan eserleri okumaktan zevk alırlar. Çocuklar bu edebî tür sayesinde dünyayı tanır, farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olurlar. Ayrıca genel kültürlerini de arttırıcı pek çok şey öğrenirler.

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Gezi Yazılarında Bulunması Gereken Özellikler

Oğuzkan (2001: 202-203) çocuklar için hazırlanan gezi yazılarında bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamıştır:

Gezi yazılarında anlatılan olayların ve yazarın kendi kişisel gözlemlerine dayalı izlenimlerin doğru ve mantıklı olmalıdır. Yazılarda metin ile fotoğraf veya resimlerin arasında tam bir uyum olmalıdır.

Başka ülkelerdeki insanların yaşayış biçimlerini konu alan gezi yazılarında, istisnai durumlarından çok, tipik hâlkın her günkü hayatıyla ilgili görünümler anlatılmalıdır.

3.3.2.6. Şiir

a. Tanımı ve Özellikleri

Şiir, zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan edebî anlatım biçimidir (TDK,1998). Şiir; bir düşüncenin, bir duygunun ölçülü bir dille, heyecanlı bir biçimde anlatılması sanatıdır (Gökşen, 1985:138). Şiir gerek içerik/ öz, gerekse söze dönüştürme/ sunuluş açısından özgün, etkilenmeye, duygulandırmaya yönelik söz sanatı ürünüdür (Aksan, 1993: 8).

Genel olarak şiir adı verilen eserlerin, hayal gücü, duygusallık, uyum (ahenk) ve ölçü (vezin) gibi birtakım içerik, anlatım ve biçim özellikleriyle öteki tür edebiyat eserlerinden ayrıldığı görülür. Başka bir deyişle şiir, düz yazıya göre, daha çok estetik değerler taşıyan ve daha yoğun bir dikkat gerektiren bir yazı türüdür (Oğuzkan, 2001: 248).

Çocuk edebiyatında şiir, çocukların dil becerilerini geliştirmelerinde, sözcüklerin sihrini ve dilin matematiğini kavramalarında önemli bir araçtır. Çünkü sözcükler değişik biçimde bir araya getirilerek çok zengin bir dünya oluşturulabilmektedir. Dilin bu gücünden yararlanabilen çocuk, yaratıcı düşüncesini de geliştirebilir (Geçgel, 2006:117).

Şiir okumak çocuğa ana dil sevgisi ve sanatsal bir derinlik kazandırmak; yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirmek; sözlü ifade gücünü geliştirmek; ulusal ve evrensel değerlere ulaşmak gibi yararlar sağlar (Güleryüz, 2002: 274).

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Şiirlerde Bulunması Gereken Özellikler

Oğuzkan (2001:259) çocuk şiirlerinde aranılan nitelikleri şöyle sıralamıştır:

Kafiyeler-eğer varsa- belirli olmalı ve birbirine yakın birbirlerine yakın mısraların sonlarında bulunmalıdır. Düşünceler açık olarak ve bir beyit veya dörtlük sınırları içinde anlatılmalıdır.

Tasvirler yalın ve kesin olmalıdır. Benzetme, istiare, mecaz gibi edebî sanatlara ölçülü bir şekilde yer verilmelidir. Hayal ve duygular çocukların yaşantılarıyla ilgili olmalı, bu unsurlarla olaylar arasında sıkı bir bağlantı kurulmalıdır.

Mısralar kısa, cümle düzeni doğal ve seçilen sözcükler sade olmalıdır. Tam ve yarım kafiyelerden, ölçüden ve bazı mısraların tekrarından yararlanarak ahenk zenginliği sağlanmalıdır.

Konu - yaşama sevinci, aile sevgisi, doğa yurt ve ulus sevgisi, güzellik duygusu gibi - olumlu duygu ve davranışları kazandırıcı, geliştirici ve pekiştirici bir nitelik taşımalıdır.

3.3.2.7. Hikâye (Öykü)

a. Tanımı ve Özellikleri

Hikâye çocukların artık masal çağından sonraki, roman çağından önceki ara dönemde çocukların ilgisini daha çok çeker. Çocukların gerçek yaşamla tanıştığı edebî türlerdir. Kısa olması dolayısıyla da çocukların sıkılmadan zevk alarak okudukları önemli bir edebî türdür.

Öykü, yaşanmış ya da yaşanabilen olayları, olaylara karışan kişilerin ruhsal yapılarını, yer ve zaman belirterek anlatan yazılara denir (Sarıca ve Gündüz, 1982: 394).

Belli bir zaman ve yerde birkaç kişinin başından geçen gerçeğe uygun bir olayı anlatan veya birtakım kimsenin karakterini çizen ve çoğu kez ancak birkaç sayfa tutan kısa yazılara hikâye denir (Oğuzkan, 2001: 98).

Olmuş ya da olması olası olayları anlatan kısa yazıya öykü denir. Öykü kişilerinin çoğunlukla bir yönü üzerinde durulur, belli ve kısa bir anı işlenir, ayrıntılara girilmez (Özdemir, 2002: 249). Taşdemir (2005), hikâyelerin özelliklerini şöyle sıralamıştır:

Hikâyeler, yaşamdan kesintiler sunar, kısadır. Kahramanları bir ya da birkaç kişiden oluşur, metin tek bir olay etrafında gelişir. Belli bir olay, olayın geçtiği mekân, zaman ve kişiler bulunur. Kişilerin düşünceleri konuşturularak açıklanır, olay akışı sıralı ve düzgün bir şekilde ilerler. Cümlelerde genellikle belirli geçmiş zaman kipi kullanılır, çevre betimlemeleri yalın ve süssüz bir şekilde aktarılır.

b. Çocuklara Yönelik Yazılan Hikâyelerde Bulunması Gereken Özellikler

Çocuklar için yazılacak öykülerde aşağıda sıralanmış özellikler bulunmalıdır (Güleryüz, 2002: 296):

Çocuklara verilecek öykülerde konular çocukların ilgi alanına uygun olmalı, politik ve açık, tahrik edici cinsel konular işlenmemeli. Öğrenciyi güdüleyici, ilgi uyandırıcı, sürükleyici ve okumaya kışkırtıcı olmalıdır, bunun için de yazının iç planlamasında gerilim ve gerilimi oluşturan ögeler, olaylar iyi ayarlanmış olmalıdır.

Olaylar çocuğun düşünsel dünyasına uygun olmalı, karmaşık ilişkiler, uzun bıktırıcı tanımlar ve betimlemelerden oluşmamalı, cümlelerdeki sözcük sayıları çocuğun yaşına uygun olmalıdır. Resimler, konulara uygun olmalı, öyküler çok uzun olmamalıdır.

Öyküler aşırı öğretici, öğüt verici olmamalı, olayların içinde, insanlar olayları yaşayarak bu dersi ya da deneyimi kendileri çıkarmalıdır.

3.3.2.8. Roman

Çocuk edebiyatı türü olarak roman, çocuğun, somut işlemler dönemini bitirdikten sonra olayları çok boyutlu düşünmeye başladığı on bir yaşından sonra okuyabileceği sanat ürünleridir. Roman çocuklara, olayların neden ve niçinleri üzerinde geniş düşünme, olaylar arası bağ kurma, olayları bütün içinde ayrıntılara inerek görme fırsatı verir. Çocuk romanla hayal gücünü, düşünce ufkunu ve yaratıcı gücünü geliştirebilir (Güleryüz, 2002: 308).

Roman, Roma İmparatorluğu içindeki hâlkların kullandıkları bozulmuş Latinceye verilen addır. Latinceden türeyen bu yerli dillere "roman dilleri" denir. Roman dilleriyle yazılan ilk destan ve hâlk öykülerine de "roman" denmiştir. Bu terim sonradan belli bir edebiyat türünün adı olmuştur (Kudret, 1980: 271).

İnsanların serüvenlerini, karakterlerini, duygu ve düşüncelerini ayrıntılarıyla kendine özgü bir biçimde anlatan uzun düz yazılara verilen addır. Bu tür eserlerde anlatılanlar da hayali veya gerçek hayat durumlarına dayanabilir (Oğuzkan, 2001: 98).

Roman, anlatım yolu olarak düzyazının kullanıldığı bir edebiyat türüdür. En genel anlamıyla, insanların serüvenlerini, iç dünyalarını, toplumsal bir olayı ya da durumu ayrıntılarıyla anlatan bir türdür. Bir başka tanıma göre olmuş veya olabilecek olayları anlatan uzun edebiyat eseridir (Kavcar ve diğ., 2004: 98).

Roman ve hikâye tür olarak birbirine benzemektedir. Her ikisi de insanların başından geçen olayları anlatan eserlerdir. Romanlar, hikâyelerden daha uzun ve ayrıntılıdır. Romanlarda kişilik tahlillerine ve tasvirlere daha çok yer verilir. Bir ana olay etrafında birçok olay gelişir. Kişiler (kahramanlar) daha çoktur. Zaman geniş ve mekan birden fazladır. Çocuk roman ve hikâye kitapları tür olarak birbirine benzedikleri için bu iki türde aranan özellikler genellikle birlikte ele alınmıştır.

3.3.2.8.1. Romanların Özellikleri

- Bir romanda olay, zaman, kişi, mekân olmak üzere dört ana unsur vardır,
- İşlenen konu inandırıcı özelliktedir,
- Ayrıntılar önemlidir,
- Roman ele aldıkları konuları, konunun işlenişi, anlatım biçimi, sanat ve edebiyat anlayışı, seslendiği okuyucu kitlesi bakımından sınıflandırılabilir olmalıdır,
- Yazar dışında, yazar adına konuşan bir anlatıcı olmalıdır,
- Roman; ana olay, yardımcı olaylar, kalabalık kişiler dünyası, çeşitli mekânlar ve değişik zaman dilimlerini kapsayacak şekilde geliştirilmesi ve ayrıntılı gözlem, anlatım tekniği ile hikâyeden ayrılır (Taşdemir: 2005).

3.3.2.8.2. Çocuk Romanı Türleri

Çocukların okuduğu romanlar; konuları, temaları ve kişileri ele alış bakımından çok çeşitlidir. Nas (2002: 250-251) ve Oğuzkan (2001: 99-107) çocuk romanı türlerini şöyle sıralamışlardır:

a. Yakın Çevreyle İlgili Romanlar: Aile, sokak, mahâlle ve okul hayatını anlatan ve kişileri daha çok çocuklar arasından seçilen romanlardır. Çocuklar okumaktan zevk duyarlar.

b. Hayvan Romanları: Bunlar hayvanların hayatını sağlam gözlemlerle ve dikkatli incelemelere dayanarak bir roman çerçevesinde anlatan eserlerdir. Özellikle çocuklar için yazılan eserlerde hayvanların efendilerine bağlılığı, çalışkanlığı, cesurluğu, tokgözlülüğü üzerinde durulur.

c. Mizahî Romanlar: Bu romanlar, çocukların gülme, eğlenme, hoşça vakit geçirme gereksinimini karşılar. Olayları, gerçekleri ve kişileri şaka ve

takılmalarla süsleyip anlatan güldürücü romanlar çocukların bu ihtiyacını büyük ölçüde karşılar.

ç. Serüven (Macera) Romanları: Çocukların hemen hemen her yaşta merakla okudukları eserler arasında serüven romanları başta gelir. Çocukların hareket ve heyecan ihtiyacını karşılayan bu tür eserlerde hayale, entrikaya, tehlikeli ve esrarlı olaylara, ruhsal gerilimleri yansıtan durumlara ve beklenmedik sonuçlara geniş yer verilir. Özellikle erkek çocuklar, bu çeşit romanlara büyük ilgi gösterirler.

d. Duygusal Romanlar: Bu çeşit romanlar çocukların iç dünyalarına seslenir. Sevgi, acıma vb. duygular yazınsal (edebî) kurgu içinde işlenir. İçli ve duygulu bir dil kullanılır. Özellikle kız çocuklar, bu çeşit romanlara büyük ilgi gösterirler.

e. Tarihî Romanlar: Konuları, kişileri ve bu kişilerin başından geçenler bakımından gerçek tarihî olaylarla ilgisi bulunan romanlar bu bölüme girer. Bu gibi eserlere kaynaklık eden eski önemli olaylar ve toplumların belleğinde unutulmaz izler bırakan ünlü kişiler, sanatçı yazarların yaratıcılıklarıyla daha renkli bir görünüm ve daha canlı bir kimlik kazanırlar. Bu yapıtlar yurt sevgisi, ulusal bilinç kazandırmakta dolaylı işlev üstlenir. Bu çeşit yapıtlar dar ve ırkçı bir bakış ve savaş yanlılığı aşılamamalıdır.

f. Gezi Romanları: Belli ölüde serüven de içeren bu romanlar, çeşitli ülkeleri, şehirleri tarihi eserleriyle, doğal güzellikleriyle, oralarda yaşayan insanların yaşayışlarını ve kültürel özelliklerini roman kurgusu içinde anlatır. Gezi romanları, çocukların merak ve ilgilerini karşılama bakımından çok etkilidir.

g. Düşsel (Fantastik) Romanlar: Bizim gerçek dünyamızla birlikte, onun ötesinde doğa yasalarından farklı olan ikinci bir dünyanın varlığını kabul eden romanlardır. Olağan ve olağandışı bir aradadır. Olağandışı anlatılarda, doğaüstü varlıklar ve olaylar açıklanmasına gerek görülmeden ve sorgulanmadan kabul edilir. (Kavcar, ve diğ., 2004:106)

3.3.2.8.3. Çocuklara Yönelik Yazılan Romanlarda Bulunması Gereken Özellikler

Çocuklarda kitap ve okumaya karşı duyuşsal değerlerin kazandırılmasında nitelik düzeyi yüksek çocuk kitaplarının önemli bir yeri vardır. Bunun için sınıfça, okulca veya bireysel olarak alınıp kullanılacak ya da önerilecek olan kitapların gerekli niteliklere sahip olanlar arasından seçilmesi önemlidir. Bu nitelikler aşağıda maddeler hâlinde ifade edilmiştir (Şirin, 2000; Ciravoğlu, 2000; Zengin, 2002; Demircan, 2006; Oğuzkan, 2001).

a. İçerikle İlgili Özellikler

- Eserlerde kullanılan bilinmeyen kelime sayısı çocuğun seviyesine uygun olmalıdır.
- Roman çocukta gerçek hissini uyandırmalıdır.
- Anlatım tekniği yaş seviyesine uygun olmalıdır.
- Çocukların kelime dağarcığını geliştirebilecek nitelikte olmalıdır.
- Bütünden parçaya gidilmelidir.
- Dili sade ve açık, üslûp sürükleyici olmalıdır.
- Tasvirler, konunun geçtiği ortam, kahramanların ruh durumları iyi bir şekilde verilmelidir.
- Paragraflar kısa olmalı, sık konuşmalarla hareket, canlılık ve çeşitlilik sağlanmalıdır.
- Konu anlaşılır ve net olmalıdır.
- Kitaplarda tema, evrensel ve ahlakî doğruları çocuğa kazandıracak, kişiliğini ve kimliğini geliştirerek onun toplumda saygın ve başarılı bir yere sahip olmasını sağlayacak konulardan seçilmelidir.
- Aile, doğa, yurt, ulus, insanlık ve yaşama sevgisi gibi temel kavramlar da çocuk kitaplarını zenginleştirmek için yer almalıdır.
- İncelik, kahramanlık, hakka saygı, haksızlıkla savaşım, başkalarına yardım, mertlik, özveri, doğruluk, iyi ve kötü değerleri taşımalıdır.

- Çocuğu iyi, güzel ve doğru sayılan olumlu duygulara yönlendirecek nitelikte olmalıdır.
- Eserin başlayışı ve bitişi arasında geçen zaman çocuk tarafından kavrayabileceği bir zaman dilimi olmalıdır.
- Çocuk kitaplarında tema ve konu ilişkisi güçlü olmalıdır. Konular, çocuklarda güven duygusunu artırmalı; çocuğun yaşantısıyla ilgili olmalıdır.
- Çocuk kitaplarında olaylar tutarlı bir biçimde sıralanmalıdır. Olaylar baştan sona gereksiz ayrıntılara girmeden aktarılmalıdır.
- Yapıtta ideolojik örüntüler olmamalı; herhangi bir duygu empoze edilmemelidir. Evrensel değerlere yer verilmeli, çocuğu rasyonel düşündürmeye yöneltmelidir.

b. Dil ve Üslûpla İlgili Özellikler

Çocuklara yönelik hazırlanan nitelikli eserlerde dil ve üslûpla ilgili şu özellikler bulunmalıdır (Şirin, 2000; Ciravoğlu, 2000; Zengin, 2002; Demircan, 2006; Oğuzkan, 2001):

Yapıtın dili sade ve açık, anlatımı sürükleyici olmalıdır. Paragraflar 3-5 tümceyi geçmemeli; sözcükler, çocuğun sözcük dağarcığını geliştirici nitelikte olmalıdır. Yapıtlarda kullanılan bilinmeyen sözcük sayısı çocuğun gelişimine uygun; çocuk dünyasıyla ile ilişkili; kitap yazım ve noktalama açısından kusursuz olmalıdır. Sözcükler güncel olmalı; eski sözcükler ve ses tekrarları kullanılmamalıdır. Kitap, yabancı sözcüklerden mümkün olduğunca arındırılmalı, kullanılan yabancı sözcükler ise aslına uygun yazılmalıdır. Yabancı sözcüklerin açıklamaları verilmeli; yabancı deyim, atasözleri Türkçeye uyarlanmalıdır. Devrik cümle kullanılmamalı; sözcükler sadece ilk anlamlarında kullanılmalıdır. Cümleler tek özne, tek yüklemden oluşmalı; birleşik ve girişik cümle kullanılmamalıdır. Argo ve mecaz söyleyişler kullanılmamalı; edat ve bağlaçlar mümkün olduğunca az kullanılmalıdır.

c. Biçimle İlgili Özellikler

Nitelikli çocuk kitaplarında bulunması gereken biçimle ilgili özellikler aşağıda maddeler hâlinde ifade edilmiştir (Şirin, 2000; Ciravoğlu, 2000; Zengin, 2002).

- Çocuk kitapları çocuğun yaş ve seviyesine göre değişik boyutlarda olabilir. Çocuk kitaplarının boyutu dikdörtgen veya kare biçiminde; çocuğun seviyesine göre 16x23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır. Ayrıca kitap kolay taşınabilir olmalıdır.
- Çocuk kitapları dikdörtgen veya kare şeklinde olmalıdır.
- Resimler renkli veya siyah beyazdır.
- Kitapların resimlenmesi, resimlerin sayfalarda yer alış biçimi, boyama teknikleri, çizgi ve resimlerden fotoğrafa geçiş, algılama tekniği unsurlarına dayanmalıdır.
- Cildi sağlam, dayanıklı olmalı ve sayfalar dağılmamalıdır.
- Sayfaları kalın, temizlenebilir, kullanışlı olmalıdır.
- Kapak resimleri kitabın konusuyla ilgili, canlı ve çekici olmalıdır. Kitabın kapağı ilgi çekici, konu ile uyumlu olmalıdır. İç kapak resimli olmalı; kapak resmi kitapta yer almalıdır. Kitabın baskı sayısı iç kapakta yer almalıdır. Kitabın dayanıklılığını arttırmak için ciltlenmesinde hem iplik hem de yapıştırıcı kullanılmalıdır.
- Kitabın kâğıdı olabildiğince sağlam ve en az ikinci hamurdan olmalıdır. Mat renkli kâğıda öncelik verilmelidir.
- Kitap hacim bakımından ne çok küçük, ne de çok büyük olmalıdır.
- Harfler gözü yormayacak biçimde, çocuğun yaşı göz önünde bulundurularak seçilmelidir. Birinci sınıf öğrencileri için 24 punto, ikinci sınıf öğrencileri için 18, üçüncü sınıf öğrencileri için 12, Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri için 10 puntoluk harfler kullanılmalıdır.
- Kitap bol resimli olmalı, bu resimler çocukların hoşlanacağı özellikler kapsamalıdır. Kitap resimli olmalı; sayfa düzeni rahat ve çekici olmalıdır. Resimler

konuya uygun, anlaşılır, gerçekçi, ilgi çekici, çerçeve içinde, kaliteli ve metinle birbirini tamamlayıcı olmalıdır. Ayrıca resimlerde ayrıntılara dikkat edilmelidir. Resimler, sayfanın en uygun yerine konumlandırılmalıdır.

- Kitap yazım, noktalama ve cümle düzeni bakımından kusursuz olmalıdır.
- Sayfa düzeni rahat ve çekici olmalı, satır aralıklarındaki boşluklar, kenar boşlukları ve paragraflar iyi ayarlanmalıdır. Sayfa kenarlarında geniş (alt-üst, sağ-sol) boşluklar bırakılmalıdır. Sayfa sayısı çocuğun seviyesine göre belirlenmelidir. Satırlar arası boşluklar birden çok bırakılmalıdır.
- Kitapta, yayınevinin diğer yapıtları hakkında bilgiler yer almalı; yazarın özgeçmişi hakkında bilgi verilmelidir. Kitapta içindekiler, sözlük, kılavuz bölümleri yer almalıdır.

3.4. Gülten Dayıoğlu'nun Hayatı Ve Eserleri

1935 yılında Kütahya'nın Emet ilçesinde doğdu. Öğreniminin bir bölümünü Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaptı. İstanbul'da Atatürk Kız Lisesini bitirdi. Bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okudu. Dışarıdan sınavlara girerek ilkokul öğretmeni oldu. On beş yıllık hizmetten sonra 1977 yılında istifa ederek öğretmenlikten ayrıldı. Hâlen yoğun biçimde yazmayı sürdürmektedir.

Yazma eylemi paralelinde, Türkiye'nin dört bir yanında, okullar, sivil toplum örgütleri, çeşitli kültür kuruluşları, belediyeler vb. tarafından düzenlenen söyleşi ve imza günlerine katılarak, okuyucularıyla buluşmaktadır.

Roman, öykü, radyo-televizyon oyunları yanında, yurtdışındaki işçi çocuklarının eğitim ve öğretim sorunları ile ülkemizdeki ilköğretim düzenini irdeleyen araştırmaları vardır. 1965'den beri zaman zaman bu konuları Cumhuriyet (1965–1967) ve Milliyet (1967–1987) gazetelerinde yazdı. Hâlen de aralıklı olarak çeşitli dergilerde yazmaktadır.

Yurtiçi ve yurtdışında katıldığı çeşitli oturumlarda, eğitim öğretim sorunları ve çocuk edebiyatı ile ilgili olarak, otuza yakın bildiri sunmuştur.

İlkokul üçüncü sınıfta, öğretmeninin yazarlık yeteneğini saptamasıyla yazma bilinci edinmeye başladı. On beş yaşındayken, bir öyküsü, Afyon'da yerel bir gazetede (1950) yayınlandı. İlk kitabının basımı, 1963 yılında gerçekleşti. "Bahçıvanın Oğlu" adıyla okuyucuya sunduğu bu kitabı, çocuklar için hazırlamıştır. O zamandan bu yana (1963–2009) kesintisiz olarak, yeni baskılarla kuşaktan kuşağa hizmet veren 73 kitap yazdı. Bu eserler, altı yaştan itibaren çocuk ve gençlik düzeyine göre hazırlanmış, öykü ve romanlardır. Ayrıca yayınlanmış ya da yayına hazır, yirmiyi aşkın radyo ve televizyon oyunu vardır.

Eserlerinin bir bölümü, çeşitli kurumlarca ödüllendirildi. Bir bölümü de yabancı dillere çevrildi.

a. Yetişkin ve Gençlere Yönelik Eserleri

- Mo'nun Gizemi 2 – Otran-
- Yada'nın Gizilgücü
- Alacakaranlık Kuşları
- Kıyamet Çiçekleri
- Mo'nun Gizemi
- Sekizinci Renk
- Yeşil Kiraz 2
- Yeşil Kiraz
- Geriye Dönenler
- Geride Kalanlar
- Döl

b. Çocuk Romanları

- Dünya Çocukların Olsa
- Ganga
- Gökyüzündeki Mor Bulutlar
- Tuna'da Uçan Kuş
- Midos Kartalının Gözleri
- Parbat Dağının Esrarı
- Ölümsüz Ece
- Işın Çağı Çocukları
- Akıllı Pireler
- Ben Büyüyünce
- Yurdumu Özledim
- Suna'nın Serçeleri
- Dört Kardeştiler
- Fadiş

c. Altı-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış, Her Sayfası Resimli Öykü Kitapları

- Çok Gülünç Bir Şey Oldu
- Yüce Kim Biliyor Musunuz?
- Ece Abla Oluyor
- Anneler Çocuklarını Çok Sever
- Kıskanç Bebekler
- Ah Şu Televizyon
- Ece Yazar Olmak İstiyor
- Annem Beni Seviyor Mu?
- Minik Fide Çiçek Açtı
- Ece'nin Kardeşi Doğdu
- Duvardaki Gölgeler
- Ece'nin Turist Arkadaşları

- Ablalar Yaramazlık Yapar Mı?
- Ece Kümese Girip Bitlendi
- Ece Okula Başladı
- Ece Yüce İle Nasıl Başedecek?
- Ece'nin Çorapları Çok Gülünç
- Yüce Nasıl Kanatlandı?
- Öyle Eğleniyorum Ki!
- Leylek Karda Kaldı
- Kırmızı Bisiklet
- Aydede Kime Gülümsüyor?
- Ece'den Mektup Geldi

ç. Gezi Kitapları

- Gizemli Buzullar Kıtası Antartika Ve Patagonya'ya Yolculuk
- Güney Pasifik Adalarına Yolculuk
- Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan'a Ve Nepal'e Yolculuk
- Meksika'ya Yolculuk
- Mısır'a Yolculuk
- Kenya'ya Yolculuk
- Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk
- Efsaneler Ülkesi Çin'e Yolculuk
- Bambaşka Bir Ülke Amerika'ya Yolculuk
- Okyanuslar Ötesine Yolculuk
- Kaf Dağının Ardına Yolculuk

d. Dilimize Uyarladığı Yabancı Kitaplar

- Ayşegül Dizisi

e. Yedi-Dokuz Yaş Kesimi İçin Hazırlanmış Eğitsel Öykü Kitapları

- Azat Kuşu
- Şenlik Günü
- Kır Gezisi
- Uçan Motor
- Deli Bey
- Sıcak Ekmek
- Uçurtma
- Kumluktaki Yavru Martı
- Neşeli Boyacı
- Küskün Ayıcık
- Yaşanmış Hayvan Öyküleri
- Yaşanmış Hayvan Öyküleri 2
- Bahçıvanın Oğlu

4. CÜMLE (TÜMCE)

Bu kısımda cümlenin tanımına; yapısına, anlamına, yükleminin yerine ve yükleminin türüne göre cümle çeşitlerine yer verilmiştir.

4.1. Cümle

Cümle Arapça kökenli bir sözcük olup Türkçe sözlükte şu anlamlarıyla yer almaktadır: **1.** Dizge, sistem. **2.** Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce. **3.** Bütün, hep, herkes (TDK, 1998).

Terim olarak bazı uzmanlar tarafından “cümle” terimini tercih ederken, bazı uzmanlar da “tümce” terimini yeğlemişlerdir. Türkçe dil bilgisi üzerine araştırmalar yapmış ve bu konuda çalışmaları olan uzmanların cümle (tümce) tanımlarına aşağıda yer verilmiştir.

Ülkemizde tümce diye de adlandırılan cümle uzmanlara göre farklı tanımlanmıştır. Temel özelliklerini göz önünde bulundurarak cümleyi şöyle tanımlayabiliriz:

İnsanın çeşitli tasarılarının, hayallerinin, düşüncelerinin, duygularının, karşılaştığı olayların söze dönüştürülerek dile getirildiği anlamlı birimler olup bir yargı bildirecek biçimde, birtakım kurallara bağlı olarak kelimelerin eklerle birbirleriyle ilişkilendirildiği, olumlu, olumsuz, soru, olumsuz soru biçimlerinin yapıldığı anlamlı dizidir. Daha kısa bir tanım yapmak gerekirse cümle, anlamlı ve görevli dil birlikleri olan kelimelerin, kelime gruplarının çeşitli yardımcı ögelerin çekim ekleri aracılığı ile bir düzen içinde, belli kurallara bağlı olarak bir araya getirildiği dizidir (Zülfikâr, 2009).

Cümle, dile özgü kurallara göre, küçük dil ögelerinden meydana gelen, kendi içinde içerik, dilbilgisel yapı ve vurgu açısından görece bir bütünlük gösteren dil birliğidir (Demir, 2003: 206). Tümce bir duyguyu, bir düşünceyi, bir isteği, bir yargıyı, bir olayı anlatmak için kurulan sözcük dizisine tümce denir (Gencan, 2001: 100).

Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime dizisine cümle denir (Karahan, 2004: 9). Cümle bir fikri, bir düşünceyi, bir hareketi, bir duyguyu, bir hadiseyi tam olarak hüküm hâlinde ifade eden en geniş kelime grubudur (Ergin, 1999: 398).

Bir düşüncenin, bir duygunun ya da bir yargının başlı başına anlatımına yarayan ve içindeki sözcüklerin sayısı sınırlı olmayan, dile ait bir birimdir (Aksan, 2003: C. II, 122).Cümle, içinde ya tek bağımsız yargı, ya da yeteri kadar yan yargıyla bir tek temel yargı bulunan kelime dizisidir (Ediskun, 2005: 323).

Banguoğlu (2004: 523) ise cümleyi “Cümle konuşan kimsenin kafasındaki bir düşünceyi bütünüyle dinleyene aktarma yeterliğinde bir söyleyiş birliği olup bu sebeple genişletilmiş, daha başka üyeler almış bir yargı öbeğidir.” diye tanımlamıştır.

Görüldüğü gibi yapılan tanımlar, birbirine yakın tanımlardır. Cümlede ifade edilen duygunun, düşüncenin, olayın veya yargının anlamca tamamlanması; cümlenin ise kelime veya kelime gruplarından oluşması gerekmektedir.

Bu alanda çalışmaları olan uzmanlar, cümleleri çeşitli özelliklerine göre türlere ayırmışlardır.

4.2. Cümle Türleri

Cümleler, dil bilimciler tarafından genel olarak şu başlıklar altında türlere ayrılmıştır:

1. Yapısına Göre Cümleler

2. Anlamına Göre Cümleler

3. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

4. Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Cümleler bu şekilde türlere ayrılmış ve kendi içlerinde de alt dallara ayrılmıştır.

4.2.1.Yapısına Göre Cümleler

4.2.1.1. Basit Cümle

Dil bilimcilerin basit cümle ile ilgili tanımları şöyledir:

Basit cümleyi, Ediskun (2005) da Banguoğlu (2004) gibi izah etmiştir. Basit cümle (phrase simple) bir tek yargıdan ibaret ve bir tek yüklemi olan cümledir.

Basit tümce (simple sentence) bir tek çekimli eylemle kurulan yani yalnız bir yüklemi bulunan tümcedir (Eker, 2005: 480).

Gencan (2001) “basit cümle” terimi yerine “yalınç cümle” terimini kullanmıştır. Yalnız bir tek duyguyu, bir tek düşünceyi, bir tek isteği, bir tek olayı, bir tek yargıyı anlatan söz dizisine yalınç cümle denir.

Güneş’e göre (2004) basit cümle, tek kavram yüklemesi yapılan, yani sadece bir yükleyen(yüklem) taşıyan sözlerdir. Bunlar, herhangi bir şekilde yan cümle içermezler. Kahraman (1996), sadece bir temel yargı bildiren cümleyi basit cümle olarak ifade etmiştir. Bu tür cümlelerin bir tek bağımsız yüklemi vardır.

Farklı terimler kullanılsa da farklı kelimelerle ifade edilse de dil bilimciler bu konuda hemen hemen aynı tanımı yapmışlar, aynı noktada birleşmişlerdir. Basit cümle, yapısında tek bir yüklem olan yani çekimli bir fiili bulunan veya ek fiil alarak yargı bildiren isim ya da isim soylu bir sözcüğün bulunmasıyla oluşan cümlelerdir.

4.2.1.2. Birleşik Cümle

Birleşik cümle konusunda ise durum biraz karışıktır. Bünyesinde isim fiil, sıfat fiil ve zarf fiil almış fiiller (fiilimsi veya fiilimsi grupları) bulunan cümleleri bazı araştırmacılar yargı bildirmedikleri düşüncesiyle basit cümle olarak kabul etmektedir. Bazı araştırmacılar ise bu fiilimsi gruplarını temel cümleyi destekleyen yan cümleler olarak görmektedirler ve bunların yer aldığı cümleleri birleşik cümle içerisinde değerlendirmektedirler.

Birleşik cümle hakkındaki ifadeler kaynaklarda şöyle yer almaktadır:

Birleşik cümle, içinde bir tek temel yargıyla yeteri kadar yan yargı (Yan yargı, başka bir yargıyı tamamlayan, onu bir sonuca hazırlayan söz dizisidir. Yan yargıya yan cümlecik ya da bağımlı cümlecik de denir.) bulunan bir cümledir (Ediskun, 2005: 381).

Birden fazla kavram yüklemesinin yapıldığı, yani en az iki basit cümlenin bir araya getirildiği yapıdan ibarettir (Güneş, 2004: 367). Tümleyen ve tümlenen önermelerden kurulmuş söz dizisine birleşik cümle denir (Gencan, 2005:153).

Birleşik cümle (pharase composee) birden fazla yargıdan meydana gelen bir söyleyiş topluluğudur (Banguoğlu, 2004: 546). Bir bağımsız yargı ile ona bağımlı yargıları anlatan çok yargılı cümlelere birleşik cümle denir (Kahraman, 1996: 202).

Birleşik tümce (compound sentence), temel (asıl, esas) tümce ile temel tümceyi; şart, sebep, dilek, açıklama vb. anlamlarla tamamlayan yan tümce(ler)den oluşur. Yan tümceler kuruluş bakımından tümce değerindedir ve bir yargı bildirir, ancak bu yargı temel cümlenin yargısını tamamlayıcı, destekleyici niteliktedir (Eker, 2005: 481).

Birleşik cümlenin tanımında ve değerlendirilmesinde farklılıklar vardır. Bu farklılıkların birincisi “fiilimsi ve fiilimsi gruplarıyla yapılan cümlelerin basit (yalın) cümle mi, yoksa birleşik cümle mi olduğu” konusudur.

Gencan (2001), Güneş (2004), Demir (2003), Banguoğlu (2004) yapısında fiilimsi bulunan cümleleri birleşik cümle veya girişik cümle olarak kabul ederken Ergin (1999), Korkmaz (1992), Eker (2005) gibi dil bilimciler bunları cümlenin bir ögesi olarak değerlendirmekte ve basit cümle olarak ifade etmektedirler.

İsim fiil grubu, sıfat fiil grubu ve zarf fiil grubu cümle değildir ve birleşik cümle oluşturamaz. Çünkü bunlar, birer kelime grubudur ve çekimli bir fiilleri olmadığı gibi bunlarda, tamamlanmış bir yargı da söz konusu değildir. Bu nedenle bunları bünyesinde taşıyan cümleler, birleşik cümle olarak kabul edilmemektedir.

Şartlı birleşik cümle, ki’li birleşik cümle ve iç içe birleşik cümlelerden az iki çekimli fiil etrafında toplanmış iki cümle olmakla birlikte bu cümlelerden biri yardımcı, diğeri asıl cümle durumundadır. Bu cümleleri birleşik cümle kabul edip, isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil gruplarıyla yapılan cümleleri ise basit cümle olarak kabul etmek gerekir.

Birleşik cümleler de kendi içinde türlere ayrılmıştır.

4.2.1.2.1. Sıralı Birleşik Cümle

Tek başına yargı bildiren cümlelerin bir anlam bütünlüğü içinde sıralanmasıyla meydana gelen cümle topluluğudur. Sıralı cümleler, iki veya daha fazla cümle ile kurulur. Cümleler, birbirinden virgül veya noktalı virgülle ayrılır.

Aralarında her zaman belirli bir anlam ilgisi bulunmadığı hâlde, söyleyişe bir kıvraklık, bir hareket ve bir duygusallık kazandırmak için, kimi, basit ya da birleşik cümleler birbirlerine (,) (;) ile bağlanıp cümleler zinciri oluşturabilirler. Bu cümleler zincirine sıra cümleler deriz (Ediskun, 2005: 386).

Bu garip lakırdıların arkasındaki ses, bana babamı çağıran bir haykırış gibi geliyor / ; içim değişiyor / ; ellerim pençeleşiyor / ; çenem uzuyor / ; gözlerim yanıyor / ; çenelerimin arasından insanoğluna benzemez bir çığlık, mezarlığa doğru gidiyor.

Sıralı tümce, yapıca ve/veya anlamca birbirine bağlı; ancak yalnız kullanıldıklarında kendi içinde anlam bütünlüğü bulunan tümcelerden oluşan birleşik tümce türüdür. Ögelerinden en az biri veya yüklemlere gelen ekleri ortak olan sıralı tümcelere *bağımlı sıralı tümce* adı verilir. Aralarında yalnızca anlam ilgisi bulunan sıralı tümcelere ise *bağımsız sıralı tümce* denir (Eker, 2005: 485).

Kapıda duran nöbetçi bile benden korkmaz; isterseniz kendisine sorunuz.

4.2.1.2.2. İç İçe Birleşik Cümle

Bu, bir cümlenin başka bir cümlenin içine girmesi ile meydana gelen birleşik cümledir. Bu birleşik cümlede bir cümle başka bir cümlenin bir unsuru veya cümle içinde bir isim unsuru durumunda bulunur (Ergin, 1996: 406).

Buraya gel *dedi.*

Konuşanın, bağımsız bir cümle içerisinde –kendisine veya bir başkasına ait- diğer bir cümleye yer vermesi suretiyle oluşan cümle şekilleridir. İç cümle, esas cümlenin bir unsuru veya bir unsurunun tamamlayıcısı konumundadır (Güneş, 2004: 371).

"Yarab! Hele kalp ağrılarım durdu" *diyorum.*

İç içe girmiş iki bağımsız yargıyı kapsayan cümlelerdir. Bu tür cümlelerde bir dış (temel cümle), bir de iç cümle (yan cümle) vardır (Kahraman, 1996: 209).

Thâles'e kimse ***göklere bakma, ehramın boyunu ölçmeye girişme, Kızılırmağın akışını değiştirme*** *demedi.*

4.2.1.2.3. Bağlı Birleşik Cümle

Bağlama edatlarıyla birbirine bağlanmış cümleler topluluğudur. Bu cümleler "ve, veya, da, fakat, ama, lâkin, hâlbuki, meğer vb." edatlarla birbirine bağlanmış cümlelerdir.

Aralarında anlam ilgisi bulunan ya da sezilen basit ya da birleşik cümleler, birbirlerine bir bağlaçla bağlanıp cümleler zinciri oluşturabilirler. Bu cümleler zincirine bağlı cümleler deriz (Ediskun, 2005: 387).

Genç kadın nihayet anlamıştı / ; ***fakat*** */ kalkıp gitmekte gecikmişti.*

Aslında bağlı ve sıralı tümceler arasında kesin bir ayrım yoktur. Bağlama edatlarıyla (bağlaç) birbirine bağlanmış ve aralarında anlamca ilişki bulunan sıralı tümcelere *bağlı tümce* adı da verilir (Eker, 2005: 485).

Kuvvet birdir / ***ve*** */ o, milletindir.*

Sezai Güneş bağlı cümleyi, Edatlarla Bağlananlar, Fiilimsilerle Bağlananlar, Fiilimsi + Edatlarla Bağlananlar diye üç gruba ayırıp değerlendirmiştir (Güneş, 2004: 368–370).

Bu başlıklarda toplanmış olan cümle türünün ilki, yukarıda tanımı verilenler arasına alınacak niteliktedir. Ancak Fiilimsilerle Bağlananlar, Fiilimsi + Edatlarla Bağlananlar diye verilen başlıklardaki cümle tanımlarının bağlı cümle ile ilgisinin olmadığını düşünmekteyiz. Fiilimsilerle Bağlananlar, diye tanımlanan yapılarda fiilimsi grubu; Fiilimsi + Edatlarla Bağlananlar diye ifade edilenlerde de edat grubu vardır.

4.2.1.2.4. Şartlı Birleşik Cümle

Bu birleşik cümle dilimizin en eski cümle tiplerindendir. Temeli şart kipinin şart ifadesine dayanır. Şart kipi, bütün fiil çekimlerinin aksine, hüküm ifade etmez, bitimli bir hareket göstermez. Bu yüzden müstakil cümle yapamaz. Şart şekli ancak istek ve temenni ifade ettiği zaman bitimli bir hareket, dolayısıyla bir hüküm gösterir ve müstakil bir cümle yapabilir (Ergin, 1999: 405).

"***Hava güzel olursa*** *biz yarın gezmeğe gideceğiz*." Bu örnekte, *hava güzel olursa* şart cümlesi yardımcı, *biz yarın gezmeğe gideceğiz* cümlesi asıl cümledir.

Ediskun (2005: 384) ise bu cümle türünü şöyle tanımlamıştır: "Yan cümleciği kendinden sonraki cümleciğin şartı, sebebi, tahmini olan birleşik cümleye şart birleşik cümlesi denir."

İsterse *oğlu da olurum. İsterse* cümleciği, *oğlu da olurum* cümlesinin şartıdır.

Bir şart cümlesiyle bir temel cümlenin birleşmesiyle oluşan sözlere denir. Şart cümlesi, temel cümledeki yüklemeyi şarta bağladığı için, zarf tamlayıcısı konumunda bulunur (Güneş, 2004: 370).

Romancı veya şair ne için yazarsa*, yazılanı okuyan da onun için okur.*

Şartlı birleşik tümce, yüklemi dilek-şart kipinde olan bir yardımcı tümce ile bir ana tümceden meydana gelen tümcedir (Eker, 2005: 482).

Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa*, tam bir hayata malik olamaz.*

Banguoğlu (2004: 549), şart cümlesini "Bir baş cümleyle bağımlı yargı niteliğinde şart kiplerinden bir dış cümleden meydana gelen birleşik cümleye *tümleme şart cümlesi* deriz." şeklinde tanımlamıştır.

Biraz da kredi bulsam *işe girişeceğim.*

Bir temel yargıya bağımlı olarak anlatımda yer alan, şart kipi çekimli fiillerin ya da adların kurdukları yargı öbekleri birer yan cümledir. Bir temel cümle ile bir şartlı yan cümlenin oluşturduğu birleşik cümleye *şartlı birleşik cümle* denir (Kahraman, 1996: 204).

Bakmakla usta olunsa*, köpekler kasap olurdu.*

4.2.1.2.5. Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li birleşik cümle Türkçenin yapısına uygun olmayan bir cümle kuruluşunu gerçekleştirmektedir. Türkçede asıl unsur sonda, yardımcı unsur başta yer alır. Ama ki'li birleşik cümlede çoğunlukla asıl unsur başta, yardımcı unsur sonda yer almaktadır ve bu, Türkçenin cümle kuruluşuna aykırılık göstermektedir. Bu cümle yapısı Türkçemize Farsçadan girmiştir. Bu cümlenin bağlı cümlelerden ayrı olarak ele alınmasının nedeni budur.

Bazı araştırmacılar (Ediskun, 2005) "ki'li Cümleyi", "Birleşik Cümle" grubuna değil de "Bağlı Cümle" grubuna almış ve diğer bağlaçlarla kurulan cümlelerden ayırt ederek, "ki'li Bağlı Cümle" diye değerlendirmişlerdir. Güneş (2004) ise *ki'li birleşik cümle* veya *ki'li bağlı cümle* diye bir tasnife gitmemiş böyle bir cümle türünden ayrıca bahsetmemiştir.

Bu cümlenin tanımı hakkındaki bilgiler şöyledir:

Bir temel tümce ile temel tümceye *ki* ile bağlanan bir yardımcı tümceden oluşan tümcelere ki'li birleşik tümce denir. Bu tümce türü, asıl ögenin başta bulunması nedeniyle, art zamanlı Türkçe söz dizimi kurallarına aykırıdır (Eker, 2005: 483).

*Hiçbir zaman hatırımızdan çıkmasın **ki** Cumhuriyet, sizden fikri hür, vicdânı hür, irfanı hür nesiller ister.*

Yabancı asıllı olan ve Türkçe için normal olmayan bu birleşik cümle Farsçadan geçmiş bulunan *ki* edatıyla ve onun Türkçesi olarak eskiden kullanılan *kim* edatıyla yapılan birleşik cümledir (Ergin, 1999: 405).

*Sana şimdiden açıkça söyleyeyim **ki** sen bu işi yapamayacaksın.*

Banguoğlu (2004: 552) bu cümle türünü "Ki İlinti Cümlesi" olarak adlandırmıştır.

*Bir şey söyledi **ki** beni düşündürdü. (Beni düşündüren bir şey söyledi.)*

Temel cümlesi ile yan cümlesi birbirine *ki* ile bağlanmış olan cümlelere ki'li birleşik cümle denir. Bunlara "ilgi cümlesi" adı da verilmektedir (Kahraman, 1996: 207).

*Ama birtakım eserler vardır **ki** konuşma olarak yazılmıştır*

4.2.2. Anlamına Göre Cümleler

Anlamına göre cümlelerin sınıflandırılması konusu da tartışmalıdır. Genel olarak uzmanlar bu başlık altında şu cümle türlerini vermişlerdir:

1. Olumlu Cümle
2. Olumsuz Cümle
3. Soru Cümlesi

Bunların yanında bazı dil bilginleri Ünlem Cümlesi'nden ve Emir Cümlesi'nden de söz etmektedir. Ama biz araştırmamızda bu üçünü ele aldık.

4.2.2.1. Olumlu Cümle

Yargının gerçekleştiğini anlatan cümle, olumlu cümledir. Bu cümlenin yüklemi yapma, yapılma veya olma bildirir (Karahan, 2004: 103). Olumlu cümle veya cümlecikler, eylemin yapıldığını ya da olduğunu bildirirler (Ediskun, 2005: 370).

Olumlu tümce, esas olarak, yüklemi olumlu bir yargı bildiren yani yüklemin ifade ettiği işin yapıldığını gösteren tümcedir (Eker, 2005: 488).

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır. (Olumlu Cümle)

4.2.2.2. Olumsuz Cümle

Yargının gerçekleşmediğini anlatan cümleler, olumsuz cümledir. Böyle cümleler "yapmama, yapılmama, olmama" bildirir (Karahan, 2004:104). Bir eylemin "yapılmadığını-yapılmayacağını" ya da bir oluşun "gerçekleşmediğini-gerçekleşmeyeceğini" bildiren cümlelere olumsuz cümle denir (Kahraman, 1996: 212).

Olumsuz tümce, esas olarak, yüklemi olumsuz bir yargı bildiren yani yüklemin ifade ettiği işin yapılmadığını gösteren ve olumsuzluk eki ya da *değil, yok* sözcükleriyle kurulan tümcedir (Eker, 2005: 489–490).

İfade edildiği gibi cümlenin bildirdiği yargının gerçekleşmemesiyle olumsuz cümleler kurulmaktadır. Olumsuz cümleler fiil cümlelerinde fiile getirilen "–mA" ekiyle yapılır. Bunun yanında "değil" sözcüğüyle de yapılabilir.

Ad cümlelerinde ise "yok, değil" kelimeleriyle olumsuz cümleler oluşturulmaktadır. Yüklem olan adın aldığı "+s˚z" eki de cümleye olumsuzluk anlamı katar. Ayrıca "ne…ne" bağlacı da ad ve fiil cümlelerini olumsuz cümle yapabilmektedir.

Soru eki "mi" , olumlu bir cümleye olumsuz bir anlam kazandırabilir.

*Mektubuna cevap **yazmamış**.*
*Bizi arayan soran **yok**.*
*Olanları bir türlü anlamış **değilim**.*
*Bu işin bu hâle gelmesi **olanaksızdı**.*
*Evde **ne** un **ne** bulgur **ne** de şeker var.*
*Ben bu sözleri hiç **söyler miyim** ?*

Olumsuz cümlelerde yapı bakımından olumlu olan bazı cümleler, anlamca olumsuz olabilir. Yapısında iki olumsuzluk ifadesi taşıyan cümleler de yapıca olumsuz, anlamca olumlu olur.

Anlamış. (Yapıca, anlamca olumlu cümledir.)
*Anla**ma**mış*. (Yapıca, anlamca olumsuz cümledir.)
*Beni **ne** aradı **ne** sordu.* (Yapıca olumlu, anlamca olumsuz cümledir.)
*Gör**me**miş **değilim**.* (Yapıca olumsuz, anlamca olumlu cümledir.)

4.2.2.3. Soru Cümlesi

Soru yoluyla bilgi almayı, cevap almayı, bir şeyleri öğrenmeyi amaçlayan cümle, soru cümlesidir. Soru cümleleri soru eki veya soru kelimeleriyle oluşturulur. Soru kelimeleri şunlardır: ne, kim, neden, nasıl, niçin, hangi, kaç, nerede …

Bunların dışında vurgu ve tonlamayla da soru sorulabilir.

*Hayatınızı değiştiren olay **neydi**?*
***Kim**inle geldiniz?*
*Yapacaklarını iyice anladın **mı**?*

Soru ifadeleri genellikle bir karşılık isteyen soru cümleleri oluşturmakla birlikte, bazen sorma amacı taşımayan, bir karşılık beklemeyen cümlelerde de

kullanılabilmektedir. Bu tür cümlelere "sözde soru cümlesi" denilmektedir (Kahraman, 1996: 215).

*İşte o zaman beni anlayacaksın, deli **mi**ymişim, akıllı **mı** …*

Anlamına göre cümle türleri bahsi tartışmalıdır. Bu konuda yukarıda verilmiş olumlu-olumsuz-soru cümlesi başlıkları altında genel bilgiler hemen hemen tüm dilciler tarafından kabul edilmiş; ancak bununla beraber ünlem cümlesi, şart cümlesi, emir cümlesi (Eker, 2005), dileme cümlesi (Kahraman, 1996) gibi cümle türlerinden de bahsedilmiştir. Bu konuda dilciler çok farklı ayırımlar yapmıştır.

4.2.3. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Yüklem cümlenin en önemli ögesidir. Yüklem olmadan da cümle tam anlamıyla meydana gelmez. Türkçede temel unsur sonda, yardımcı unsur başta bulunur. Buna göre Türkçede yüklem genellikle cümlenin sonunda yer alır. Ancak yüklemi sonda olmayan cümleler de çok kullanılır.

Yüklemin yerine göre cümleler ya da öge dizilişine göre cümleler üçe ayrılır:

1. Kurallı (Düz) Cümle
2. Devrik Cümle
3. Kesik (Eksiltili) Cümle

Bu konuda da uzmanlar aynı görüşleri paylaşmaktadırlar, farklı şeyler söyleyen yoktur.

4.2.3.1. Kurallı (Düz) Cümle

Yüklemi, cümlenin sonunda yer alan cümlelere düz (kurallı) cümle denir. Karahan'a göre (2004:100) cümlenin ana ögesi olan yüklem, genellikle cümlenin

sonunda yer alır. Yardımcı ögeden ana ögeye doğru diziliş, Türk cümle yapısının temel özelliğidir. Yüklemi tamamlayan ögeler, yüklemden önce gelir.

*Okumak da yazmak gibi bir çaba **gerektirir.***
yüklem
*Bu çabayı göstermeyenler okuduklarının tadına **varamazlar**.*
Yüklem

4.2.3.2. Devrik Cümle

Yüklemi, cümlenin başında veya ortasında olan (sonunda olmayan) cümlelere devrik cümle denir. Bu tür cümleler, genellikle şiir dilinde ve günlük konuşma dilinde görülür.

Devrik cümleler, sözlü dilde yazılı dile oranla daha fazla kullanılmıştır (Karahan, 2004:100)

***İnanma** dostuna, saman **doldurur** postuna.*
yüklem yüklem
***Dalgalan** sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl*!
yüklem

4.2.3.3. Kesik (Eksiltili) Cümle

Kesik cümle, genellikle yüklemi olmak üzere, herhangi bir ögesi bulunmayan cümle türüdür. Kesik tümcenin amacı, anlatıma özellik vermek, önemi belirtmek, kolaylıkla dikkatleri çekmektir (Hatipoğlu, 1982: 162).

Yüklemi açıkça söylenmeyen ya da yüklemdeki ekfiil çekim ekleri düşürülen cümlelere eksiltili cümle ya da kesik cümle denir (Kahraman, 1996: 217).

Yükleminin ya da yüklemindeki ekfiil çekim ekinin tahmin edilmesi amaçlanan, sonunda duygulanması istenen, içinde söylenen şeylerin benzerlerinin ya da devamının olduğu belirtilmek istenen cümleler, anlatımda eksiltili cümle olarak kullanılabilmektedir.

Eksiltili cümlelerde eksik olan ögeyi okuyan kişi tamamlayabilmelidir. Aksi hâlde o ifade cümle olmaz. Yüklemler veya ekfiil, somut olarak belirtilmez ama sezilir.

İyisi mi yol yakınken …(Kesik Cümle)

Üzerimize bir geliş geldi ki… (Kesik Cümle)

4.2.4. Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Yüklem Türkçe sözlükte şöyle yer almaktadır: “Cümlede oluş, iş ve hareket bildiren kelime veya kelime grubu, haber.” (TDK, 1998). Yüklem, cümleyi bir yargıyla sonuca hazırlayan ya da cümleyi sonuca bağlayan kelime öbeğidir (Ediskun, 2005: 328).

Yüklem cümlenin temel ögesidir, yüklem olmadan tam anlamıyla cümle olmaz. Türkçede sözcük türleri genel olarak adlar ve fiiller olmak üzere ikiye ayrılabilir. Fiilin dışında kalan sözcük türleri, ad soyludur.

Cümlede yüklem, ya çekimli bir fiil / fiil grubudur ya da ek fiil almış ad veya ad soylu sözcük / sözcük grubudur.

Bu konuda dil bilimciler arasında herhangi bir fikir ayrılığı yoktur. Buna göre yüklemin türüne göre cümleler ikiye ayrılır:

1. Fiil (Eylem) Cümlesi
2. Ad (İsim) Cümlesi

4.2.4.1. Fiil (Eylem) Cümlesi

Fiil cümlesi, yüklemi çekimli bir fiilden oluşan cümlelerdir. Fiil cümleleri eylem ya da oluş bildirirler.

Millî kültürün her çığırda açılarak yükselmesini Türkiye Cumhuriyeti'nin temel direği olarak ***temin edeceğiz.***

4.2.4.2. Ad (İsim) Cümlesi

Ad cümlesi, yüklemi ad veya ad soylu olan ve ek fiille hükme bağlanan cümlelerdir.

Kararsız, ürkek, çekingen, mızmız insanlar ***vardır.***

5. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya konu olan Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öncelikle 14 çocuk romandaki cümle türlerinin genel tablosu verilmiştir. Sonra sırasıyla her kitabın cümle türleri tek tabloda gösterilmiştir. Daha sonra ise her romanın cümleleri kendi içinde yapısına göre, anlamına göre, yüklemin yerine göre ve yüklemin türüne göre cümleler hâlinde ayrı ayrı tablolarda verilmiştir.

Aşağıdaki ilk dört tabloda Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanında incelenen cümle türlerinin toplu sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Yapısına Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu

Yapısına Göre Cümle Türleri		
	f	%
Basit Cümle	30316	84,97
Sıralı Birleşik Cümle	2067	5,79
İç İçe Birleşik Cümle	1894	5,31
Bağlı Birleşik Cümle	537	1,51
Şartlı Birleşik Cümle	636	1,78
Ki li Birleşik Cümle	229	0,64
Toplam	35679	100

Tablo 1'de 14 çocuk romanındaki cümlelerin yapısına göre sonuçları toplu olarak verilmiştir. Tablo 1'e bakıldığında basit cümlenin %84,97 oranında; sıralı birleşik cümlenin %5,79 oranında, iç içe birleşik cümlenin %5,31 oranında, bağlı birleşik cümlenin % 1,51 oranında, şartlı birleşik cümlenin %1,78 oranında kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 2. Anlamına Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu

Anlamına Göre Cümle Türleri		
	f	%
Olumlu Cümle	30532	85,57
Olumsuz Cümle	3948	11,07
Olumlu Soru Cümle	1028	2,88
Olumsuz Soru Cümle	171	0,48
Toplam	35679	100

İncelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin anlamına göre sonuçları tablo 2'de verilmiştir. Bu tabloya bakıldığında olumlu cümlenin %85,57 oranında, olumsuz cümlenin %11,07 oranında, olumlu soru cümlesinin % 2,88 oranında ve olumsuz soru cümlesinin %0,48 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Yüklemin Yerine Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu

Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri		
	f	%
Kurallı Cümle	33306	91,74
Devrik Cümle	2373	6,53
Kesik Cümle	627	1,73
Toplam	36306	100

Tablo 3'te incelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin yükleminin yerine göre sonuçları verilmiştir. Tablo 3'e göre kurallı cümlenin %91,74 oranında, devrik cümlenin ise %6,53 oranında ve kesik cümlenin %1,73 oranında kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4: Yüklemin Türüne Göre Cümle Türlerinin Genel Tablosu

Yükleminin Türüne Göre Cümle Türleri		
	f	%
Fiil Cümlesi	31314	87,77
İsim Cümlesi	4365	12,23
Toplam	35679	100

İncelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin yüklemin türüne göre toplu sonuçları tablo 4'te verilmiştir. Tablodaki sonuçlara bakıldığında fiil cümlesinin %87,77 oranında ve isim cümlesinin %12,23 oranında kullanıldığı görülmektedir.

5.1. Fadiş Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Fadiş" adlı çocuk romanının baştan-ortadan-sondan alınan 30'ar sayfasında toplam 2610 (kesik cümle ile birlikte 2627) cümle incelenmiştir. Kitap toplam 160 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri aşağıda genel tablo hâlinde verilmiştir.

Tablo 5: Fadiş Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1973	75,59	Olumlu	2276	87,20	Kurallı Cümle	2500	95,17	Fiil Cümlesi	2364	90,57
Sıralı Birleşik	245	9,39	Olumsuz	261	10	Devrik Cümle	110	4,19	İsim Cümlesi	246	9,43
İç İçe Birleşik	299	11,46	Olumlu Soru	65	2,49	Kesik Cümle	17	0,64			
Bağlı Birleşik	54	2,07	Olumsuz Soru	8	0,31						
Şartlı Birleşik	32	1,23									
Ki li Birleşik	7	0,26									
Toplam	2610	100		2610	100		2627	100		2610	100

Tablo 5'e göre Fadiş romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %75,59 oranında, sıralı birleşik cümle %9,39 oranında, iç içe birleşik cümle %11,46 oranında, bağlı birleşik cümle %2,07 oranında, şartlı birleşik cümle %1,23 oranında, ki'li birleşik cümle %1,23 oranında kullanılmıştır.

Fadiş romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %87,20 oranında, olumsuz cümle %10 oranında, olumlu soru cümlesi %2,49 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,31 oranında kullanılmıştır.

Fadiş romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %95,17 oranında, devrik cümle %4,19 oranında ve kesik cümle %0,64 oranında kullanılmıştır.

Fadiş romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %90,57 oranında, isim cümlesi %9,43 oranında kullanılmıştır.

5.1.1. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Fadiş romanında 2610 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Fadiş Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	653	655	665	1973	75,59
2	Sıralı Birleşik Cümle	76	91	78	245	9,39
3	İç içe Birleşik Cümle	124	83	92	299	11,46
4	Bağlı Birleşik Cümle	20	18	16	54	2,07
5	Şartlı Birleşik Cümle	8	15	9	32	1,23
6	Ki' li Birleşik Cümle	1	5	1	7	0,26
Sayfalardaki Toplam Cümle		882	867	861	2610	100

Tablo 6'daki verilere göre bu kitapta en fazla kullanılan yapısına göre cümle türü basit cümledir. Yapısına göre cümle türleri içinde en büyük orana, %75,59'luk bir orana, sahiptir.

İkinci sırada en fazla kullanılan yapısına göre cümle türü %11,46'lık bir oranla iç içe birleşik cümledir.

Sıralı cümle, %9.36'lık bir oranla iç içe birleşik cümlenin hemen ardında yer almaktadır.

Bağlı birleşik cümle dördüncü sırada yer almaktadır. Toplam cümle içindeki oranı ise %2,07'dir.

Şartlı birleşik cümlenin, %1,23 ile payı çok küçüktür.

Ki'li birleşik cümle, %0,26'lık bir oran ile yapısına göre en az kullanılan cümle türü olarak tespit edilmiştir.

5.1.2. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Fadiş romanında 2610 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Fadiş Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	754	756	776	2276	87,20
2	Olumsuz Cümle	102	81	78	261	10
3	Olumlu Soru Cümlesi	25	24	16	65	2,49
4	Olumsuz Soru Cümlesi	1	6	1	8	0,31
Sayfalardaki Toplam Cümle		882	867	861	2610	100

Tablo 7'ye göre kitaptaki incelenen cümlelerin % 87,20'si, anlamına göre olumlu cümledir. Olumlu cümleler kitaptaki cümlelerin büyük bir çoğunluğunu oluşturmuştur.

% 10 oranı ise olumsuz cümleye aittir. Sıra olarak olumlu cümleyi takip etmektedir.

Olumlu soru cümlesi %2,49 oranına sahiptir.

Olumsuz soru cümlesi ise anlamına göre en az kullanılan cümle türüdür. Genel cümle içindeki payı %0,31'dir.

5.1.3. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2627 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Fadiş Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	845	817	838	2500	95,17
2	Devrik Cümle	37	50	23	110	4,19
3	Kesik Cümle	4	6	7	17	0,64
Sayfalardaki Toplam Cümle		886	873	868	2627	100

Tablo 8'deki verilere göre kurallı cümle %95,17 ile ilk sırada yer almaktadır. Yani yüklemin yerine göre, en fazla kullanılan cümle türüdür.

% 4,19'luk bir oranla devrik cümle ikinci sırada yer almıştır.

Kesik cümle de %0,31 oranla yüklemin yerine göre en az kullanılan cümle türü olmuştur.

5.1.4. Fadiş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Fadiş romanında ele alınan 2610 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9: Fadiş Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	808	772	784	2364	90,57
2	İsim Cümlesi	74	95	77	246	9,43
Sayfalardaki Toplam Cümle		882	867	861	2610	100

Tablo 9'a göre kitapta fiil cümlesi %90,57 oranıyla yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle olmuştur.

İsim cümlesi daha az bir kullanıma sahiptir. Kullanım oranı ise %9,43'tür.

5.2. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Dört Kardeştiler" adlı çocuk romanının baştan-ortadan-sondan alınan 30'ar sayfasında toplam 2041 (kesik cümle ile birlikte 2077) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 160 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 10: Dört Kardeştiler Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1513	74,13	Olumlu	1784	87,41	Kurallı Cümle	1933	93,06	Fiil Cümlesi	1873	91,77
Sıralı Birleşik	236	11,56	Olumsuz	191	9,36	Devrik Cümle	108	5,20	İsim Cümlesi	168	8,23
İç İçe Birleşik	210	10,29	Olumlu Soru	59	2,89	Kesik Cümle	36	1,73			
Bağlı Birleşik	45	2,21	Olumsuz Soru	7	0,34						
Şartlı Birleşik	35	1,72									
Ki li Birleşik	2	0,09									
Toplam	2041	100		2041	100		2077	100		2041	100

Tablo 10'a göre Dört Kardeştiler romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %74,13 oranında, sıralı birleşik cümle %11,56 oranında, iç içe birleşik cümle %10,29 oranında, bağlı birleşik cümle %2,21 oranında, şartlı birleşik cümle %1,72 oranında, ki'li birleşik cümle %1,09 oranında kullanılmıştır.

Dört Kardeştiler romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %87,41 oranında; olumsuz cümle %9,36 oranında; olumlu soru cümlesi %2,89 oranında; olumsuz soru cümlesi %0,34 oranında kullanılmıştır.

Dört Kardeştiler romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %93,06 oranında, devrik cümle %5,20 oranında ve kesik cümle %1,73 oranında kullanılmıştır.

Dört Kardeştiler romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %91,77 oranında, isim cümlesi %8,23 oranında kullanılmıştır.

5.2.1. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Dört Kardeştiler romanında 2041 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11: Dört Kardeştiler Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	495	502	516	1513	74,13
2	Sıralı Birleşik Cümle	89	75	72	236	11,56
3	İç içe Birleşik Cümle	81	54	75	210	10,29
4	Bağlı Birleşik Cümle	17	11	17	45	2,21
5	Şartlı Birleşik Cümle	6	10	19	35	1,72
6	Ki' li Birleşik Cümle	1	-	1	2	0,09
Sayfalardaki Toplam Cümle		689	652	700	2041	100

Tablo 11'deki verilere göre basit cümle % 74,13 oranıyla en büyük paya sahiptir. En çok kullanılan cümle türüdür.

İkinci sırada yapısına göre en fazla olan cümle türü sıralı cümledir. Toplam cümle içerisinde %11,56 oranında bir paya sahiptir.

İç içe birleşik cümle, en fazla kullanılan cümle türü olarak %10,29 oranla üçüncü sırada yer almıştır.

Bağlı birleşik cümle, % 2,21'lik bir oranla dördüncü sırada karşımıza çıkmaktadır.

Şartlı birleşik cümlenin kullanım oranı % 1,72'dir. Bu oran bağlı birleşik cümlenin oranına yakındır.

Ki'li birleşik cümle yok denecek kadar az bir oranla, %0,09 ile en az kullanılan cümle türü olmuştur.

5.2.2. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2041 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 12: Dört Kardeştiler Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	621	565	598	1784	87,41
2	Olumsuz Cümle	54	62	75	191	9,36
3	Olumlu Soru Cümlesi	14	20	25	59	2,89
4	Olumsuz Soru Cümlesi	-	5	2	7	0,34
Sayfalardaki Toplam Cümle		689	652	700	2041	100

Tablo 12'ye göre "Dört Kardeştiler" adlı romanda yer alan cümlelerin büyük bir bölümü olumlu cümledir. 2041 cümlenin %87,41'i olumlu cümledir.

Kitaptaki olumsuz cümlelerin payı ise %9,36'dır.

Olumlu soru cümlesi %2,89 ile küçük bir pay olarak tespit edilmiştir.

Olumsuz soru cümlesi ise %0,34'lük bir değerle en az kullanılan cümle olarak en sonda yer almaktadır.

5.2.3. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2077 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13: Dört Kardeştiler Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	648	617	668	1933	93,07
2	Devrik Cümle	41	35	32	108	5,20
3	Kesik Cümle	19	6	11	36	1,73
Sayfalardaki Toplam Cümle		708	658	711	2077	100

Tablo 13'e göre % 93,07 ile kurallı cümle, kitapta yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

%5,20'lik bir oranla devrik cümle ikinci sırada göze çarpmaktadır.

Kesik (eksiltili) cümlenin oranı ise %1,73'tür ve en az kullanıldığı için son sırada bulunmaktadır.

5.2.4. Dört Kardeştiler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Dört Kardeştiler romanında ele alınan 2041 cümle yüklemin türüne göre değerlendirilmiştir, sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14: Dört Kardeştiler Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	632	591	650	1873	91,77
2	İsim Cümlesi	57	61	50	168	8,23
Sayfalardaki Toplam Cümle		689	652	700	2041	100

Tablo 14'te yer alan verilere göre kullanılan cümlelerin %91,77'sinin fiil cümlesi olduğu görülmektedir.

%8,23'lük bir oranla isim cümlesi, daha az kullanım payına sahiptir.

5.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Suna'nın Serçeleri" adlı çocuk romanının baştan-ortadan-sondan alınan 30'ar sayfasında toplam 2240 (kesik cümle ile birlikte 2259) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 176 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir

Tablo 15: Suna'nın Serçeleri Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1755	78,34	Olumlu	1934	86,34	Kurallı Cümle	2071	91,68	Fiil Cümlesi	2012	89,82
Sıralı Birleşik	204	9,11	Olumsuz	214	9,56	Devrik Cümle	169	7,48	İsim Cümlesi	228	10,18
İç İçe Birleşik	210	9,38	Olumlu Soru	89	3,97	Kesik Cümle	19	0,84			
Bağlı Birleşik	34	1,52	Olumsuz Soru	3	0,13						
Şartlı Birleşik	30	1,34									
Ki li Birleşik	7	0,31									
Toplam	2240	100		2240	100		2259	100		2240	100

Tablo 15'e göre Suna'nın Serçeleri romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %78,34 oranında, sıralı birleşik cümle %9,11 oranında, iç içe birleşik cümle %9,38 oranında, bağlı birleşik cümle %1,52 oranında, şartlı birleşik cümle %1,34 oranında, ki'li birleşik cümle %0,31 oranında kullanılmıştır.

Suna'nın Serçeleri romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %86,34 oranında, olumsuz cümle %9,56 oranında, olumlu soru cümlesi %3,97 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,84 oranında kullanılmıştır.

Suna'nın Serçeleri romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %91,68 oranında, devrik cümle %7,48 oranında ve kesik cümle %0,84 oranında kullanılmıştır.

Suna'nın Serçeleri romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %89,82 oranında, isim cümlesi %10,18 oranında kullanılmıştır.

5.3.1. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Suna'nın Serçeleri romanında ele alınan 2240 cümle, yapısına göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16: Suna'nın Serçeleri Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	585	610	560	1755	78,34
2	Sıralı Birleşik Cümle	91	62	51	204	9,11
3	İç içe Birleşik Cümle	74	65	71	210	9,38
4	Bağlı Birleşik Cümle	16	13	5	34	1,52
5	Şartlı Birleşik Cümle	22	3	5	30	1,34
6	Ki' li Birleşik Cümle	4	1	2	7	0,31
Sayfalardaki Toplam Cümle		792	754	694	2240	100

Tablo 16'ya göre basit cümle yapısına göre kullanım oranı en fazla olan cümle türüdür. Genel cümle içindeki payı ise % 78,34 'tür.

İç içe birleşik cümle ile sıralı birleşik cümlenin değerleri birbirine çok yakındır. Oranları ise sırayla % 9,38 ve % 9,11 olarak tespit edilmiştir.

Bağlı birleşik cümle ile de şartlı birleşik cümlenin oranları birbirine yakındır ve bunların oranları çok düşüktür. Oranları sırasıyla % 1,52 ile % 1,34'tür.

En az paya sahip, yapısına göre cümle türü ise ki'li birleşik cümledir. Bu cümle türünün oranı ise %0,31'dir.

5.3.2. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Suna'nın Serçeleri romanındaki 2240 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17: Suna'nın Serçeleri Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	650	672	612	1934	86,34
2	Olumsuz Cümle	90	68	56	214	9,56
3	Olumlu Soru Cümlesi	51	13	25	89	3,97
4	Olumsuz Soru Cümlesi	1	1	1	3	0,13
Sayfalardaki Toplam Cümle		792	754	694	2240	100

Tablo 17'ye göre olumlu cümle %86,34'lük bir payla ilk sırada yer almaktadır. Olumlu cümle, anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Olumsuz cümle % 9,56'lık bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Olumlu cümleye göre kullanımı çok düşüktür.

% 3,97 ile olumlu soru cümlesi üçüncü sırada yer almıştır.

Ve son sırada çok düşük bir oranla %0,13 ile olumsuz soru cümlesi karşımıza çıkmaktadır.

5.3.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen (Kesik cümle ile birlikte) 2259 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18: Suna'nın Serçeleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	706	719	646	2071	91,68
2	Devrik Cümle	86	35	48	169	7,48
3	Kesik Cümle	13	3	3	19	0,84
Sayfalardaki Toplam Cümle		805	757	697	2259	100

Tablo 18'deki verilere göre kurallı cümle % 91,68 ile ilk sırada yer almıştır. Yani yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türüdür.

Devrik cümle ise % 7,48'lik bir oranla ikinci sırada yer almıştır.

Kesik cümle de yine yüklemin yerine göre %0,84 ile en az paya sahip cümle türüdür.

5.3.4. Suna'nın Serçeleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Suna'nın Serçeleri romanındaki 2240 cümle, yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19: Suna'nın Serçeleri Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	706	669	637	2012	89,82
2	İsim Cümlesi	86	85	57	228	10,18
Sayfalardaki Toplam Cümle		792	754	694	2240	100

Tablo 19'a göre 2240 cümlenin %89,82'si fiil cümlesidir.

Geriye kalan %10,18'lik pay ise isim cümlesine aittir.

5.4. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Yurdumu Özledim" adlı çocuk romanının baştan-ortadan-sondan alınan 30'ar sayfasında toplam 3396 (kesik cümle ile birlikte 3442) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 172 sayfadan meydana gelmiştir. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 20: Yurdumu Özledim Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2686	79,09	Olumlu	2812	82,80	Kurallı Cümle	2824	82,05	Fiil Cümlesi	3021	88,96
Sıralı Birleşik	267	7,86	Olumsuz	384	11,31	Devrik Cümle	572	16,62	İsim Cümlesi	375	11,04
İç İçe Birleşik	283	8,33	Olumlu Soru	178	5,24	Kesik Cümle	46	1,33			
Bağlı Birleşik	74	2,18	Olumsuz Soru	22	0,65						
Şartlı Birleşik	65	1,92									
Ki li Birleşik	21	0,62									
Toplam	3396	100		3396	100		3442	100		3396	100

Tablo 20'deki verilere göre Yurdumu Özledim romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %79,09 oranında, sıralı birleşik cümle %7,86 oranında, iç içe birleşik cümle %8,33 oranında, bağlı birleşik cümle %2,18 oranında, şartlı birleşik cümle %1,92 oranında, ki'li birleşik cümle %0,62 oranında kullanılmıştır.

Yurdumu Özledim romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %82,80 oranında, olumsuz cümle %11,31 oranında, olumlu soru cümlesi %5,24 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,65 oranında kullanılmıştır.

Yurdumu Özledim romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %82,05 oranında, devrik cümle %16,62 oranında ve kesik cümle %1,33 oranında kullanılmıştır.

Yurdumu Özledim romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %88,96 oranında, isim cümlesi %11,04 oranında kullanılmıştır.

5.4.1. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 3396 cümle yapısına göre değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 21: Yurdumu Özledim Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	903	915	868	2686	79,09
2	Sıralı Birleşik Cümle	118	84	65	267	7,86
3	İç içe Birleşik Cümle	88	113	82	283	8,33
4	Bağlı Birleşik Cümle	36	22	16	74	2,18
5	Şartlı Birleşik Cümle	29	23	13	65	1,92
6	Ki' li Birleşik Cümle	9	8	4	21	0,62
Sayfalardaki Toplam Cümle		1183	1165	1048	3396	100

Tablo 21'e göre Yurdumu Özledim romanında yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü basit cümledir. % 79,09 oranıyla en büyük paya sahiptir.

İkinci sırada yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü iç içe birleşik cümledir. Toplam cümle içerisinde %8,33 oranında bir paya sahiptir.

Sıralı cümle, %7,88'lik bir oranla en fazla kullanılan cümle türü olarak üçüncü sırada yer almıştır.

Bağlı birleşik cümle, % 2,18'lik bir oranla dördüncü sırada karşımıza çıkmaktadır.

Şartlı birleşik cümlenin payı da bağlı birleşik cümlenin payına yakın bir değerle, % 1,92 ile göze çarpmaktadır.

Ki'li birleşik cümle, %0,62'lik bir oranla en az kullanılan cümle türü olmuştur.

5.4.2. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Yurdumu Özledim romanında 3396 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 22: Yurdumu Özledim Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	965	970	877	2812	82,80
2	Olumsuz Cümle	131	131	122	384	11,31
3	Olumlu Soru Cümlesi	79	60	39	178	5,24
4	Olumsuz Soru Cümlesi	8	4	10	22	0,65
Sayfalardaki Toplam Cümle		1183	1165	1048	3396	100

Tablo 22'deki verilere göre olumlu cümle, %82,80'lik bir oranla en büyük paya sahiptir. Olumlu cümle, anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Olumsuz cümle, % 11,31'lik bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Olumlu cümleye göre kullanımı düşüktür.

% 5,24 ile olumlu soru cümlesi üçüncü sırada yer almıştır.

Ve son sırada çok düşük bir oranla %0,65 ile olumsuz soru cümlesi karşımıza çıkmaktadır.

5.4.3. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitaptaki 3442 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 23: Yurdumu Özledim Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	941	991	892	2824	82,05
2	Devrik Cümle	242	174	156	572	16,62
3	Kesik Cümle	15	20	11	46	1,33
Sayfalardaki Toplam Cümle		1198	1185	1059	3442	100

Tablo 23'e göre % 82,05 ile kurallı cümle, yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

% 16,62'lik bir oranla devrik cümle ikinci sırada göze çarpmaktadır.

Kesik (eksiltili) cümlenin oranı ise %1,33'tür ve en az kullanıldığı için son sırada bulunmaktadır.

5.4.4. Yurdumu Özledim Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Yurdumu Özledim romanında ele alınan 3396 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24: Yurdumu Özledim Adlı Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	1045	1040	936	3021	88,96
2	İsim Cümlesi	138	125	112	375	11,04
Sayfalardaki Toplam Cümle		1183	1165	1048	3396	100

Tablo 24'e göre cümlelerin %88,96'sı fiil cümlesidir. Yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle türüdür.

Geriye kalan %11,04'lük oran ise isim cümlesine aittir.

5.5. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Ben Büyüyünce" adlı çocuk romanının baştan-ortadan-sondan alınan 30'ar sayfasında toplam 3509 (kesik cümle ile birlikte 3601) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 160 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 25: Ben Büyüyünce Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2743	78,17	Olumlu	2770	78,94	Kurallı Cümle	2779	77,17	Fiil Cümlesi	3084	87,89
Sıralı Birleşik	340	9,69	Olumsuz	455	12,97	Devrik Cümle	730	20,27	İsim Cümlesi	425	12,11
İç İçe Birleşik	198	5,64	Olumlu Soru	230	6,55	Kesik Cümle	92	1,56			
Bağlı Birleşik	93	2,65	Olumsuz Soru	54	1,54						
Şartlı Birleşik	108	3,08									
Ki li Birleşik	27	0,77									
Toplam	3509	100		3509	100		3601	100		3509	100

Tablo 25'teki verilere göre Ben Büyüyünce romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %78,17 oranında, sıralı birleşik cümle %9,69 oranında, iç içe birleşik cümle %5,64 oranında, bağlı birleşik cümle %2,65 oranında, şartlı birleşik cümle %3,08 oranında, ki'li birleşik cümle %0,77 oranında kullanılmıştır.

Ben Büyüyünce romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %78,94 oranında, olumsuz cümle %12,97 oranında, olumlu soru cümlesi %6,55 oranında, olumsuz soru cümlesi %1,54 oranında kullanılmıştır.

Ben Büyüyünce romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %77,17 oranında, devrik cümle %20,27 oranında ve kesik cümle %2,56 oranında kullanılmıştır.

Ben Büyüyünce romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %87,89 oranında, isim cümlesi %12,11 oranında kullanılmıştır.

5.5.1. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Kitapta ele alınan 3509 cümle, yapısına göre değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 26: Ben Büyüyünce Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	974	876	893	2743	78,17
2	Sıralı Birleşik Cümle	107	125	108	340	9,69
3	İç içe Birleşik Cümle	54	66	78	198	5,64
4	Bağlı Birleşik Cümle	34	32	27	93	2,65
5	Şartlı Birleşik Cümle	42	34	32	108	3,08
6	Ki' li Birleşik Cümle	13	10	4	27	0,77
Sayfalardaki Toplam Cümle		1224	1143	1142	3509	100

Tablo 26'ya göre basit cümle, %78,17 oranıyla, yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü olarak görülmüştür.

Sıralı birleşik cümle %9,69'luk değerle ikinci sırayı almıştır.

İç içe birleşik cümle ise % 5,64 oranıyla üçüncü en fazla kullanılan cümle türü olarak tespit edilmiştir.

Şartlı birleşik cümle ile bağlı birleşik cümlenin oranları birbirine çok yakındır ve bunların oranları düşüktür. Oranları sırasıyla % 3,08 ile % 2,65'tir.

En az paya sahip, yapısına göre cümle türü ise ki'li birleşik cümledir. Bu cümle türünün oranı ise %0,77'dir.

5.5.2. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Kitapta İncelenen 3509 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 27: Ben Büyüyünce Romanındaki Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	971	899	900	2770	78,94
2	Olumsuz Cümle	142	173	140	455	12,97
3	Olumlu Soru Cümlesi	93	56	81	230	6,55
4	Olumsuz Soru Cümlesi	18	15	21	54	1,54
Sayfalardaki Toplam Cümle		1224	1143	1142	3509	100

Tablo 27'ye göre "Ben Büyüyünce" adlı romanda yer alan cümlelerin büyük bir bölümü olumlu cümledir. 3509 cümlenin %78,94'ü olumlu cümledir.

Kitaptaki olumsuz cümlelerin payı ise % 12,97'dir.

Olumlu soru cümlesi % 6,55 ile küçük bir pay olarak tespit edilmiştir.

Olumsuz soru cümlesi ise %1,54'lük bir değerle en az kullanılan cümle olarak en sonda yer almaktadır.

5.5.3. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Romandaki (kesik cümle ile birlikte) 3601 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 28: Ben Büyüyünce Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	948	917	914	2779	77,17
2	Devrik Cümle	276	226	228	730	20,27
3	Kesik Cümle	40	18	34	92	1,56
Sayfalardaki Toplam Cümle		1264	1161	1176	3601	100

Tablo 28'deki verilere göre % 77,17 ile kurallı cümle, yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

% 20,27'lik bir oranla devrik cümle ikinci sırada göze çarpmaktadır.

Kesik (eksiltili) cümlenin oranı ise %1,56'dır ve son sırada bulunmaktadır.

5.5.4. Ben Büyüyünce Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Ben Büyüyünce romanında ele alınan 3509 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 29: Ben Büyüyünce Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	1105	990	989	3084	87,89
2	İsim Cümlesi	119	153	153	425	12,11
Sayfalardaki Toplam Cümle		1224	1143	1142	3509	100

Tablo 29'daki verilere göre fiil cümlesi %87,89 oranıyla yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle olmuştur.

İsim cümlesi ise % 12,11'lik oranla daha az bir kullanıma sahiptir.

5.6. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Akıllı Pireler" adlı çocuk romanından alınan 90 sayfalık bölümdeki toplam 2625 (kesik cümle ile birlikte 2645) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 128 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 30: Akıllı Pireler Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2207	84,08	Olumlu	2275	86,67	Kurallı Cümle	2487	94,02	Fiil Cümlesi	2315	88,19
Sıralı Birleşik	156	5,94	Olumsuz	281	10,70	Devrik Cümle	138	5,23	İsim Cümlesi	310	11,81
İç İçe Birleşik	134	5,10	Olumlu Soru	55	2,10	Kesik Cümle	20	0,75			
Bağlı Birleşik	35	1,33	Olumsuz Soru	14	0,53						
Şartlı Birleşik	55	2,10									
Ki li Birleşik	38	1,45									
Toplam	2625	100		2625	100		2645	100		2625	100

Tablo 30'a göre Akıllı Pireler romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %84,08 oranında, sıralı birleşik cümle %5,94 oranında, iç içe birleşik cümle %5,10 oranında, bağlı birleşik cümle %1,33 oranında, şartlı birleşik cümle %2,10 oranında, ki'li birleşik cümle %1,45 oranında kullanılmıştır.

Akıllı Pireler romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %86,67 oranında, olumsuz cümle %10,70 oranında, olumlu soru cümlesi %2,10 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,53 oranında kullanılmıştır.

Akıllı Pireler romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %94,02 oranında, devrik cümle %5,23 oranında ve kesik cümle %0,75 oranında kullanılmıştır.

Akıllı Pireler romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %88,19 oranında, isim cümlesi %11,81 oranında kullanılmıştır.

5.6.1. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Akıllı Pireler romanında 2625 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 31: Akıllı Pireler Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	765	682	760	2207	84,08
2	Sıralı Birleşik Cümle	71	49	36	156	5,94
3	İç içe Birleşik Cümle	40	53	41	134	5,10
4	Bağlı Birleşik Cümle	16	11	8	35	1,33
5	Şartlı Birleşik Cümle	16	16	23	55	2,10
6	Ki' li Birleşik Cümle	16	12	10	38	1,45
Sayfalardaki Toplam Cümle		924	823	878	2625	100

Tablo 31'e göre cümlelerden yapısına göre en fazla kullanılanı basit cümledir. % 84,08 oranıyla toplam cümle içerisinde en büyük paya sahiptir.

Kullanım açısından ikinci sırada yapısına göre en fazla olan cümle türü sıralı cümledir. Toplam cümle içerisinde % 5,94 oranında bir paya sahiptir.

İç içe birleşik cümle, sıralı birleşik cümleye yakın bir oranla %5,10 ile kullanım açısından üçüncü sırada yer almıştır.

Şartlı birleşik cümlenin payı, % 2,10'luk bir değerle göze çarpmaktadır.

Ki' li birleşik cümle, az bir oranla, % 1,45 ile karşımıza çıkmıştır.

Bağlı birleşik cümle ise, % 1,33'lük bir oranla en son sırada yerini almıştır.

5.6.2. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Akıllı Pireler romanında 2625 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 32: Akıllı Pireler Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	801	719	755	2275	86,67
2	Olumsuz Cümle	92	88	101	281	10,70
3	Olumlu Soru Cümlesi	26	11	18	55	2,10
4	Olumsuz Soru Cümlesi	5	5	4	14	0,53
Sayfalardaki Toplam Cümle		924	823	878	2625	100

Tablo 32'ye göre olumlu cümle her zamanki gibi %86,67'lik bir oranla yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Olumsuz cümle ise %10,70'lik bir oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Olumlu soru cümlesi %2,10'luk bir değerle göze çarpmaktadır.

Son sırada ise %0,53 oranıyla ile olumsuz soru cümlesinin olduğu görülmektedir.

5.6.3. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Akıllı Pireler romanında incelenen 2645 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 33: Akıllı Pireler Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	877	775	835	2487	94,02
2	Devrik Cümle	47	48	43	138	5,23
3	Kesik Cümle	7	7	6	20	0,75
Sayfalardaki Toplam Cümle		931	830	884	2645	100

Tablo 33'e göre cümlelerin %94,02' si kurallı cümledir. Bu oranla kurallı cümle bu kitapta yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla kullanılan cümle türü olarak göze çarpmaktadır.

Devrik cümle ise %5,23'lük oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Kesik cümlenin oranı ise çok azdır. Genel cümle içinde oranı ise %0,75'tir.

5.6.4. Akıllı Pireler Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Akıllı Pireler romanında ele alınan 2625 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 34: Akıllı Pireler Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	796	745	774	2315	88,19
2	İsim Cümlesi	128	78	104	310	11,81
Sayfalardaki Toplam Cümle		924	823	878	2625	100

Tablo 34'e göre kitapta yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle % 88,19'lik bir oranla fiil cümlesidir.

Geriye kalan %11,81'lik oran ise isim cümlesine aittir.

5.7. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Işın Çağı Çocukları" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 2345 (kesik cümle ile birlikte 2374) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 128 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 35: Işın Çağı Çocukları Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2140	91,26	Olumlu	2028	86,48	Kurallı Cümle	2297	96,76	Fiil Cümlesi	2083	88,83
Sıralı Birleşik	83	3,54	Olumsuz	274	11,69	Devrik Cümle	48	2,02	İsim Cümlesi	262	11,17
İç İçe Birleşik	32	1,36	Olumlu Soru	39	1,66	Kesik Cümle	29	1,22			
Bağlı Birleşik	27	1,15	Olumsuz Soru	4	0,17						
Şartlı Birleşik	45	1,92									
Ki li Birleşik	18	0,77									
Toplam	2345	100		2345	100		2374	100		2345	100

Tablo 35'teki verilere göre kitapta, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %91,26 oranında, sıralı birleşik cümle %3,54 oranında, iç içe birleşik cümle %1,36 oranında, bağlı birleşik cümle %1,15 oranında, şartlı birleşik cümle %1,92 oranında, ki'li birleşik cümle %0,77 oranında kullanılmıştır.

Işın Çağı Çocukları romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %86,48 oranında, olumsuz cümle %11,69 oranında, olumlu soru cümlesi %1,66 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,17 oranında kullanılmıştır.

Işın Çağı Çocukları romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %96,76 oranında, devrik cümle %2,02 oranında ve kesik cümle %1,22 oranında kullanılmıştır.

Işın Çağı Çocukları romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %88,83 oranında, isim cümlesi %11,17 oranında kullanılmıştır.

5.7.1. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Işın Çağı Çocukları romanında 2345 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 36: Işın Çağı Çocukları Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	722	710	708	2140	91,26
2	Sıralı Birleşik Cümle	20	35	28	83	3,54
3	İç içe Birleşik Cümle	15	14	3	32	1,36
4	Bağlı Birleşik Cümle	8	10	9	27	1,15
5	Şartlı Birleşik Cümle	12	19	14	45	1,92
6	Ki' li Birleşik Cümle	4	12	2	18	0,77
Sayfalardaki Toplam Cümle		781	800	764	2345	100

Tablo 36'ya göre kitapta yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü, basit cümledir. Basit cümle % 91,26 oranıyla en büyük paya sahiptir.

İkinci sırada yapısına göre en fazla olan cümle türü sıralı birleşik cümledir. Toplam cümle içerisinde %3,54 oranında bir paya sahiptir.

Şartlı birleşik cümle, %1,92'lik bir oranla üçüncü sırada yer almıştır.

İç içe birleşik cümle, % 1,36'lık küçük bir oranla dördüncü sırada karşımıza çıkmaktadır.

Bağlı birleşik cümlenin payı, % 1,15 ile göze çarpmaktadır.

Ki'li birleşik cümle, %0,77'lik bir oranla en az kullanılan cümle türü olmuştur.

5.7.2. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Işın Çağı Çocukları romanında 2345 cümlenin, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 37: Işın Çağı Çocukları Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	666	688	674	2028	86,48
2	Olumsuz Cümle	102	97	75	274	11,69
3	Olumlu Soru Cümlesi	10	15	14	39	1,66
4	Olumsuz Soru Cümlesi	3	-	1	4	0,17
Sayfalardaki Toplam Cümle		781	800	764	2345	100

Tablo 37'ye göre olumlu cümle, %86,48'lik bir oranla en büyük paya sahiptir. Kitapta olumlu cümle, anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Olumsuz cümle, % 11.69'luk bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Olumlu cümleye göre kullanımı düşüktür.

% 1.66 ile olumlu soru cümlesi küçük bir oranla üçüncü sırada yer almıştır.

Ve son sırada çok düşük bir oranla %0,17 ile olumsuz soru cümlesi karşımıza çıkmaktadır.

5.7.3. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2374 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 38: Işın Çağı Çocukları Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	763	785	749	2297	96,76
2	Devrik Cümle	18	15	15	48	2,02
3	Kesik Cümle	13	11	5	29	1,22
Sayfalardaki Toplam Cümle		794	811	769	2374	100

Tablo 38'e göre kurallı cümle, % 96,76 ile yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

% 2,02'lik küçük bir oranla devrik cümle ikinci sırada göze çarpmaktadır.

Kesik (eksiltili) cümlenin oranı ise %1,22'dir ve yüklemin yerine göre en az kullanılan cümle türüdür.

5.7.4. Işın Çağı Çocukları Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Işın Çağı Çocukları romanında 2345 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 39: Işın Çağı Çocukları Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	694	708	681	2083	88,83
2	İsim Cümlesi	87	92	83	262	11,17
Sayfalardaki Toplam Cümle		781	800	764	2345	100

Tablo 39'daki verilere göre yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle % 88,83'lük bir oranla fiil cümlesidir.

Geriye kalan %11,17'lik pay ise isim cümlesine aittir.

5.8. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Ölümsüz Ece" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 3221 (Kesik cümle ile birlikte 3283) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 158 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 40: Ölümsüz Ece Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2965	92,05	Olumlu	2836	88,05	Kurallı Cümle	3182	96,92	Fiil Cümlesi	2779	86,28
Sıralı Birleşik	85	2,64	Olumsuz	335	10,40	Devrik Cümle	39	1,19	İsim Cümlesi	442	13,72
İç İçe Birleşik	104	3,23	Olumlu Soru	43	1,33	Kesik Cümle	62	1,89			
Bağlı Birleşik	20	0,62	Olumsuz Soru	7	0,22						
Şartlı Birleşik	38	1,18									
Ki li Birleşik	9	0,28									
Toplam	3221	100		3221	100		3283	100		3221	100

Tablo 40'taki verilere göre Ölümsüz Ece romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %92,05 oranında, sıralı birleşik cümle %2,64 oranında, iç içe birleşik cümle %3,23 oranında, bağlı birleşik cümle %0,62 oranında, şartlı birleşik cümle %1,18 oranında, ki'li birleşik cümle %0,28 oranında kullanılmıştır.

Ölümsüz Ece romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %88,05 oranında, olumsuz cümle %10,40 oranında, olumlu soru cümlesi %1,33 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,22 oranında kullanılmıştır.

Ölümsüz Ece romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %96,92 oranında, devrik cümle %1,19 oranında ve kesik cümle %1,89 oranında kullanılmıştır.

Ölümsüz Ece romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %86,28 oranında, isim cümlesi %13,72 oranında kullanılmıştır.

5.8.1. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Ölümsüz Ece romanında 3221 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 41: Ölümsüz Ece Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	957	1085	923	2965	92,05
2	Sıralı Birleşik Cümle	30	18	37	85	2,64
3	İç içe Birleşik Cümle	56	28	20	104	3,23
4	Bağlı Birleşik Cümle	5	6	9	20	0,62
5	Şartlı Birleşik Cümle	13	12	13	38	1,18
6	Ki' li Birleşik Cümle	2	5	2	9	0,28
Sayfalardaki Toplam Cümle		1063	1154	1006	3221	100

Tablo 41'e göre en fazla kullanılan cümle türü, basit cümledir. Yapısına göre cümle türleri içinde en büyük orana, %92,05'lik bir orana sahiptir.

İkinci sırada en fazla kullanılan yapısına göre cümle türü %3,23'lük küçük bir payla iç içe birleşik cümledir.

Sıralı cümle, %2,64'lük bir oranla iç içe birleşik cümlenin hemen ardında yer almaktadır.

Şartlı birleşik cümle dördüncü sırada yer almaktadır. Toplam cümle yüzdesinin içindeki oranı ise % 1,18'dir.

Bağlı birleşik cümlenin payı, %0,62 ile çok küçüktür.

Ki'li birleşik cümle, %0,28'lik bir oran ile yapısına göre en az orana sahip cümle türü olarak tespit edilmiştir.

5.8.2. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Ölümsüz Ece romanında 3221 cümle anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 42: Ölümsüz Ece Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	924	1021	891	2836	88,05
2	Olumsuz Cümle	116	117	102	335	10,40
3	Olumlu Soru Cümlesi	18	15	10	43	1,33
4	Olumsuz Soru Cümlesi	5	1	1	7	0,22
Sayfalardaki Toplam Cümle		1063	1154	1004	3221	100

Tablo 42'deki verilere göre cümlelerin % 88,05'i, anlamına göre olumlu cümledir. Olumlu cümleler kitaptaki cümlelerin büyük bir çoğunluğunu oluşturmuştur.

% 10,40 oranındaki pay ise olumsuz cümleye aittir. Ve sıra olarak olumlu cümleyi takip etmektedir.

Olumlu soru cümlesi % 1,33 oranında bir paya sahiptir.

Olumsuz soru cümlesi ise anlamına göre en az orana sahip cümle türüdür. Genel cümle içindeki payı % 0,22'dir.

5.8.3. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Ölümsüz Ece romanında 2077 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo 43: Ölümsüz Ece Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	1034	1147	1001	3182	96,92
2	Devrik Cümle	29	7	3	39	1,19
3	Kesik Cümle	25	13	24	62	1,89
Sayfalardaki Toplam Cümle		1088	1167	1028	3283	100

Tablo 43'e göre kurallı cümle %96,92 ile ilk sırada yer almaktadır. Yani yüklemin yerine göre, en fazla paya sahip cümle türüdür.

% 1,89'luk bir oranla kesik cümle ikinci sırada yer almıştır.

Devrik cümle de çok az, % 1,19'luk bir değerle yüklemin yerine göre en az orana sahip olan cümle türü olmuştur.

5.8.4. Ölümsüz Ece Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Ölümsüz Ece romanında ele alınan 2610 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 44: Ölümsüz Ece Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	912	992	875	2779	86,28
2	İsim Cümlesi	151	162	129	442	13,72
Sayfalardaki Toplam Cümle		1063	1154	1004	3221	100

Tablo 44'teki verilere göre fiil cümlesi %86,28 değeriyle yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle çeşidi olmuştur

İsim cümlesi ise daha az bir paya sahiptir. Toplam cümle yüzdesi içindeki oranı ise % 13,72'dir.

5.9. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Parbat Dağının Esrarı" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 2436 (Kesik cümle ile birlikte 2495) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 141 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 45: Parbat Dağının Esrarı Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2230	91,54	Olumlu	2093	85,92	Kurallı Cümle	2422	97,07	Fiil Cümlesi	2077	85,26
Sıralı Birleşik	62	2,55	Olumsuz	301	12,35	Devrik Cümle	14	0,56	İsim Cümlesi	359	14,74
İç İçe Birleşik	56	2,30	Olumlu Soru	34	1,40	Kesik Cümle	59	2,36			
Bağlı Birleşik	32	1,31	Olumsuz Soru	8	0,33						
Şartlı Birleşik	29	1,19									
Ki li Birleşik	27	1,11									
Toplam	2436	100		2436	100		2495	100		2436	100

Tablo 45'teki verilere göre Parbat Dağının Esrarı romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %91,54 oranında, sıralı birleşik cümle %2,55 oranında, iç içe birleşik cümle %2,30 oranında, bağlı birleşik cümle %1,31 oranında, şartlı birleşik cümle %1,19 oranında, ki'li birleşik cümle %1,11 oranında kullanılmıştır.

Parbat Dağının Esrarı romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %85,92 oranında, olumsuz cümle %12,35 oranında, olumlu soru cümlesi %1,40 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,33 oranında kullanılmıştır.

Parbat Dağının Esrarı romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %97,07 oranında, devrik cümle %0,56 oranında ve kesik cümle %2,36 oranında kullanılmıştır.

Parbat Dağının Esrarı romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %85,26 oranında, isim cümlesi %14,74 oranında kullanılmıştır.

5.9.1. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Parbat Dağının Esrarı romanında 2436 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 46: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	760	771	699	2230	91,54
2	Sıralı Birleşik Cümle	31	9	22	62	2,55
3	İç içe Birleşik Cümle	33	8	15	56	2,30
4	Bağlı Birleşik Cümle	11	13	8	32	1,31
5	Şartlı Birleşik Cümle	10	4	15	29	1,19
6	Ki' li Birleşik Cümle	9	13	5	27	1,11
Sayfalardaki Toplam Cümle		854	818	764	2436	100

Tablo 46'ya göre kitapta yapısına göre en fazla basit cümle kullanılmıştır. % 91,54 oranıyla toplam cümle yüzdesi içerisinde en büyük paya sahiptir.

İkinci sırada yapısına göre en fazla olan cümle türü sıralı cümledir. Toplam cümle içerisinde % 2**,**55 oranında bir paya sahiptir.

İç içe birleşik cümle, en fazla kullanılan cümle türü olarak % 2,30'luk küçük bir oranla üçüncü sırada yer almıştır.

Bağlı birleşik cümle, % 1,31'lik bir oranla dördüncü sırada karşımıza çıkmaktadır.

Şartlı birleşik cümlenin payı da bağlı birleşik cümlenin payına yakın bir değerle, % 1,19 ile göze çarpmaktadır.

Ki'li birleşik cümle en az orana sahip cümle olmuştur. %1,11 ile genel yüzde içerisinde son sırada yerini almıştır.

5.9.2. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Parbat Dağının Esrarı romanında 2436 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 47: Parbat Dağının Esrarı Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	732	698	663	2093	85,92
2	Olumsuz Cümle	103	105	93	301	12,35
3	Olumlu Soru Cümlesi	16	13	5	34	1,40
4	Olumsuz Soru Cümlesi	3	2	3	8	0,33
Sayfalardaki Toplam Cümle		854	818	764	2436	100

Tablo 47'deki verilere göre Parbat Dağının Esrarı romanında yer alan cümlelerin büyük bir bölümü anlamına göre olumlu cümledir. 2436 cümlenin %85,92'si olumlu cümledir.

Kitaptaki olumsuz cümlelerin payı ise %12,35'tir.

Olumlu soru cümlesi, %1,40 ile küçük bir pay olarak tespit edilmiştir.

Olumsuz soru cümlesi ise %0,33'lük bir değerle en az orana sahip cümle türü olarak, en sonda yer almaktadır.

5.9.3. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta ele alınan 2495 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 48: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	849	814	759	2422	97,07
2	Devrik Cümle	5	4	5	14	0,56
3	Kesik Cümle	17	16	26	59	2,36
Sayfalardaki Toplam Cümle		871	834	790	2495	100

Tablo 48'e göre % 97,07 ile kurallı cümle, yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türüdür.

% 2,56'lık bir oranla kesik (eksiltili) cümle ikinci sıradadır.

Devrik cümlenin oranı ise %0,56'tır.

5.9.4. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Parbat Dağının Esrarı romanında ele alınan 2436 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 49: Parbat Dağının Esrarı Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	743	673	661	2077	85,26
2	İsim Cümlesi	111	145	103	359	14,74
Sayfalardaki Toplam Cümle		854	818	764	2436	100

Tablo 49'daki verilere göre cümlelerin %85,26'sı yüklemin türüne göre fiil cümlesidir.

Geriye kalan %14,74'lük oran ise isim cümlesine aittir.

5.10. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Midos Kartalının Gözleri" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 1994 (kesik cümle ile birlikte 2037) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 172 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 50: Midos Kartalının Gözleri Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1858	93,18	Olumlu	1760	88,27	Kurallı Cümle	1963	96,37	Fiil Cümlesi	1655	83
Sıralı Birleşik	53	2,66	Olumsuz	217	10,88	Devrik Cümle	31	1,52	İsim Cümlesi	339	17
İç İçe Birleşik	31	1,55	Olumlu Soru	14	0,70	Kesik Cümle	43	2,11			
Bağlı Birleşik	12	0,61	Olumsuz Soru	3	0,15						
Şartlı Birleşik	25	1,25									
Ki li Birleşik	15	0,75									
Toplam	1994	100		1994	100		2037	100		1994	100

Tablo 50'deki verilere göre Midos Kartalının Gözleri romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %93,18 oranında, sıralı birleşik cümle %2,66 oranında, iç içe birleşik cümle %1,55 oranında, bağlı birleşik cümle %0,61 oranında, şartlı birleşik cümle %1,25 oranında, ki'li birleşik cümle %0,75 oranında kullanılmıştır.

Midos Kartalının Gözleri romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %88,27 oranında; olumsuz cümle %10,88 oranında; olumlu soru cümlesi %0,70 oranında; olumsuz soru cümlesi %0,15 oranında kullanılmıştır.

Midos Kartalının Gözleri romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %96,37 oranında, devrik cümle %1,52 oranında ve kesik cümle %2,11 oranında kullanılmıştır.

Midos Kartalının Gözleri romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %83 oranında, isim cümlesi %17 oranında kullanılmıştır.

5.10.1. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Midos Kartalının Gözleri romanındaki 1994 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 51: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	656	650	552	1858	93,18
2	Sıralı Birleşik Cümle	28	13	12	53	2,66
3	İç içe Birleşik Cümle	19	2	10	31	1,55
4	Bağlı Birleşik Cümle	3	4	5	12	0,61
5	Şartlı Birleşik Cümle	10	5	10	25	1,25
6	Ki' li Birleşik Cümle	6	6	3	15	0,75
Sayfalardaki Toplam Cümle		722	680	592	1994	100

Tablo 51'e göre basit cümle, %93,18 oranıyla, yapısına göre ilk sırada yerini alan cümle türü olarak görülmüştür.

Sıralı birleşik cümle % 2,66'lık küçük bir değerle ikinci sırayı almıştır.

İç içe birleşik cümlenin % 1,55 oranla üçüncü sırada olduğu tespit edilmiştir.

Şartlı birleşik cümle, %1,25'lik küçük bir oranla iç içe birleşik cümlenin hemen ardında yer almaktadır.

Ki' li birleşik cümle ile bağlı birleşik cümlenin oranları birbirine çok yakındır ve bunların oranları düşüktür. Oranları sırasıyla % 0,75 ve % 0,61'dir.

5.10.2. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Midos Kartalının Gözleri romanındaki 1994 cümle anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 52: Midos Kartalının Gözleri Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	645	587	528	1760	88,27
2	Olumsuz Cümle	71	86	60	217	10,88
3	Olumlu Soru Cümlesi	3	7	4	14	0,70
4	Olumsuz Soru Cümlesi	3	-	-	3	0,15
Sayfalardaki Toplam Cümle		722	680	592	1994	100

Tablo 52'deki verilere göre olumlu cümle, %88,27'lik bir oranla en büyük paya sahiptir. Olumlu cümle, anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Olumsuz cümle, % 10,88'lik bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Olumlu cümleye göre kullanımı düşüktür.

% 0,70 ile olumlu soru cümlesi üçüncü sırada yer almıştır.

Ve son sırada çok düşük bir oranla %0,15 ile olumsuz soru cümlesi karşımıza çıkmaktadır.

5.10.3. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2037 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 53: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	702	679	582	1963	96,37
2	Devrik Cümle	20	1	10	31	1,52
3	Kesik Cümle	22	10	11	43	2,11
Sayfalardaki Toplam Cümle		744	690	603	2037	100

Tablo 53'e göre incelenen cümlelerin %96,37' si kurallı cümledir. Bu oranla kurallı cümle bu kitapta yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla orana sahip cümle türü olarak göze çarpmaktadır.

Kesik cümle ise %2,11'lik oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Devrik cümlenin oranı ise çok azdır. Genel cümle yüzdesi içindeki oranı ise %1,52'dir.

5.10.4. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Midos Kartalının Gözleri romanında ele alınan 1994 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 54: Midos Kartalının Gözleri Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	612	554	489	1655	83
2	İsim Cümlesi	110	126	103	339	17
Sayfalardaki Toplam Cümle		722	680	592	1994	100

Tablo 54'e göre fiil cümlesi, %83 oranıyla yüklemin türüne göre cümle çeşidi içinde en fazla paya sahip cümle türü olmuştur.

İsim cümlesi ise daha az bir kullanıma sahiptir. Kullanım oranı ise % 17'dir.

5.11. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Tuna'dan Uçan Kuş" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 2115 (Kesik cümle ile birlikte 2170) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 175 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 55: Tuna'dan Uçan Kuş Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1931	91,30	Olumlu	1867	88,27	Kurallı Cümle	2072	95,48	Fiil Cümlesi	1858	87,85
Sıralı Birleşik	57	2,70	Olumsuz	226	10,69	Devrik Cümle	43	1,98	İsim Cümlesi	257	12,15
İç İçe Birleşik	60	2,84	Olumlu Soru	20	0,95	Kesik Cümle	55	2,54			
Bağlı Birleşik	19	0,90	Olumsuz Soru	2	0,09						
Şartlı Birleşik	35	1,65									
Ki li Birleşik	13	0,61									
Toplam	2115	100		2115	100		2170	100		2115	100

Tablo 55'teki verilere göre Tuna'dan Uçan Kuş romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %91,30 oranında, sıralı birleşik cümle %2,70 oranında, iç içe birleşik cümle %2,84 oranında, bağlı birleşik cümle %0,90 oranında, şartlı birleşik cümle %1,65 oranında, ki'li birleşik cümle %0,61 oranında kullanılmıştır.

Tuna'dan Uçan Kuş romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %88,27 oranında, olumsuz cümle %10,69 oranında, olumlu soru cümlesi %0,95 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,09 oranında kullanılmıştır.

Tuna'dan Uçan Kuş romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %95,48 oranında, devrik cümle %1,98 oranında ve kesik cümle %2,54 oranında kullanılmıştır.

Tuna'dan Uçan Kuş romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %87,85 oranında, isim cümlesi %12,15 oranında kullanılmıştır.

5.11.1. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Tuna'dan Uçan Kuş romanında 2115 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 56: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	655	643	633	1931	91,30
2	Sıralı Birleşik Cümle	26	18	13	57	2,70
3	İç içe Birleşik Cümle	14	31	15	60	2,84
4	Bağlı Birleşik Cümle	5	8	6	19	0,90
5	Şartlı Birleşik Cümle	12	13	10	35	1,65
6	Ki' li Birleşik Cümle	2	7	4	13	0,61
Sayfalardaki Toplam Cümle		714	720	681	2115	100

Tablo 56'ya göre basit cümle, %91,30 oranıyla, yapısına göre en fazla paya sahip cümle türü olarak görülmektedir.

Sıralı birleşik cümle %2,70'lik küçük bir değerle ikinci sırayı almıştır.

İç içe birleşik cümle ise % 2,84 oranıyla üçüncü en fazla paya sahip cümle türü olarak tespit edilmiştir.

Şartlı birleşik cümlenin sahip olduğu değer ise %1,65'tir.

En az paya sahip, cümle türleri ise bağlı birleşik cümle ve ki'li birleşik cümledir. Bu cümle türlerinin oranları ise sırasıyla %0,90 ve % 0,61'dir.

5.11.2. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Tuna'dan Uçan Kuş romanında 2115 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 57: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	644	613	610	1867	88,27
2	Olumsuz Cümle	70	89	67	226	10,69
3	Olumlu Soru Cümlesi	-	16	4	20	0,95
4	Olumsuz Soru Cümlesi	-	2	-	2	0,09
Sayfalardaki Toplam Cümle		714	720	681	2115	100

Tablo 57'deki verilere göre Tuna'dan Uçan Kuş adlı romanda yer alan cümlelerin büyük bir bölümü olumlu cümledir. 2115 cümlenin %88,27'si olumlu cümledir.

Kitaptaki olumsuz cümlelerin payı ise % 10,69'dur.

Olumlu soru cümlesi % 0,95 ile küçük bir pay olarak tespit edilmiştir.

Olumsuz soru cümlesi ise % 0,09'luk bir değerle en az paya sahip cümle türü olarak en sonda yer almaktadır.

5.11.3. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2170 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 58: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Kurallı Cümle	696	703	673	2072	95,48
2	Devrik Cümle	18	17	8	43	1,98
3	Kesik Cümle	13	16	26	55	2,54
Sayfalardaki Toplam Cümle		727	736	707	2170	100

Tablo 58'e göre incelenen cümlelerin %95.48' i kurallı cümledir. Bu oranla kurallı cümle bu kitapta yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla kullanılan cümle türü olarak göze çarpmaktadır.

Kesik cümle ise %2.54'lük oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Devrik cümlenin oranı ise çok azdır. Genel cümle içinde oranı ise % 1.98'dir.

5.11.4. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Tuna'dan Uçan Kuş romanında ele alınan 2115 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 59: Tuna'dan Uçan Kuş Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri	30 Sayfa Baştan	30 Sayfa Ortadan	30 Sayfa Sondan	GENEL TOPLAM	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	620	638	600	1858	87,85
2	İsim Cümlesi	94	82	81	257	12,15
Sayfalardaki Toplam Cümle		714	720	681	2115	100

Tablo 59'a göre incelenen cümlelerin % 87,85 oranındaki büyük payı fiil cümlesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

İsim cümlesinin ise %12,15'lik bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir.

5.12. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu'nun "Gökyüzündeki Mor Bulutlar" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 1886 (Kesik cümle ile birlikte 1972) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 208 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 60: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	1760	93,32	Olumlu	1646	87,27	Kurallı Cümle	1853	93,97	Fiil Cümlesi	1607	85,21
Sıralı Birleşik	39	2,07	Olumsuz	207	10,98	Devrik Cümle	33	1,67	İsim Cümlesi	279	14,79
İç İçe Birleşik	45	2,38	Olumlu Soru	24	1,27	Kesik Cümle	86	4,36			
Bağlı Birleşik	12	0,64	Olumsuz Soru	9	0,48						
Şartlı Birleşik	25	1,33									
Ki li Birleşik	5	0,26									
Toplam	1886	100		1886	100		1972	100		1886	100

Tablo 60'taki verilere göre Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %93,32 oranında, sıralı birleşik cümle %2,07 oranında, iç içe birleşik cümle %2,38 oranında, bağlı birleşik cümle %0,64 oranında, şartlı birleşik cümle %1,33 oranında, ki'li birleşik cümle %0,26 oranında kullanılmıştır.

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %87,27 oranında, olumsuz cümle %10,98 oranında, olumlu soru cümlesi %1,27 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,48 oranında kullanılmıştır.

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %93,97 oranında, devrik cümle %1,67 oranında ve kesik cümle %4,36 oranında kullanılmıştır.

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %85,21 oranında, isim cümlesi %14,79 oranında kullanılmıştır.

5.12.1. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 1886 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 61: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	544	661	555	1760	93,32
2	Sıralı Birleşik Cümle	11	16	12	39	2,07
3	İç içe Birleşik Cümle	18	11	16	45	2,38
4	Bağlı Birleşik Cümle	5	3	4	12	0,64
5	Şartlı Birleşik Cümle	7	9	9	25	1,33
6	Ki' li Birleşik Cümle	2	2	1	5	0,26
Sayfalardaki Toplam Cümle		587	702	597	1886	100

Tablo 61'e göre incelenen cümlelerden yapısına göre en fazla kullanılanı basit cümledir. % 93,32'lik oranıyla en büyük paya sahiptir.

İkinci sırada yapısına göre en fazla olan cümle türü iç içe birleşik cümledir. Toplam cümle içerisinde % 2,38 oranında bir paya sahiptir.

Sıralı cümle, küçük bir payla, %2,07'lik bir oranla üçüncü sırada yer almıştır.

Şartlı birleşik cümlenin kitapta yer alan cümleler arasındaki payı ise % 1,33 oranındadır.

Bağlı birleşik cümle ile ki'li birleşik cümlenin değerleri çok küçük ve birbirine yakındır. Oranları sırasıyla % 0,64 ve % 0,26'dır.

5.12.2. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında 1886 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 62: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	514	606	526	1646	87,27
2	Olumsuz Cümle	63	81	63	207	10,98
3	Olumlu Soru Cümlesi	7	12	5	24	1,27
4	Olumsuz Soru Cümlesi	3	3	3	9	0,48
Sayfalardaki Toplam Cümle		587	702	597	1886	100

Tablo 62'ye göre Gökyüzündeki Mor Bulutlar adlı romanda yer alan cümlelerin büyük bir bölümü olumlu cümledir. 1886 cümlenin %87,27'si olumlu cümledir.

Kitaptaki olumsuz cümlelerin payı ise %10,98'dir.

Olumlu soru cümlesi, %1,27 ile küçük bir pay olarak tespit edilmiştir.

Olumsuz soru cümlesi ise %0,48'lik bir değerle en az orana sahip cümle türü olarak, en sonda yer almaktadır.

5.12.3. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında 1972 cümle yüklemlerinin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 63: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	576	689	588	1853	93,97
2	Devrik Cümle	11	13	9	33	1,67
3	Kesik Cümle	42	32	12	86	4,36
Sayfalardaki Toplam Cümle		629	734	609	1972	100

Tablo 63'e göre cümlelerin %93,97' si kurallı cümledir. Bu oranla kurallı cümle bu kitapta yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla orana sahip cümle türü olarak göze çarpmaktadır.

Kesik cümle ise % 4,36'lik oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Devrik cümlenin oranı ise çok azdır. Genel cümle yüzdesi içindeki oranı ise %1,67'dir.

5.12.4. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Gökyüzündeki Mor Bulutlar romanında ele alınan 1886 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 64: Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	504	578	525	1607	85,21
2	İsim Cümlesi	83	124	72	279	14,79
Sayfalardaki Toplam Cümle		587	702	597	1886	100

Tablo 64'e göre fiil cümlesi, %85,21'lik değeriyle yüklemin türüne göre en fazla kullanım oranına sahip olan cümle türü olmuştur.

İsim cümlesi ise daha az bir paya sahiptir. Yüklem türüne göre cümle yüzdesi içindeki oranı ise % 14,79'dir.

5.13. Ganga Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Ganga" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 2323 (Kesik cümle ile birlikte 2379) cümle incelenmiştir. Aşağıdaki tablolarda cümle sayılarının, cümle türlerine göre dağılımları gösterilmiştir. Kitabın tamamı 191 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 65: Ganga Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2121	91,30	Olumlu	1986	85,49	Kurallı Cümle	2281	95,88	Fiil Cümlesi	2040	87,82
Sıralı Birleşik	56	2,41	Olumsuz	258	11,11	Devrik Cümle	42	1,77	İsim Cümlesi	283	12,18
İç İçe Birleşik	64	2,75	Olumlu Soru	71	3,06	Kesik Cümle	56	2,35			
Bağlı Birleşik	25	1,08	Olumsuz Soru	8	0,34						
Şartlı Birleşik	48	2,07									
Ki li Birleşik	9	0,39									
Toplam	2323	100		2323	100		2379	100		2323	100

Tablo 65'teki verilere göre Ganga romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %91,30 oranında, sıralı birleşik cümle %2,41oranında, iç içe

birleşik cümle %2,75 oranında, bağlı birleşik cümle %1,08 oranında, şartlı birleşik cümle %2,07 oranında, ki'li birleşik cümle %0,39 oranında kullanılmıştır.

Ganga romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %85,49 oranında, olumsuz cümle %11,11 oranında, olumlu soru cümlesi %3,06 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,34 oranında kullanılmıştır.

Ganga romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %95,88 oranında, devrik cümle %1,77 oranında ve kesik cümle %2,35 oranında kullanılmıştır.

Ganga romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %87,82 oranında, isim cümlesi %12,18 oranında kullanılmıştır.

5.13.1. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Ganga romanında 2323 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 66: Ganga Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	715	651	755	2121	91,30
2	Sıralı Birleşik Cümle	30	13	13	56	2,41
3	İç içe Birleşik Cümle	20	25	19	64	2,75
4	Bağlı Birleşik Cümle	12	7	6	25	1,08
5	Şartlı Birleşik Cümle	13	14	21	48	2,07
6	Ki' li Birleşik Cümle	4	3	2	9	0,39
Sayfalardaki Toplam Cümle		794	713	816	2323	100

Tablo 66'ya göre basit cümlenin oranı en fazla kullanılan cümle türü olarak görülmektedir. Genel yüzde içindeki payı ise %91,30' dur.

İç içe birleşik cümle ile sıralı birleşik cümlenin değerleri birbirine çok yakındır. Oranları ise sırayla % 2,75 ve % 2,41 olarak tespit edilmiştir.

Şartlı birleşik cümlenin oranı ise % 2,07'dir.

Bağlı birleşik cümlenin payı ise % 1,08 ile oldukça düşüktür.

En az paya sahip, yapısına göre cümle türü ise ki' li birleşik cümledir. Bu cümle türünün oranı ise %0,39'dur.

5.13.2. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Anlamına Göre Sınıflandırılması

Ganga romanında 2323 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 67: Ganga Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	688	619	679	1986	85,49
2	Olumsuz Cümle	85	79	94	258	11,11
3	Olumlu Soru Cümlesi	20	13	38	71	3,06
4	Olumsuz Soru Cümlesi	1	2	5	8	0,34
Sayfalardaki Toplam Cümle		794	713	816	2323	100

Tablo 67'ye göre olumlu cümle her zamanki gibi %85,49'luk bir oranla yine ilk sıralarda yerini almıştır.

Olumsuz cümle ise %11,11'lik bir oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Olumlu soru cümlesi %3,06'lık bir değerle göze çarpmaktadır.

Son sırada ise %0,34'lük oran ile olumsuz soru cümlesinin olduğu görülmektedir.

5.13.3. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Bu kitabın 90 sayfasında yer alan (Kesik cümle ile) 2379 cümle, yüklemin türüne göre değerlendirilmiş olup sonuçları ve yorumu şöyledir:

Tablo 68: Ganga Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	779	700	802	2281	95,88
2	Devrik Cümle	15	13	14	42	1,77
3	Kesik Cümle	17	18	21	56	2,35
Sayfalardaki Toplam Cümle		811	731	837	2379	100

Tablo 68'deki verilere göre kurallı cümle, %95,88'lik oranıyla yüklemin yerine göre cümle çeşidi içinde en fazla paya sahip cümle türü olmuştur.

Kesik cümlenin payı ise %2,35'dir. Bu oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Devrik cümle ise daha az bir kullanıma sahiptir. Kullanım oranı ise % 1,77'dir.

5.13.4. Ganga Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Bu kitabın 90 sayfasında yer alan 2323 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş olup sonuçları ve yorumu şöyledir:

Tablo 69: Ganga Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	680	613	747	2040	87,82
2	İsim Cümlesi	114	100	69	283	12,18
Sayfalardaki Toplam Cümle		794	713	816	2323	100

Tablo 69'a göre kurallı cümle, %87,82'lik değeriyle yüklemin türüne göre en fazla orana sahip olan cümle türü olmuştur.

Devrik cümle ise daha az bir paya sahiptir. Cümle yüzdesi içindeki oranı ise % 12,18'dir.

5.14. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümle Türlerine İlişkin Bulgular

Gülten Dayıoğlu' nun "Dünya Çocukların Olsa" adlı çocuk romanından (baştan-ortadan-sondan 30'ar sayfa) alınan toplam 90 sayfadaki, 2938 (Kesik cümle ile birlikte 2970) cümle incelenmiştir. Kitabın tamamı 127 sayfadır. Kitapta yer alan cümle türleri genel tablo hâlinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 70: Dünya Çocukların Olsa Romanındaki Cümle Türleri

Yapılarına Göre			Anlamına Göre			Yükleminin Yerine Göre			Yükleminin Türüne Göre		
	f	%		f	%		f	%		f	%
Basit	2434	82,85	Olumlu	2465	83,90	Kurallı Cümle	2642	88,96	Fiil Cümlesi	2546	86,66
Sıralı Birleşik	184	6,26	Olumsuz	344	11,71	Devrik Cümle	296	9,97	İsim Cümlesi	392	13,34
İç İçe Birleşik	168	5,72	Olumlu Soru	107	3,64	Kesik Cümle	32	1,07			
Bağlı Birleşik	55	1,87	Olumsuz Soru	22	0,75						
Şartlı Birleşik	66	2,24									
Ki li Birleşik	31	1,06									
Toplam	2938	100		2938	100		2970	100		2938	100

Tablo 70'teki verilere göre Dünya Çocukların Olsa romanında, yapısına göre cümle türü olarak basit cümle %82,85 oranında, sıralı birleşik cümle %6,26 oranında, iç içe birleşik cümle %5,72 oranında, bağlı birleşik cümle %1,87 oranında,

şartlı birleşik cümle %2,24 oranında, ki'li birleşik cümle %1,06 oranında kullanılmıştır.

Dünya Çocukların Olsa romanında, anlamına göre cümle türü olarak olumlu cümle %83,90 oranında, olumsuz cümle %11,71 oranında, olumlu soru cümlesi %3,64 oranında, olumsuz soru cümlesi %0,75 oranında kullanılmıştır.

Dünya Çocukların Olsa romanında, yüklemin yerine göre cümle türü olarak kurallı cümle %88,96 oranında, devrik cümle %9,97 oranında ve kesik cümle %1,07 oranında kullanılmıştır.

Dünya Çocukların Olsa romanında, yüklemin türüne göre fiil cümlesi %86,66 oranında, isim cümlesi %13,34 oranında kullanılmıştır.

5.14.1. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yapısına Göre Sınıflandırılması

Dünya Çocukların Olsa romanında 2938 cümle, yapısına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 71: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yapısına Göre Cümleler

Sıra	**Yapısına Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Basit Cümle	726	883	825	2434	82,85
2	Sıralı Birleşik Cümle	60	59	65	184	6,26
3	İç içe Birleşik Cümle	43	58	67	168	5,72
4	Bağlı Birleşik Cümle	13	22	20	55	1,87
5	Şartlı Birleşik Cümle	14	29	23	66	2,24
6	Ki' li Birleşik Cümle	10	11	10	31	1,06
Sayfalardaki Toplam Cümle		866	1062	1010	2938	100

Tablo 71'e göre kitapta en fazla kullanılan yapısına göre cümle türü, basit cümledir. Yapısına göre cümle türleri içinde, en büyük orana, %82,85'lik bir orana sahiptir.

İkinci sırada en fazla kullanılan yapısına göre cümle türü, %6,26'lık küçük bir payla sıralı cümledir.

İç içe birleşik cümle, % 5,72'lik bir oranla üçüncü sırada yer almaktadır.

Şartlı birleşik cümle dördüncü sırada yer almaktadır. Toplam cümle yüzdesinin içindeki oranı ise % 2,24'tür.

Bağlı birleşik cümlenin payı, %1,87 ile çok küçüktür.

Ki'li birleşik cümle, %1,06'lık bir oran ile yapısına göre en az orana sahip cümle türü olarak tespit edilmiştir.

5.14.2. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Göre Cümlelerin Anlamına Sınıflandırılması

Dünya Çocukların Olsa romanında 2938 cümle, anlamına göre değerlendirilmiştir, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 72: Dünya Çocukların Olsa Romanında Anlamına Göre Cümleler

Sıra	**Anlamına Göre Cümle Türleri**	**30Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Olumlu Cümle	732	875	858	2465	83,90
2	Olumsuz Cümle	116	123	105	344	11,71
3	Olumlu Soru Cümlesi	17	50	40	107	3,64
4	Olumsuz Soru Cümlesi	1	14	7	22	0,75
Sayfalardaki Toplam Cümle		866	1062	1010	2938	100

Tablo 72'deki verilere göre incelenen cümlelerin % 83,90'ı, anlamına göre olumlu cümledir. Olumlu cümleler kitaptaki cümlelerin büyük bir çoğunluğunu oluşturmuştur.

% 11,71 oranındaki pay ise olumsuz cümleye aittir. Ve sıra olarak olumlu cümleyi takip etmektedir.

Olumlu soru cümlesi % 3,64 oranında bir paya sahiptir.

Olumsuz soru cümlesi ise anlamına göre en az orana sahip cümle türüdür. Genel cümle içindeki payı % 0,75'tir.

5.14.3. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Yerine Göre Sınıflandırılması

Kitapta incelenen 2970 cümle yükleminin yerine göre değerlendirilmiş olup sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 73: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Yerine Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Kurallı Cümle	788	940	914	2642	88,96
2	Devrik Cümle	78	122	96	296	9,97
3	Kesik Cümle	8	15	9	32	1,07
Sayfalardaki Toplam Cümle		874	1077	1019	2970	100

Tablo 73'e göre incelenen cümlelerin % 88,96'sı kurallı cümledir. Bu oranla kurallı cümle bu kitapta yüklemin yerine göre cümleler arasında en fazla orana sahip cümle türü olarak göze çarpmaktadır.

Devrik cümle ise %9,97'lik oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Kesik cümlenin oranı ise çok azdır. Genel cümle içinde payı ise % 1,07'dir.

5.14.4. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romandaki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Sınıflandırılması

Dünya Çocukların Olsa romanında ele alınan 2938 cümle yükleminin türüne göre değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 74: Dünya Çocukların Olsa Romanında Yüklemin Türüne Göre Cümleler

Sıra	**Yüklemin Türüne Göre Cümle Türleri**	**30 Sayfa Baştan**	**30 Sayfa Ortadan**	**30 Sayfa Sondan**	**GENEL TOPLAM**	
					f	%
1	Fiil Cümlesi	761	911	874	2546	86,66
2	İsim Cümlesi	105	151	136	392	13,34
Sayfalardaki Toplam Cümle		866	1062	1010	2938	100

Tablo 74'e göre fiil cümlesi, %86,66'lık değeriyle yüklemin türüne göre en fazla orana sahip olan cümle türü olmuştur.

İsim cümlesi ise daha az bir paya sahiptir. Cümle yüzdesi içindeki oranı ise % 13,34'tür.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, Gülten Dayıoğlu'nun yazmış olduğu 14 çocuk romanında kullandığı cümle türlerine ait araştırma bulgularına dayalı genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca romanlardaki cümle türlerine ilişkin sonuçlara yer verilmiş ve çalışmanın sonuçlarına göre önerilerde bulunulmuştur.

6.1. DEĞERLENDİRME

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dille iletişimin bir yönünü anlatma, diğer yönünü anlama oluşturur. Bu nedenle ülkelerin eğitim sistemlerinde dil eğitimine, özellikle ve öncelikle ana dili eğitimine büyük önem verilir. Yetişmekte olanlara dilin çok iyi bir şekilde öğretilmesi için çalışılır. Çünkü dil, kültürün temel öğesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır (Kavcar, 1999: 51). Ana dili öğretimi genellikle metinlerden yararlanılarak yürütülmektedir. Metinler dört temel dil becerisini kazandırma ve dil bilgisi öğretmede bir araçtır. Metinler, öğrencilere ana dili eğitiminin amaçlarını kazandırmada birer araçtır.

Araştırmamızın konusunu oluşturan 14 çocuk romanının yapısına göre cümle türlerinin toplam kullanım oranları sırasıyla %84,97 basit cümle; %5,79 sıralı birleşik cümle; %5,31 iç içe birleşik cümle; %1,51 bağlı birleşik cümle; %1,78 şartlı birleşik cümle ve %0,64 ki'li birleşik cümledir. Buna göre Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanları hitap ettiği yaş grubunun anlayabileceği cümle yapısına sahiptir. Dayıoğlu, çocuk romanlarının tamamında büyük oranda yapısına göre basit cümleyi bilinçli olarak kullanmıştır. Tüm çocuk romanlarında birleşik cümle türlerini basit cümleye göre daha az kullanmıştır. Baş (2006); Yalçın ve Aytaş (2003); Aral ve Gürsoy (2000), Ataseven ve İnandı (2000); Nas (2002); Oğuzkan (2001); Güneş (2000) vb. uzmanların çocuklara yönelik yazılan eserlerdeki cümle yapısı ile ilgili görüşleri, araştırmaları bizim çalışmamızın sonuçlarını desteklemektedir.

Gülten Dayıoğlu, tüm çocuk romanlarında anlatmak istediği duygu ve düşünceleri çocukların anlayabileceği, onlara uygun olan cümle türüyle anlatmıştır. Bunun yanında birleşik cümle türlerini de sınırlı bir düzeyde kullanmıştır. Belirli oranlarda kullanılan birleşik cümle türleriyle de çocukların yapısına göre cümle çeşitlerini tanımasına, öğrenmesine katkı sağlamıştır.

Baş (2006), romanların çocuğa okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmasının yanı sıra çocuğun eğitilmesinde de çok önemli yere sahip olduğunu belirtmiştir. Serbest okuma kapsamında okunan romanlar aracılığıyla eğitim öğretim dışında da eğitim devam etmektedir. Çocuk edebiyatının amacı okumayı öğretmek değil; okuma becerisini kuvvetlendirmek ve çocuğa okuduğundan zevk aldırmak (Baş, 2006: 40) olduğundan, çocuk yazarı ve çocuk kitapları, çocuğun okuduğunu algılayıp anlayabilmesi, okuduklarından bir şeyler öğrenebilmesi için çocuğun seviyesine uygun sözcük ve cümlelere sahip olmalıdır.

Oğuzkan (2001) çocuk romanlarında çocuk düşüncesine aykırı olmayan sade ve gerçekçi bir planla kısa cümle ve paragraflarla kısa, bol ve canlı konuşmalara dayalı sürükleyici bir anlatım kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Yani çocuk romanlarında yapısı bakımından basit ve sade cümleler kullanılmalıdır.

Yalçın ve Aytaş'a göre (2003:42) 13-15 yaş grubuna hitap edecek eserlerde cümleler, 7-10 kelimeden oluşmalıdır. Yalın ve sade bir dil kullanılmalıdır. Yoğun ve karmaşık cümle yapısı olan metinler yerine, açık, sade ve anlaşılır cümlelerle yazılmış metinler tercih edilmelidir. Çünkü yazının içinde taşıdığı düşüncenin derinliği, karmaşıklığı ile cümlelerin karmaşık yapısı bir araya geldiği zaman çocuğun anlama düzeyi düşecektir. Buna göre çocuk kitaplarında basit cümle kullanılması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çocuk kitaplarında anlatım açık, akıcı ve yalın olmalı. Cümleler gereksiz sözcüklerden arındırılmalı, bir cümlede bir yargı işlenmeli, cümle tek yüklemli ve tek özneli olmalıdır (Kıbrıs, 2000: 30). Çocuk kitaplarında kullanılacak cümleler, yaş gruplarına göre kısa ve basit; anlamı açık ve seçik olmalıdır.

Tümcelerin sözcük sayısı ilköğretimin birinci devresinde en çok 6, ikinci devresinde ise en çok 10 olmalıdır (Alpay ve Anhegger, 1975). Çocuk kitaplarında birleşik tümceden çok basit tümce kurulmasına, özellikle çocuğun yaşı küçüldükçe özen gösterilmelidir (Çelik: 2009).

Çocuk yayınlarında cümleleri, bir yığın edebî sanatlarla süslemek ve sanat yapmak son derece sakıncalıdır. Fikirler arasındaki bağlantıyı iyice belirtmek için duygu, düşünce ve görüşler kısa cümlelerle anlatılmalıdır. Cümlelerde gereksiz sözcüklere yer verilmemelidir. Çocuk yayınları çağdaş bir anlatımla ve kısa, yalın cümlelerle yazılmalıdır. Anlatım tek özne ve tek yüklemden oluşan kısa, özlü cümlelerle yapılmalıdır (Kantemir, 2009).

Çocuk kitaplarında kullanılan cümlelerin kısa ve basit olması okunabilirliği arttırmaktadır. Cümlelerin kısa, net ve basit olması, tam ve tek anlam ifade etmesi, belleğe kolay yerleştirilmesini gerektirir (Güneş, 2000: 337).

Aral ve Gürsoy (2000: 321)'a göre, çocuk romanlarında kısa cümle ve paragraflar ile kısa, bol ve canlı konuşmaya dayalı sürükleyici bir anlatım olmalıdır. Ataseven ve İnandı (2000: 198) çalışmalarında çocuk kitaplarının yazılırken ve yayınlanırken ortalama beş veya altı sözcükten oluşan ve içinde tek özne ve tek yüklem bulunan cümlelerle yazılması gerekt2iğini ifade etmişlerdir.

Nas (2002: 76-77)'a göre çocuk kitapları, dil ve anlatım olarak çocuğun dil ve düşünce gelişimine uygun olmalıdır. Yalın, kısa cümleler yeğlenmeli, süslü cümlelere yer verilmemelidir. Tek özneli ve tek yüklemli cümleler kullanılmalıdır.

"Okuduğunu anlama" ve "hatırlama düzeyinde" yapılan araştırmalarda öğrencilerin kısa cümleleri kolay anladıkları ve hatırladıkları ortaya çıkmıştır. Okuduğunu anlamayla ilgili olarak yapılan bir araştırmada, öğrencilere ortalama on sözcükten oluşan orijinal bir metin verilmiş ve öğrencilerin anlama düzeyi % 22-25; aynı metnin sözcükleri %30 oranında kısaltılmış, öğrencilerin anlama düzeyi %77;

aynı metnin sözcükleri %50 kısaltılmış ve öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri %87 düzeyine çıkmıştır (Richaudeau'dan aktaran Güneş, 2000: 339). Bu sonuçlar, çocukların kısa cümleli metinleri daha iyi anladıklarını ortaya koymuştur.

Çocuklar üzerinde olumlu ifadelerin etkisi olumsuz ifadelerin etkisinden daha fazladır. Çocukların olumlu kişilik kazanmalarında yapıcı, olumlu yargılar büyük ölçüde önemlidir. Bu yüzden çocuklar için yazılan edebî ürünlerde daha çok olumlu cümleler kullanılmalıdır. Bunun yanında olumsuz cümlelere belirli oranda yer verilmelidir. Çalışmamızda, incelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin anlamına göre sonuçlarına bakıldığında olumlu cümlenin %85,57 oranında, olumsuz cümlenin %11,07 oranında, olumlu soru cümlesinin % 2,88 oranında ve olumsuz soru cümlesinin %0,48 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Anlamına göre en çok olumlu cümle kullanılmıştır. Olumlu cümle, olumsuz cümleden yaklaşık 8 kat daha fazla kullanılmıştır. En az soru cümlesi kullanılmıştır. Dayıoğlu'nun tüm çocuk romanlarında olumlu cümlelerin büyük oranda, olumsuz cümlenin ve soru cümlesinin daha az miktarda kullanılması çocuk edebiyatına uygunluk arz etmektedir.

Uzmanlar, çocuk kitaplarında yüklemin yerine göre cümle türlerinden kurallı cümlenin kullanılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca anlatımda monotonluğu ortadan kaldırmak için az da olsa devrik cümlenin kullanılabileceği ifade edilmiştir. Kantemir'e göre (2009) "Çocuk kitaplarında dil bilgisi açısından yanlışsız, kurallı cümleler kullanılmalıdır." Yurttaş (1995:4), Türkçenin yapısına uymayan devrik cümlelerin gereksiz yere ve bolca kullanılmasının, çocuğun okumada zorlanmasına sebep olacağını ifade etmiştir. David P. Pearson, çocuk kitaplarında özne-tümleç-yüklem sırasını izleyen kurallı cümlelerin kullanılmasının uygun olacağını vurgulamıştır. Nas (2002: 77)'a göre devrik cümleden tümüyle vazgeçilemez. Ayrıca anlatım ne kadar konuşma diline yakın olursa, o ölçüde canlı, akıcı olur. Konuşma dilinde devrik cümleler yer alır. Öyleyse özellikle kişiler konuşturulurken ölçülü bir şekilde devrik cümlelere yer verilebilir.

Çalışmamızda incelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin yüklemin yerine göre toplu sonuçlarına bakıldığında, kurallı cümlenin %91.74 oranında; devrik cümlenin %6,53 oranında ve kesik cümle %1,73 oranında kullanıldığı görülmektedir. Buna göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır. Devrik cümlenin kullanımı daha sınırlıdır. Kesik cümle ise en az kullanılan cümle türü olmuştur. Elde edilen bu bulgular Kantemir'in (2009) "Çocuk kitaplarında dil bilgisi açısından yanlışsız, kurallı cümleler kullanılmalıdır." ve Yurttaş'ın (1995) "Türkçenin yapısına uymayan devrik cümlelerin gereksiz yere ve bolca kullanılmasının, çocuğun okumada zorlanmasına sebep olur." görüşüyle paralellik göstermektedir.

Çocukların düşünce yapısına uygun olan, çocukların anlayabileceği yüklemin yerine göre cümle türü kurallı cümledir. Bu açıdan Dayıoğlu, 14 çocuk romanında da kurallı cümleyi büyük oranda kullanmıştır. Bununla birlikte yazar, tekdüze anlatımı ortadan kaldırmak için, anlatıma hareketlilik katmak için tüm çocuk romanlarında belli oranda devrik cümle kullanmıştır. Kesik cümle genel cümle içerisinde çok küçük bir oranda kullanılmıştır. Kesik cümle ile var olan bilgilerden hareketle cümlenin sonunu, anlatımın sonunu mantıklı bir şekilde tamamlama, tahmin etme işini çocuklara bırakmıştır. Bu sayede çocuğun anlama-kavrama yeteneği geliştirilmiş olmaktadır. 14 çocuk romanı, yüklemin yerine göre cümle türü açısından çocuk kitabında kullanılması gereken cümle ölçütlerine uymaktadır.

Romanlar olaya dayalı anlatı türleridir. Bu yüzden olayların anlatımında büyük oranda fiil cümlelerinden yararlanılması doğaldır. Ayrıca çocuk romanlarında tahlil ve tasvir çok fazla yer almaz dolayısıyla romanlarda daha çok fiil cümlesi olması beklenir. Çalışmamızda, incelenen 14 çocuk romanında kullanılan cümlelerin yüklemin türüne göre toplu sonuçlarına bakıldığında fiil cümlesinin %87,77 oranında ve isim cümlesinin %12,23 oranında kullanıldığı görülmektedir. Bu açıdan da Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanı çocuk edebiyatı açısından ölçütlere uymaktadır.

Türkçe Dersi öğretim Programında Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili

ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları amaçlanmaktadır (MEB, 2006: 4). Doğru ve güzel yazmada kişiyi başarıya götüren yollardan biri bol ve dikkatli okumaktır. Okunan kitap insanın dil becerisini güçlendirir, kelime hazinesini zenginleştirir, düşünce ve hayal dünyasını genişletir. Anlayarak ve düşünerek okuma, yazma gücünü geliştirir. Ancak bunlar dili iyi kullanan yazarların kitaplarını dikkatlice okunursa gerçekleşebilir (Kavcar, 2009).

İyi yazılmış ürünler çocukların yazılı anlatım becerilerinin gelişmesini de sağlar. Kitaplar çocuk ve gençlere düzgün tümce kurma eğitimi verir. Düzgün tümcelerle oluşmuş metinleri sürekli okuyan kişi, ayrımında olmadan düzgün tümce kurmaya koşullanır (Dayıoğlu, 2000: 529).

İyi yazmak için sağlam bir cümle bilgisi gereklidir. Doğru ve düzgün yazmak için cümle, cümlenin temel ve yardımcı ögeleri iyi bilinmeli ve uygulanmalıdır. Kurulan cümle doğru ve eksiksiz olmalıdır. Önemli bir nokta da öğrencilerin işe kısa cümlelerle başlaması gerektiğidir. Çünkü uzun ve karmaşık cümleler hem anlaşılırlığı engeller, hem de dil bilgisi açısından yanlışlar yapılmasına yol açar (Kavcar, 2009).

Çocuklara göre yazılan çocuk kitapları, okuma alışkanlığı kazandırma noktasında önemli bir araçtır. Okuma alışkanlığı olan çocukların yazılı ve sözlü anlatım becerileri gelişmektedir. Bu hususta Koçak (2005), 5. ve 8. sınıf öğrencileri üzerine yaptığı çalışmasında okuma alışkanlığının yazılı anlatım becerisine olumlu katkısı olduğunu tespit etmiştir. Çok kitap okuyan öğrencilerin yazılı anlatımlarının, az kitap okuyan öğrencilerin yazılı anlatımlarına göre daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Bizim elde ettiğimiz bulguları Balcılar (2006) ve Esan'nın (2006) çalışmaları desteklemektedir. Gülten Dayıoğlu, çocuk romanlarında yapısına göre en çok basit cümleyi, yüklemin yerine göre en çok kurallı cümleyi ve yüklemin türüne göre en çok fiil cümlesini kullanmıştır. Bu açıdan çocukların kullandığı cümle türlerinin oranlarıyla

romanlarda kullanılan cümle türlerinin oranları örtüşmektedir. Bizim bulgularımıza göre Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında en çok kullandığı cümle türleriyle 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında en çok kullandıkları cümle türleri aynıdır. Sonuçta Dayıoğlu çocuk romanlarında, hedef okuyucu kitle içerisinde yer alan 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kullandıkları cümle türleriyle öğrencilere (çocuklara) hitap etmiştir. Çocukların anlayacağı cümlelerle çocuk romanlarını yazmıştır.

Balcılar (2006) 6. sınıf öğrencilerinin söz dizimi incelemeleri üzerine yaptığı çalışmasında öğrencilerin kullandıkları cümlelerle yazar Kemal Tahir'in sözdizimini karşılaştırılmış buna göre yazar ve öğrenciler, en çok iki ve üç ögeli cümleler kurmuşlardır. Yani öğrenciler de yazar da yapısı bakımından basit cümleleri tercih etmişlerdir. Yazar ve öğrenciler kurallı (düz) cümleyi kullanmışlardır. Ayrıca yüklemin türüne göre hem öğrenciler, hem de yazar daha çok fiil cümlesini kullanmıştır. Bizim çalışmamızdaki bulgularla bu çalışmadaki bulgular hemen hemen aynıdır. Yani Gülten Dayıoğlu'nun romanlarında kullandığı cümle türleri ile 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları cümle türleri kullanım açısından benzerlik taşımaktadır. Hem Gülten Dayıoğlu hem 6. sınıf öğrencileri, yapısına göre en çok basit cümleyi, yüklemin yerine göre en çok kurallı cümleyi ve yüklemin türüne göre en çok fiil cümlesini kullanmışlardır.

Esan (2006) 8. sınıf öğrencilerinin söz dizimi ile edebî söz dizimini (Tarık Buğra) karşılaştırmıştır. Çalışma neticesinde ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin daha çok iki, üç ögeli cümleler kurduğu; anlatımlarında çok fazla ayrıntıya girmediği anlaşılmıştır. Yani öğrenciler basit cümleyi sıklıkla kullanmışlardır. Yazarın ve öğrencilerin yüklemin türüne göre en çok kullandıkları cümle, fiil cümlesidir. Araştırma sonuçlarına göre yazar ve öğrenciler yüklemin yeri bakımından daha çok kurallı cümleyi kullanmışlardır.

Türkçenin temel becerilerinden olan konuşma becerilerinin gelişmesi için çocukların kitap okuması gereklidir. Gülten Dayıoğlu'nun romanlarıyla çocuklar düzgün cümlelerle güzel, doğru ve etkili bir şekilde Türkçeyi konuşma becerisini kazanabilir. Dayıoğlu'nun (2000) "Düzgün tümcelerle oluşmuş metinleri sürekli okuyan kişi, ayrımında olmadan düzgün tümce kurmaya koşullanır." ve Kavcar'ın

(2009) “Okunan kitap insanın dil becerisini güçlendirir, kelime hazinesini zenginleştirir, düşünce ve hayal dünyasını genişletir.” görüşleri, ifademizi desteklemektedir. Arhan’ın (2007) çalışması da bu görüşü desteklemektedir. Çalışmada öğretmenlerin büyük bir kısmı (%80,3) öğrencilerinde gözlemlediklerine göre, mahallî ağız ve şivelere dayalı konuşmaların aileden kaynaklandığına inanmaktadır. Öğretmenlerin %38’5’i mahallî ağız ve şive ile konuşan öğrencilere “Standart Türkçe” yi kazandırmak için Türkçe dersinin haricinde ek çalışmalar verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çocukların Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurabilmesi, Türkçeyi doğru, etkili bir şekilde konuşmaları için ders dışı vakitlerde seviyeye uygun kitap okuması gereklidir.

Türkçenin diğer bir etkinlik alanı olan dinleme becerisinin geliştirilmesinde okunan kitapların büyük önemi vardır. Dayıoğlu’nun romanları cümle türleri açısından çocuk edebiyatı ölçütlerine uyduğundan çocukların dinleme becerilerine de katkı sağlayacak niteliktedir. Kurt’un (2008) bulguları, bu düşüncenin paralelindedir. Kurt (2008) çalışmasında çocuk edebiyatı açısından uygun olan metinlerin ve çocuk edebiyatı açısından uygun olmayan metinlerin dinleme becerisine etkisini belirlemek için yapmıştır. Bu amaçla 6. sınıf öğrencilerine Türkçe derslerinde dinleme uygulamaları yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, çocuk edebiyatı açısından uygun edebî metinlerin, uygun olmayan edebî metinlere göre öğrencilerin dinleme becerisini daha yüksek düzeyde geliştirdiğini ortaya koymaktadır

Dil bilgisi öğretimi açısından Türkçe Programına (6.-8. Sınıflar) göre dil bilgisi; bir dilin okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünüdür (MEB, 2005: 7). Programda Türkçenin kurallarıyla ilgili amaç ve kazanımlar sınıflara göre aşamalı olarak verilmiştir. “Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama” 8. sınıfın amaçları arasında verilmiştir. Bu amacın kazanımları ise şöyle sıralanmıştır. (MEB, 2005: 49)

1. Cümlenin temel ögelerini ve özelliklerini kavrar.
2. Cümlenin yardımcı ögelerini ve özelliklerini kavrar.
3. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirler.

4. Cümledeki çatı özelliklerini kavrar
5. İsim ve fiil cümlelerini, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır.
6. Kurallı ve devrik cümleleri, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır.
7. Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar.
8. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.
9. Cümlenin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar.
10. Cümleye hâkim olan duyguyu fark eder.

Dil bilgisi öğretimi açısından "Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama" amacına uygun olarak Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarından yararlanılabilir. Çünkü Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında yapısına göre, anlamına göre, yüklemin yerine göre ve yüklemin türüne göre cümlelerin hepsine örnek olacak cümle türü mevcuttur. Çocukların cümle ile ilgili bilgi ve kuralları öğrenip pekiştirmesi için romanlardan yararlanılabilir.

Sanlı (2007) çalışmasında, Gülten Dayıoğlu'nun sadece 2 romanını "Fadiş" ve "Dört Kardeştiler" adlı romanlarını anlambilimsel açıdan incelemiştir. Bizim çalışmamız ise Dayıoğlu'nun tüm çocuk romanları üzerine yapılmış ve ayrıntılı bir şekilde cümle türleri incelenmiştir. Sanlı yüzeysel olarak cümle yapısına değinmiştir. Buna göre bu çalışma bizim çalışmayı destekler niteliktedir. Yazarın daha çok çocukların doğrudan anlayabileceği yüzeysel yapılı cümleleri kullandığı sonucuna varmıştır. Ele alınan romanların çocuk kitaplarında olması gereken dilsel ve anlambilimsel özelliklere sahip olduğu görülmüştür.

Bizim çalışmamızda elde edilen sonuçları Ateş'in (1998) çalışması desteklemektedir. Ateş, çalışmasında Gülten Dayıoğlu'nun 9–14 yaş grubunu hedef alarak yazdığı 13 romanı eğitim, sanat ve dil yönünden incelemiştir. Cümle türleriyle ilgili yüzeysel bilgiler vermiştir. Her romanın sadece 4 sayfasındaki cümle türlerini incelemiş ve bu sonuçlara göre yorumlarda bulunmuştur. Oysa bizim çalışmamız Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanı üzerine ve sırf cümle türleri üzerine yapılmıştır.

6.2. SONUÇ

Bu kısımda Gülten Dayıoğlu'nun 14 çocuk romanında kullandığı cümle türlerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

6.2.1. Fadiş Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Fadiş adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir. Birleşik cümlelerin toplamının üç katıdır. Buna göre bu romanda kullanılan cümleler, yapısı açısından çocuk edebiyatına uygundur.

2. Fadiş adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olumlu cümledir. Olumsuz cümleye ve soru cümlesine de rastlanmıştır. Ancak bunların oranı çok düşüktür. Buna göre romanda kullanılan cümleler, anlamı açısından çocuk edebiyatına uygundur.

3. Fadiş adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türü kurallı cümledir. Türkçenin mantığına uygun söz dizimidir. Devrik ve kesik cümle de kullanılmış ama bunlar, çok az kullanılmıştır. Buna göre romanda kullanılan cümleler, yüklemin yeri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

4. Fadiş adlı romanda, yüklemin türüne göre en en çok kullanılan cümle türü fiil cümlesidir. İsim cümlesinin kullanımı ise düşüktür. Zaten Türkçede fiil cümleleri ağırlıktadır. Bu sonuç da çocuk edebiyatı açısından olumludur.

Tüm bu sonuçlara göre Fadiş adlı roman cümle türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.2. Dört Kardeştiler Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Dört Kardeştiler adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir. Birleşik cümlelerin toplamının neredeyse üç katıdır. Buna göre bu romanda kullanılan cümleler, yapısı açısından çocuk edebiyatına uygundur.

2. Dört Kardeştiler adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda anlamına göre en fazla kullanılan cümle türü olumlu cümledir. Olumsuz cümleye ve soru cümlesine de rastlanmıştır. Ancak bunların oranı çok düşüktür. Buna göre romanda kullanılan cümleler, anlamı açısından çocuk edebiyatına uygundur.

3. Dört Kardeştiler adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türü kurallı cümledir. Türkçenin mantığına uygun söz dizimidir. Devrik ve kesik cümle de kullanılmış ama bunlar, çok az kullanılmıştır. Buna göre romanda kullanılan cümleler, yüklemin yeri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

4. Dört Kardeştiler adlı romanda, yüklemin türüne göre en en çok kullanılan cümle türü fiil cümlesidir. İsim cümlesinin kullanımı ise düşüktür. Zaten Türkçede fiil cümleleri ağırlıktadır. Bu sonuç da çocuk edebiyatı açısından olumludur.

Tüm bu sonuçlara göre Dört Kardeştiler adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.3. Suna'nın Serçeleri Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Suna'nın Serçeleri adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir. Birleşik cümleler de kullanılmıştır. Bunların oranı ise düşüktür. Bu açıdan romanın, hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğunu gösterir.

2. Anlamına göre ise olumlu cümle en çok kullanılan cümle türü olmuştur. Bu açıdan kitabın çocuk edebiyatı açısından uygundur.

3. Suna'nın Serçeleri adlı romanda, yüklemin yerine göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır.

4. Yüklemin türüne göre ise en çok kullanılan cümle türü fiil cümlesidir. Bu açıdan kitap, çocuk edebiyatına uygundur.

Tüm bu sonuçlara göre Suna'nın Serçeleri adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.4. Yurdumu Özledim Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Bu romanda yapısına göre basit cümle çok fazla kullanılmıştır. Bu bakımdan roman çocuk edebiyatı ölçütlerine uygundur.

2. Olumlu cümle, bu kitapta kullanılan anlamına göre en fazla olan cümle türüdür. Olumsuz cümle ve soru cümlesi de kullanılmıştır.

3. Yüklemin yerine göre en çok kullanılan kurallı cümledir**.** Devrik ve kesik cümleler az kullanılmıştır.

4. Yüklem türü bakımından yine en çok kullanılan cümle türü, fiil cümlesidir.

Tüm bu sonuçlara göre Yurdumu Özledim adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.5. Ben Büyüyünce Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü**,** basit cümledir. Birleşik cümleler de kullanılmış ama bunlar, azdır.

2. Anlamına göre ise en çok yine olumlu cümle kullanılmıştır. Olumsuz cümle ve soru cümlesi de kullanılmıştır.

3. Yüklemin yerine göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır. Devrik cümle, diğer romanlara göre en fazla bu romanda kullanılmıştır.

4. Fiil cümlesi yüklemin türüne göre bu romanda en çok kullanılan cümle türüdür.

Tüm bu sonuçlara göre Ben Büyüyünce adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.6. Akıllı Pireler Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir.

2. Anlamına göre ise olumlu cümle en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

3. Yüklemin yerine göre de en çok kullanılan kurallı cümle olmuştur.

4. Fiil cümlesi, yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Tüm bu sonuçlara göre Akıllı Pireler adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.7. Işın Çağı Çocukları Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısı bakımından en çok kullanılan cümle türü basit cümledir**.**

2. Bu romanda anlamına göre en çok kullanılan cümle türü olumlu cümledir.

3. Kurallı cümle, yüklemin yerine göre en fazla kullanılan cümle türünü oluşturmuştur.

4. Yüklemin türüne göre yine en fazla kullanılan cümle türü, fiil cümlesidir.

Tüm bu sonuçlara göre Işın Çağı Çocukları adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.8. Ölümsüz Ece Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısına göre en çok kullanılan cümle türü yine basit cümledir. Birleşik cümleler az kullanılmıştır.

2. Anlamına göre bu romanda olumlu cümleler en çok kullanılan cümle türüdür.

3. Yüklemin yerine göre ise en fazla kurallı cümle kullanılmıştır.

4. Yüklemin türüne göre yine en çok fiil cümlesi kullanılmıştır. İsim cümlesi, fiil cümlesine göre çok az kullanılmıştır.

Tüm bu sonuçlara göre Ölümsüz Ece adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.9. Parbat Dağının Esrarı Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Bu romanda yapısına göre basit cümle çok fazla kullanılmıştır. Bu bakımdan roman çocuk edebiyatı ölçütlerine uygundur.

2. Olumlu cümle, bu kitapta kullanılan anlamına göre en fazla olan cümle türüdür. Olumsuz cümle ve soru cümlesi de kullanılmıştır. Ancak bunlar azdır.

3. Yüklemin yerine göre en çok kullanılan kurallı cümledir**.** Devrik ve kesik cümleler az kullanılmıştır.

4. Yüklem türü bakımından yine en çok kullanılan cümle türü, fiil cümlesidir.

Tüm bu sonuçlara göre Parbat Dağının Esrarı adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.10. Midos Kartalının Gözleri Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Midos Kartalının Gözleri adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir. Birleşik cümleler de kullanılmıştır. Bunların oranı ise düşüktür. Bu açıdan romanın, hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğunu gösterir.

2. Anlamına göre ise olumlu cümle en çok kullanılan cümle türü olmuştur. Bu açıdan kitabın çocuk edebiyatı açısından uygundur.

3. Midos Kartalının Gözleri adlı romanda, yüklemin yerine göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır.

4. Yüklemin türüne göre ise en çok kullanılan cümle türü fiil cümlesidir. Bu açıdan kitap, çocuk edebiyatına uygundur.

Tüm bu sonuçlara göre Midos Kartalının Gözleri adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.11. Tuna'dan Uçan Kuş Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir.

2. Anlamına göre ise olumlu cümle en fazla kullanılan cümle türüdür.

3. Yüklemin yerine göre de en çok kullanılan kurallı cümle olmuştur.

4. Fiil cümlesi, yüklemin türüne göre en fazla kullanılan cümle türü olmuştur.

Tüm bu sonuçlara göre Tuna'dan Uçan Kuş adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.12. Gökyüzündeki Mor Bulutlar Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Yapısına göre en fazla kullanılan cümle türü**,** basit cümledir. Birleşik cümleler de kullanılmış ama bunlar, azdır.

2. Anlamına göre ise en çok yine olumlu cümle kullanılmıştır. Olumsuz cümle ve soru cümlesi de kullanılmıştır.

3. Yüklemin yerine göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır. Az da olsa devrik ve kesik cümlelere de rastlanmıştır.

4. Bu romanda fiil cümlesi yüklemin türüne göre en çok kullanılan cümle türüdür.

Tüm bu sonuçlara göre Gökyüzündeki Mor Bulutlar adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.13. Ganga Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Bu romanda yapısına göre basit cümle çok fazla kullanılmıştır. Bu bakımdan roman çocuk edebiyatı ölçütlerine uygundur.

2. Olumlu cümle, bu kitapta kullanılan anlamına göre en fazla olan cümle türüdür. Olumsuz cümle ve soru cümlesi de kullanılmıştır. Ancak bunlar azdır.

3. Yüklemin yerine göre en çok kullanılan kurallı cümledir. Devrik ve kesik cümleler az kullanılmıştır.

4. Yüklem türü bakımından yine en çok kullanılan cümle türü, fiil cümlesidir.

Tüm bu sonuçlara göre Ganga adlı roman cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.2.14. Dünya Çocukların Olsa Adlı Romana İlişkin Sonuçlar

1. Dünya Çocukların Olsa adlı romandaki cümlelere ilişkin sonuçlarda yapısına göre en çok kullanılan cümle türü basit cümledir. Birleşik cümleler de kullanılmıştır. Bunların oranı ise düşüktür. Bu veriler romanın, hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğunu gösterir.

2. Anlamına göre ise olumlu cümle en çok kullanılan cümle türü olmuştur. Bu açıdan kitap çocuk edebiyatı açısından uygundur.

3. Dünya Çocukların Olsa adlı romanda, yüklemin yerine göre en çok kurallı cümle kullanılmıştır.

4. Yüklemin türüne göre ise en çok kullanılan cümle türü fiil cümlesidir. Bu açıdan kitap, çocuk edebiyatına uygundur.

Tüm bu sonuçlara göre Dünya Çocukların Olsa adlı roman, cümle yapı ve türleri açısından çocuk edebiyatına uygundur.

6.3. ÖNERİLER

Gülten Dayıoğlu'nun incelediğimiz 14 çocuk romanı gerek konuları, gerekse anlatımlarıyla çocukların dikkatini çekebilecek, onlara okuma alışkanlığı kazandırabilecek niteliklere sahip olduğu için çocuklara rahatlıkla önerilebilir. Romanlar hitap ettiği yaş grubunun kavrayabileceği bir dille anlatıldığı için 10–14 yaşlarındaki çocuklara okumaları için tavsiye edilebilir.

Çocuklara uygun olan çocuk romanları Türkçe derslerindeki dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi gibi temel dil becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesi için öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilir.

Bu çalışmayla çocuk romanlarındaki cümle türleri ele alınıp incelenmiştir. Başka araştırmacıların da bu romanları kelime hazinesi, kelime grupları, mecazlar vb. açılardan incelemesi, değerlendirmesi bu alanda eser verecek yazarlara yol gösterici olabilir.

Ek 1: İNCELENEN ROMANLARDAN ÖRNEKLER

Fadiş Romanından Örnek: 144. Sayfa

1 Köy evleri genel olarak bir oda, bir de ahırdan oluşurdu.[2] Köyde iki katlı, 5-6 odalı evler de vardı.[3] Bunlar, toprak sahibi varsılların evleriydi.

4 Köylüler gece oturmalarında, varsıl-yoksul ayrımı yapmazlardı.[5] Toplanma sırası kime gelmişse, o eve doluşurlardı.[6] Konuklar, köyün geleneklerine göre ağırlanırdı.[7] Bu gelenekleri herkes kesesine göre yerine getirmeye çalışırdı.

8 Odanın bir duvarına oyulmuş ocaklar, çam odunlarıyla doldurulurdu.[9] Odunlar çıtır çıtır yandıkça, odaya bol bol bir sıcaklık yayılırdı.[10] Ocakta mısır patlatılır, nohut kavrulurdu.

11 Varlıklı evlerde evin kadını, küçük bir teknede hamur yoğurur, bunu konukların önünde ocağın küllerine gömerdi.[12] Buna, kül hamursuzu denirdi.

13 Böylece evlerde önce mısır, nohut kavurması, elma erik kurusu yenirdi.[14] Gece ilerleyince sofra kurulurdu.[15] Sofra tablasının üstüne üzüm veya pancar pekmezi, beyaz peynir konur, hamursuzlar dilimlenip dağıtılırdı.[16] Sıcak hamursuzu pekmeze banıp yemenin tadına doyum olmazdı.

17 Masallar bitince, toplantıda bulunan gelinlik kızlar oyuna kaldırılırdı.[18] Bu arada köyün en güzel türküleri, hep bir ağızdan söylenirdi...

19 Genç kızlar oyuna kalkmadan önce, biraz naz eder, sonra açılır, coşup coşup oynarlardı...

20 Bazen eğlence arasında, birden oda kapısı açılır, içeriye bir erkek girerdi.[21] O sırada kadınlar, kızlar çığlık çığlığa birbirlerine sokulurlardı.[22] Gelen erkek değil, erkek kılığına girmiş bir kadın olurdu...[23] Sonra karşılıklı maniler atılırdı.

24 Mani atışma, iki taraftan birinin mani bulamayıp da pes etmesine dek sürer giderdi.

25 Hasan ve Fadiş, bütün bunlardan pek hoşlanırlardı.

26 Toplanma sırası onların evlerine gelince, daha çok sevinirlerdi.[27] Türlü gülünçlükler yaparak konuklarını eğlendirmeye çalışırlardı.

— 144 —

Fadiş 144. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	
2	"	"	"	Ad	
3	"	"	"	Ad	
4	"	Olumsuz	"	Fiil	
5	Şartlı Birleşik	Olumlu	"	"	
6	Basit	"	"	"	
7	"	"	"	"	
8	"	"	"	"	
9	"	"	"	"	
10	Sıralı Birleşik	"	"	"	
11	Sıralı Birleşik	"	"	"	
12	Basit	"	"	"	
13	"	"	"	"	
14	"	"	"	"	
15	Sıralı Birleşik	"	"	"	
16	Basit	Olumsuz	"	"	
17	"	Olumlu	"	"	
18	"	"	"	"	
19	Sıralı Birleşik	"	"	"	
20	Sıralı Birleşik	"	"	"	
21	Basit	"	"	"	
22	Sıralı Birleşik	"	"	"	
23	Basit	"	"	"	
24	Basit	"	"	"	
25	Basit	"	"	"	
26	"	"	"	"	
27	"	"	"	"	
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					

Dört Kardeştiler Romanından Örnek: 11. Sayfa

DÖRT KARDEŞTİLER

1 Evin yükü, dört kardeşin en büyüğü, Feten'in omuzlarındaydı.[2] Yaşar'ın bezlerini ve bulaşıkları o yıkıyordu.[3] Dedesi, ona yol gösterip akıl veriyordu.[4] Evi şöyle süpür, avluyu böyle temizle diyor, bez ya da bulaşık yıkamanın kolaylık ve inceliklerini belletiyordu.[5] Feten, bu işleri isteyerek yapıyordu.[6] Çünkü kardeşlerini, babasını, dedesini ve evini çok seviyordu.[7] Hele babasını![8] Onu herkesten çok severdi. [9] Sonra Yaşar'ın sevgisi gelirdi.[10] Daha sonra da Habibe, Döndü ve Dedesi...

[11] Habibe ile Döndü, onu çok üzüyorlardı.[12] Oysa Yaşar, ablasını ana bellemişti.[13] Feten'e kene gibi yapışır, gün boyunca sırtından inmek istemez, eteğinin ucundan ayrılmazdı.[14] Kızlar, biraz da bu durumu çekemiyorlardı. [15] Feten'in Yaşar'ı kendilerinden çok sevdiğini seziyorlardı.

[16] Koca Dede, ev işleri yola girince, çocukların ellerine birer dilim ekmek verirdi.[17] Gününe göre, bu dilimler ya kuru kuru yenir ya da üzerine yağ, yoğurt, üzüm ağdası sürülürdü.[18] Çocuklar, ekmek dilimlerini istekle kavrayıp hemen sokağa fırlarlardı.[19] Feten bütün gün sokaklarda, çoban gibi, kardeşlerini güder dururdu.

[20] Mahallenin çocukları, Feten'i ve kardeşlerini çok severlerdi.[21] Habibe ile Döndü, arada bir çocuklarla kapışıp kavgaya tutuşurlardı.[22] Ablaları taraf tutmadan kavgacıları ayırır, kardeşleri suçluysa onları bir güzel pataklardı.[23] Eğer kardeşleri suçsuzsa, saldırgan çocukları, analarına şikâyet ederdi.[24] Böylece akşam karanlığı çökünceye dek, arkadaşlarıyla türlü türlü oyunlar oynarlardı.

Dört Kardeştiler 11. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Ad	8
2	"	"	"	Fiil	6
3	"	"	"	"	6
4	Sıralı Birleşik	"	"	"	15
5	Basit	"	"	"	5
6	"	"	"	"	8
7	Kesik	–	–	–	2
8	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	4
9	"	"	"	"	4
10	Kesik	–	–	–	7
11	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	6
12	"	"	"	"	5
13	Sıralı Birleşik	Olumsuz	"	"	12
14	Basit	Olumsuz	"	"	6
15	"	Olumlu	"	"	6
16	"	"	"	"	12
17	Bağlı Birleşik	"	"	"	16
18	Basit	"	"	"	8
19	"	"	"	"	9
20	"	"	"	"	7
21	"	"	"	"	9
22	Sıralı Birleşik	"	"	"	11
23	Şartlı Birleşik	"	"	"	8
24	Basit	"	"	"	10
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Suna’nın Serçeleri Romanından Örnek: 78. Sayfa

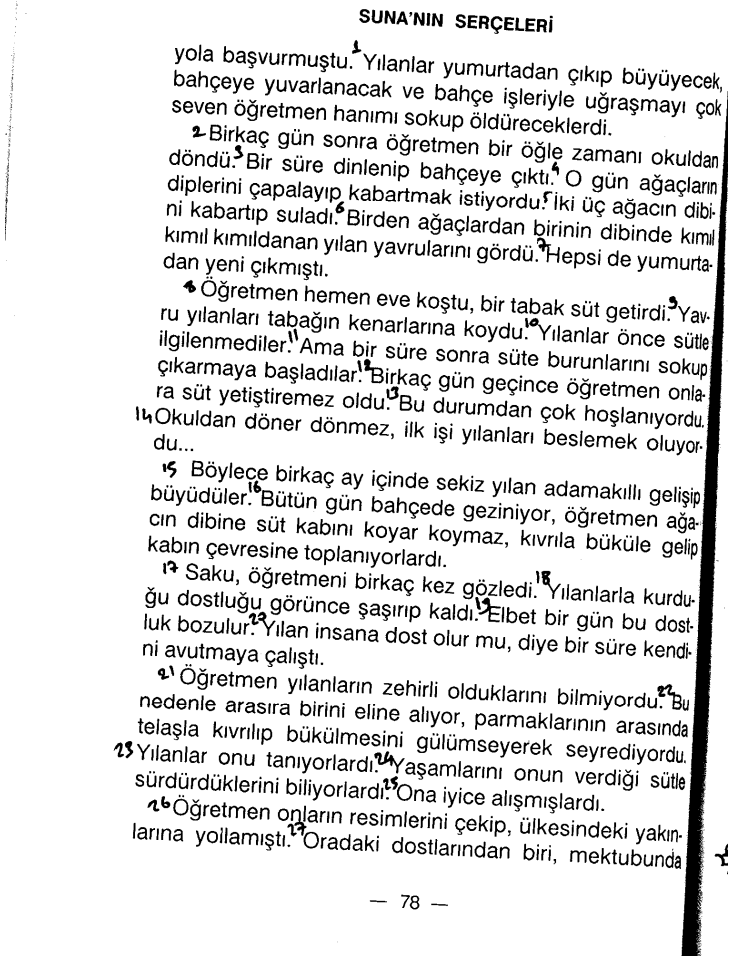

SUNA'NIN SERÇELERİ

yola başvurmuştu.[1] Yılanlar yumurtadan çıkıp büyüyecek, bahçeye yuvarlanacak ve bahçe işleriyle uğraşmayı çok seven öğretmen hanımı sokup öldüreceklerdi.

[2] Birkaç gün sonra öğretmen bir öğle zamanı okuldan döndü.[3] Bir süre dinlenip bahçeye çıktı.[4] O gün ağaçların diplerini çapalayıp kabartmak istiyordu.[5] İki üç ağacın dibini kabartıp suladı.[6] Birden ağaçlardan birinin dibinde kımıl kımıldanan yılan yavrularını gördü.[7] Hepsi de yumurtadan yeni çıkmıştı.

[8] Öğretmen hemen eve koştu, bir tabak süt getirdi.[9] Yavru yılanları tabağın kenarlarına koydu.[10] Yılanlar önce sütle ilgilenmediler.[11] Ama bir süre sonra süte burunlarını sokup çıkarmaya başladılar.[12] Birkaç gün geçince öğretmen onlara süt yetiştiremez oldu.[13] Bu durumdan çok hoşlanıyordu.[14] Okuldan döner dönmez, ilk işi yılanları beslemek oluyordu...

[15] Böylece birkaç ay içinde sekiz yılan adamakıllı gelişip büyüdüler.[16] Bütün gün bahçede geziniyor, öğretmen ağacın dibine süt kabını koyar koymaz, kıvrıla büküle gelip kabın çevresine toplanıyorlardı.

[17] Saku, öğretmeni birkaç kez gözledi.[18] Yılanlarla kurduğu dostluğu görünce şaşırıp kaldı.[19] Elbet bir gün bu dostluk bozulur.[20] Yılan insana dost olur mu, diye bir süre kendini avutmaya çalıştı.

[21] Öğretmen yılanların zehirli olduklarını bilmiyordu.[22] Bu nedenle arasıra birini eline alıyor, parmaklarının arasında telaşla kıvrılıp bükülmesini gülümseyerek seyrediyordu.[23] Yılanlar onu tanıyorlardı.[24] Yaşamlarını onun verdiği sütle sürdürdüklerini biliyorlardı.[25] Ona iyice alışmışlardı.

[26] Öğretmen onların resimlerini çekip, ülkesindeki yakınlarına yollamıştı.[27] Oradaki dostlarından biri, mektubunda

— 78 —

Suna'nın Serçeleri 78. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Sıralı Birleşik	Olumlu	Kurallı	Fiil	16
2	Basit	"	"	"	9
3	"	"	"	"	5
4	"	"	"	"	7
5	"	"	"	"	6
6	"	"	"	"	10
7	"	"	"	"	5
8	Sıralı Birleşik	"	"	"	8
9	Basit	"	"	"	5
10	"	Olumsuz	"	"	4
11	"	Olumlu	"	"	9
12	"	Olumsuz	"	"	8
13	"	Olumlu	"	"	4
14	"	"	"	"	8
15	"	"	"	"	9
16	Sıralı Birleşik	"	"	"	17
17	Basit	"	"	"	5
18	"	"	"	"	6
19	"	"	"	"	6
20	İç içe Birleşik	"	"	"	10
21	Basit	Olumsuz	"	"	5
22	Sıralı Birleşik	Olumlu	"	"	13
23	Basit	"	"	"	3
24	"	"	"	"	6
25	"	"	"	"	3
26	"	"	"	"	7
27	Sıralı Birleşik	"	"	"	13
28					
29					
30					

Yurdumu Özledim Romanından Örnek: 8. Sayfa

1 Öğretmen bu haberden pek hoşlanmamıştı.

2 «Seni neden götürüyorlar?»

3 «Pek iyi bilmiyorum, emme anladığım şu ki, işin ucunda para varmış.4 Ben yanlarında olursam, Almanlar babama daha çok para verecekler-miş.5 Bir de ninem istiyor gitmemi.6 'Ayşan kızla zor uğraşıyorum. Atıl oğlanı alın götürün başımdan!' diyor anamgile.»

7 «Eh, haklı nine.8 Yaşlı bir kadın iki çocuğa nasıl baksın?9 Ama keşke kardeşini götürselerdi de, sen kalsaydın köyde.10 Ders yılının ortasında çekip gitmek iyi olmayacak.»

11 «Ayşan kızı anam istemedi.12 'Yaşı küçük, orada yük olur bize!' diyor.13 Ben kendi kendimi kollayabilirmişim.14 Onlara yardımım bile dokunurmuş...15 Öyle söylüyorlar, öğretmenim.16 Üstelik Almanya çok güzelmiş.17 Benim yerime kardeşimi götürselerdi doğrusu razı gelmezdim.»

18 Atıl sırasına otururken, öğretmen daldı gitti.19 Çocuklar fiskos ederek aralarında Atıl'ın Almanya yolculuğunu söyleşmeye giriştiler.

20 Neden sonra, «Susun bakalım!» diyerek masaya vurdu öğretmen.

21 Sesler kesilince, Atıl'a döndü.22 «Yola ne zaman çıkacaksınız?»

23 «İkindi sıralarında gidecekmişiz, öğretmenim.24 Halil emmim kasabaya kaptıkaçtı kiralamaya gitti.25 Babamla anamdan başka izinleri biten beş kişi daha var.26 Almanya'ya birlikte gidecekmişiz.»

27 Bekir, Atıl'ın yaşıtıydı.28 Evleri birbirine pek yakındı.29 Çokluk birlikte oynarlardı.30 Atıl'ın Almanya'ya gitme haberi herkesten çok onu tedirgin etti.31 Arkadaşından ayrılacağı için hem üzülüyor, hem de ona özeniyordu.32 Atıl yolculuğunu ayrıntılarıyla anlatırken, «Keşke benim babam da Almanya'da çalışsaydı. Beni alıp oralara götürseydi,» diye içini çekmekten kendini alamadı.33 Sonra birden boş bulunup söze karıştı.

34 «Almanya'ya kaptıkaçtıyla mı gideceksiniz?»

35 «Yooo,» dedi Atıl.36 «Kaptıkaçtı bizi kente götürecek.37 İstanbul treni oradan gece yarısı geçermiş.38 İstasyonda bekleyecekmişiz...»

39 Öğretmen, «İstanbul'dan öteye de trenle mi gideceksiniz?» diye sordu.

40 «Hayır, öğretmenim.41 Oradan uçağa binilecekmiş.42 Tren anamla babamın çalıştığı yere çok geç gidiyormuş.»

43 Çocuklar Atıl'ın uçağa bineceğini öğrenince, yeniden fiskos etmeye başladılar.

Yurdumu Özledim 8. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumsuz	Kurallı	Fiil	
2	"	Olumlu	"	"	
3	Bağlı Birleşik	"	"	Ad	
4	Şartlı Birleşik	"	"	Fiil	
5	Basit	"	Devrik	"	
6	İç içe Birleşik	"	Devrik	"	
7	Basit	"	Devrik	Ad	
8	"	Ol. Soru	Kurallı	Fiil	
9	Bağlı Birleşik	Olumlu	Devrik	"	
10	Basit	Olumsuz	Kurallı	"	
11	"	Olumsuz	"	"	
12	İç içe Birleşik	Olumlu	"	"	
13	Basit	"	"	"	
14	"	"	"	"	
15	"	"	Devrik	"	
16	"	"	Kurallı	Ad	
17	Şartlı Birleşik	Olumsuz	"	Fiil	
18	Basit	Olumlu	"	"	
19	"	"	"	"	
20	İç içe Birleşik	"	Devrik	"	
21	Basit	"	Kurallı	"	
22	"	"	"	"	
23	"	"	Devrik	"	
24	"	"	Kurallı	"	
25	"	"	"	Ad	
26	"	"	"	Fiil	
27	"	"	"	Ad	
28	"	"	"	Ad	
29	"	"	"	Fiil	
30	"	"	"	"	
31	Bağlı Birleşik	"	"	"	
32	İç içe Birleşik	"	"	"	
33	Basit	"	"	"	
34	"	Ol. Soru	"	"	
35	İç içe Birleşik	Olumlu	Devrik	"	
36	Basit	"	Kurallı	"	
37	"	"	"	"	
38	"	"	"	"	
39	İç içe Birleşik	"	"	"	
40	Keşik	"	"	"	
41	Basit	—	—	—	
42	"	Olumlu	Kurallı	Fiil	
43	"	"	"	"	
44		"	"	"	
45					
46					

Ben Büyüyünce Romanından Örnek: 111. Sayfa

1 Mavi arabadaki kara kuru adam, onları görünce sürücüyü dürtükledi.2 "Av geliyor, hazır ol!"

3 Kin dolu sevgisiz sesi, yılan tıslamasını andırıyordu.

4 Dört yol kavşağının ortasına vardıklarında Erek sepeti sağ kolundan sol koluna geçiriyordu ki birden, mavi bir araba, karşı yoldan, ok gibi fırladı.

5 Erek, neye uğradığını anlayamamıştı.6 Arabanın altında kalmamak için geriye attı kendini.7 O sırada, mavi arabadaki silâhlar kurşun kusmaya başladılar.

8 Hiç tatmadığı bir acıyla dağlandı yüreği, ciğerleri, karnı, kasığı...
9 Tortop olup yere yığıldı.

10 Neden kurşunlandığını anlamak için bir an, gözlerini iri iri açtı.11 Şakağından kan fışkıran yaşlı beyle göz göze geldiler.12 Belli belirsiz gülümsediler birbirlerine.13 Sonra Erek neden kurşunlandığını anlayamadan yumdu gözlerini.

14 Son soluğunu verirken tüm silâhları, kurşunları, barutları, dinamitleri, atom ve nötron bombalarını bulanlara, yapanlara ve insan öldüren insanlara selâm ederek diyordu ki: Doyasıya yaşamak varken, ölmek niye?...

SON

Ben Büyüyünce 111. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kuralli	Fiil	
2	Sıralı Birleşik	"	"	"	
3	Basit	"	"	"	
4	Kiflj Birleşik	"	"	"	
5	Basit	Olumsuz	"	"	
6	"	Olumlu	Devrik	"	
7	"	"	Kuralli	"	
8	"	"	Devrik	"	
9	"	"	Kuralli	"	
10	"	"	"	"	
11	"	"	"	"	
12	"	"	Devrik	"	
13	"	"	Devrik	"	
14	Kiflj Birleşik	Ol. Soru	Kuralli	Ad	
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Akıllı Pireler Romanından Örnek: 5. Sayfa

Yeryüzündeki ülkelerden birinde olağanüstü yeteneklerle donanmış, çok akıllı bir bilim adamı yaşıyordu. Anaokuluna başlamadan, okuma yazmayı öğrenmişti. Yaşıtları orta öğrenimlerini sürdürürken o, birçok bilim dalında profesörlük düzeyine gelmişti. Ama, durumundan yine de hoşnut değildi. Bildiklerini yineleyerek, öğrencilere aktarmak yerine; insanlığın yararına sunabileceği, yeni bir şeyler bulmak istiyordu. Fakat üzerinde derinleşebileceği konuyu bir türlü saptayamıyordu. İkide bir, «Geçmişte yaşayan bilginler, evrenin pek çok gizini çözmüşler. Bana bir şey kalmamış,» diye yakınmaktan kendini alamıyordu. Bir gün, bu sorunu, çok sevdiği bir arkadaşına açtı. Arkadaşı ona, şöyle bir öneride bulundu:

«Atmosferde hiçbir sesin yok olmadığı anlaşıldı. Bazı bilginler, geçmişte yaşamış ünlü komutanların, kralların, sultanların, bilginlerin, sanatçıların seslerini, öteki seslerden ayırmak için yoğun çalışmalar yapıyorlar. Sen de başlangıcı olmayan, uzun bir süreden beri bizimle yaşayan evcil hayvanları ele al. Yaşamımızda önemli yerleri olan bu yaratıkların çıkardıkları seslerin anlamlarını çözmeyi dene.»

Genç bilginin gözleri parladı:

«Gerçekten bu, çok ilginç bir çalışma konusu olabilir. Hayvanların türlü sesler çıkararak, birbirleriyle anlaştıkları, bir anlamda konuştukları, ortada. Kümes hayvanları, kediler, köpekler, sığırlar, davarlar... hep karşılıklı olarak birbirlerine sesleniyorlar. Hatta akvaryumdaki balıklar bile, ağız ağıza gelerek, sanki birbirlerine bir şeyler söylüyorlar. Eğer bu seslerin anlamları çözülebilirse, evrenin, bilinenden daha ilginç gizleri ortaya çıkabilir.»

Akıllı Pireler — 5. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	
2	〃	〃	〃	〃	
3	〃	〃	〃	〃	
4	〃	Olumsuz	〃	Ad	
5	〃	Olumlu	〃	Fiil	
6	〃	Olumsuz	〃	〃	
7	Lakiş Birleşik	Olumlu	〃	〃	
8	Basit	〃	〃	〃	
9	〃	〃	〃	〃	
10	〃	〃	〃	〃	
11	〃	〃	〃	〃	
12	〃	〃	〃	〃	
13	〃	〃	〃	〃	
14	〃	〃	〃	〃	
15	〃	〃	〃	Ad	
16	〃	〃	〃	Fiil	
17	〃	〃	〃	〃	
18	〃	〃	〃	〃	
19	Sarkılı Birleşik	〃	〃	〃	
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					

Işın Çağı Çocukları Romanından Örnek: 123. Sayfa

hiçbir şekilde yorumlayamamış.[1] Olağanüstü, bir düş gördükleri sanısına kapılmışlar.[2] O gizemli olayı böyle sindirip böyle benimsemişler.[3] Bu olgu, o günden bugüne değin, hâlâ böyle bilinir, böyle anlatılır...

[4] Sekiz, coşkuyla kollarını açıp dâhiler kurulu başkanının boynuna sarıldı.[5] Dâhiler kurulu başkanı, bu beklenmedik davranıştan, önce biraz ürktü.[6] Ama, Sekizin iyi duygularla dolup taştığını sezinleyince, o da içtenlikle Sekizi kucakladı.

[7] Işın çağı dâhileriyle atom çağı dâhilerinin kucaklaşmasını televizyonlarda izleyen insanlar da coşkuyla birbirlerine sarıldılar.[8] Elli bir dâhiye, dünyanın dört yanından, sevgi, saygı bildirileriyle sorular yağmaya başladı.

[9] Uluslararası dâhiler kurulu başkanı, vericiler yoluyla tüm insanlara şu açıklamayı yaptı.

[10]– Atom çağı bilginleri, henüz tam olarak doğal yaşama geçmiş değiller.[11] Organlar arasında uyum sağlanıncaya dek, kendilerini sağlık denetimi altında tutmak gerekiyor.[12] Değerli dostlarımızı, özel olarak hazırladığımız konuk evine götüreceğiz.[13] Daha sonra oradan, kendileriyle bağlantı kurmanız sağlanacaktır.[14] O zaman, değerli dâhilere, sorularınızı sorabilirsiniz.

[15] Dâhiler kurulu başkanı, bunları söyledikten sonra, Sekiz ile arkadaşlarına döndü.

[16]– Sevgili dostlarım, bir asırlık zaman ötesinden geldiniz.[17] Hem çok yorgun, hem de aç ve susuzsunuz.[18] Sizin için rahat bir konut hazırladık.[19] Oraya gidelim.[20] Bir iyi beslenin, dinlenin.[21] Sonra ışın çağı insanlarıyla tanışır görüşürsünüz.[22] Sizler için hazırlanan görkemli şenlikleri izlersiniz.[23] Yeryüzündeki tüm ülkeler, sizleri ağırlamak için sabırsızlanıyorlar.

[24] Atom çağı bilginleri, gerçekten yüz yıllık yoldan gelmişçesine yorgun ve bitkindiler.[25] Üstelik, bedenlerini, dayanılmaz bir sızı sarmıştı.[26] Hele akciğerleri, binlerce diken batıyormuşçasına, sızım sızım sızlıyordu.[27] Sekiz ile arkadaşları, bu belirtileri, yeniden yaşamaya başlamanın, doğal sonuçları olarak yorumluyorlardı.[28] Bir süre sonra, yorgunluk, bitkinlik ve sızılardan arınarak,

Işın Çağı Çocukları — 123. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	6
2	"	"	"	"	7
3	Sıralı Birleşik	"	"	"	11
4	Basit	"	"	"	9
5	"	"	"	"	9
6	"	"	"	"	12
7	"	"	"	"	14
8	"	"	"	"	12
9	"	"	"	"	11
10	"	Olumsuz	"	Ad	10
11	"	Olumlu	"	Fiil	11
12	"	"	"	"	8
13	"	"	"	"	7
14	"	"	"	"	6
15	"	"	"	"	10
16	"	"	"	"	7
17	Bağlı Birleşik	Olumsuz	"	Ad	8
18	Basit	Olumlu	"	Fiil	6
19	"	"	"	"	2
20	Sıralı Birleşik	"	"	"	4
21	Sıralı Birleşik	"	"	"	6
22	Basit	"	"	"	6
23	Basit	Olumlu	"	"	7
24	Bağlı Birleşik	Olumlu	"	Ad	11
25	Basit	"	"	Fiil	6
26	"	"	"	"	8
27	"	"	"	"	12
28	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	14
29					
30					
31					
32					

Ölümsüz Ece Romanından Örnek: 17. Sayfa

1 Anadolu gezisi sırasında, oniks taşından yapılma çok güzel bir çerçeve almıştı.2 Çoban Ece ile kendisini görüntüleyen resmi, bu çerçeveye yerleştirdi.3 Çalışma masasının üzerine koydu.4 Resme gözü iliştikçe, sabırsızlığı artıyor, benliğini saran araştırma isteği alevleniyordu.

5 Böylece aylar geçti.6 Bn. kazıbilimci, çoban Ece'yi merak etmeye başladı.7 Kendisi böylesine çabalarken, acaba kızcağız neler yapıyordu.
8 Durumunda herhangi bir değişiklik olmuş muydu?9 Bu soruların yanıtlarını bilmek istiyordu.10 Anadolu'da kazı yapan dostlarına mektup yazmayı düşündü.11 Ama onlara gerçeği açıklayamazdı.12 Elindeki kanıtlar hâlâ yetersizdi.13 Kendisi, dünyaca ünlü bir kazı bilginiydi.14 Kesin olmayan varsayımlarla olayı ortaya dökmek, ona yakışmazdı.15 Çoban kızla niçin ilgilendiğini açıklamasa, bu kez, arkadaşları kuşkulanacaklardı.16 Belki de bu kuşkuyla kızı ayrıntılı biçimde sorguya çekmeye kalkışacaklardı.17 Çoban Ece, kendisine dediklerini, onlara da söyleyecekti kuşkusuz.18 Ayrıca bu giz çözülecekse kendisi başarmalıydı.19 Öteki kazı bilimcilerin olaya karışması belki de konuyu saptırıp soysuzlaştırabilirdi.

20 Bu olasılıkları uzun süre düşündükten sonra olumlu bir çözüm yolu buldu.21 Anadolu'da yaşayan çok değerli bir gazeteci dostu vardı.22 O, kendisine yardım edebilirdi.23 Konunun gizli kalmasını dileyerek, durumu ona yazdı.24 Çoban Ece'nin köyünün adını, Ece' nin kimliğini belirtti.
25 Kızın halen ne durumda olduğunu sordu.

26 Mektubu postaladıktan sonra, merakla yanıtını beklemeye başladı.27 Yanıt ancak onbeş gün sonra geldi.28 Mektup şöyleydi:29 Çoban Ece'yi aramak için köye bir gazeteci gönderdik.30 Arkadaş, kızın ailesini bulmuş.31 Ana babası, kızlarının hastalığının giderek arttığını belirtmişler.32 Bu nedenle onu kentteki akıl hastanesine kapamak zorunda kalmışlar.33 Gazeteci arkadaş, kente gidip hastanede kızın doktoruyla görüşmüş.34 Ondan, çoban kızla konuşma izni almış.35 Ekte, hasta kızın konuşmasını içeren ses bandını sunuyorum."

36 Gazeteci dostunun mektubu şu tümcelerle sona eriyordu:

37 "Bu ilginç haberi, izniniz olmadığı için gazetemize yazmadık.
38 Ama, durumun uzun süre gizli kalacağını sanmıyorum.39 En azından, hastane görevlileri yoluyla bir süre sonra, basına yansıyacaktır.40 Her konuda olduğu gibi bu konuda da her türlü yardıma hazırım.41 Saygılarımla..."

Ölümsüz Ece 17. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	
2	〃	〃	〃	〃	
3	〃	〃	〃	〃	
4	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
5	Basit	〃	〃	〃	
6	〃	〃	〃	〃	
7	〃	Ol. Soru	〃	〃	
8	〃	Ol. Soru	〃	〃	
9	〃	Olumlu	〃	〃	
10	〃	〃	〃	〃	
11	〃	Olumsuz	〃	〃	
12	〃	Olumsuz	〃	Ad	
13	〃	Olumlu	〃	Ad	
14	〃	Olumsuz	〃	Fiil	
15	Şartlı Birleşik	Olumlu	〃	〃	
16	Basit	〃	〃	〃	
17	〃	〃	Dekrik	〃	
18	〃	〃	Kurallı	〃	
19	〃	〃	〃	〃	
20	〃	〃	〃	〃	
21	〃	〃	〃	Ad	
22	〃	〃	〃	Fiil	
23	〃	〃	〃	〃	
24	〃	〃	〃	〃	
25	〃	〃	〃	〃	
26	〃	〃	〃	〃	
27	〃	〃	〃	〃	
28	〃	〃	〃	Ad	
29	〃	〃	〃	Fiil	
30	〃	〃	〃	〃	
31	〃	〃	〃	〃	
32	〃	〃	〃	〃	
33	〃	〃	〃	〃	
34	〃	〃	〃	〃	
35	〃	〃	〃	〃	
36	〃	〃	〃	〃	
37	〃	Olumsuz	〃	〃	
38	〃	Olumsuz	〃	〃	
39	〃	Olumlu	〃	〃	
40	〃	〃	〃	Ad	
41	~~Basit~~	—	Kesik	—	
42					
43					
44					

Parbat Dağının Esrarı Romanından Örnek: 68. Sayfa

ri gibi miydiler? Bugüne değin ne tür gelişmeler göstermişlerdi? Uygar mı, yoksa ilkel miydiler? Zihin ve ruh yapıları Kalan düzeyinde miydi? Bu sorular beyinlerini sardıkça, onları tanıma istekleri yoğunlaşıyordu.

Bitkisayarlar yeryüzüne yaydıkları bitkisel iletişim ağıyla Kalan'ların sorularına yanıt aramaya başladılar. Ne var ki, Alev Şelalesi nedeniyle dünyayı saran korku bitkileri de etkilemişti. Yeryüzündeki tüm bitkiler yok olma korkusuyla titreşiyorlardı. Bu yüzden sorulara sağlıklı cevap alınamıyordu. Dünyadan Kalanya'ya ulaşan en önemli haber, Alev Şelalesinden kaynaklanan korkuydu.

Aslında Kalan'lar da aynı korkuyla dopdoluydular. Öteki insanlarla yeryüzü bitkilerinin de bu korkunun pençesinde olduğunu anlayınca, merakı bir yana koydular. Can derdine düşerek, önlem çalışmalarını yoğunlaştırmaya giriştiler. Bitkisayarların yardımıyla felaketten kurtuluş yolunu kısa zamanda saptadılar.

Ateş seli dünyaya yeterince yaklaştığında, özünü oluşturan enerji kaynağı iletken bitkilerce emilip ateş sarmalına akıtılacaktı. Nanga Parbat Dağı içinde üretilen bu iletken bitkiler, dünyanın ve insanlığın kurtuluşu için kendilerini feda edeceklerdi.

Enerjisi emilen ateş seli çok geçmeden parçalanıp yok olacaktı. Dünya da bu amansız felaketten zarar görmeden kurtulacaktı. Ama bu uygulama sırasında pek çok iletken bitki yanıp kavrularak yaşamını yitirecekti.

Kalan'lar bu sonuca hem sevindiler, hem de üzüldüler. Kalanya'da bu buruk sevinç yaşanırken, gözcü bitkisayarlar yeniden tehlike işaretleri vermeye başladılar. Vadideki garip aygıt birdenbire tutuşup yanarak eriyip gitmişti. Kalan'lar olayı görmek için dışarıya çıkmaya cesaret edemiyorlardı. Ama merakları ağır basıyordu.

Bilgin Kalan'lar Bitki Kalan'larla bir süre konuyu tartıştılar. Bitki Kalan'lar bilginlerin dışarıya çıkmasını uygun bulmuyorlardı.

Parbat Dağının Esrarı — 68. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Ol. Soru	Kısaltı	Fiil	
2	Sıralı Birleşik	Ol. Soru	"	Ad	
3	Basit	Ol. Soru	"	Ad	
4	"	Olumlu	"	Fiil	
5	"	"	"	"	
6	"	"	"	"	
7	"	"	"	"	
8	"	Olumsuz	"	"	
9	"	Olumlu	"	Ad	
10	"	"	"	Ad	
11	"	"	"	Fiil	
12	"	"	"	"	
13	"	"	"	"	
14	"	"	"	"	
15	"	"	"	"	
16	"	"	"	"	
17	"	"	"	"	
18	"	"	"	"	
19	Bağlı Birleşik	"	"	"	
20	Basit	"	"	"	
21	"	"	"	"	
22	"	Olumsuz	"	"	
23	"	Olumlu	"	"	
24	"	"	"	"	
25	"	Olumsuz	"	"	
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					

Midos Kartalının Gözleri Romanından Örnek: 7. Sayfa

MİDOS KARTALININ GÖZLERİ

ilginç bir koydu.[1] Yamaçların tepesinde tarihsel kalıntılar vardı. [2]Koy hem doyumsuz doğal güzellikleri, hem de tarihsel değeri yüzünden yatlı turistlerin gözbebeği olmuştu.

[3] Kıyı kesimi fazla sığ olmadığından, burada yerleşim alanı yoktu.[4] Yamacın ardında sadece küçük bir balıkçı köyü vardı.[5] Az bir bölümü kumsal olan koyun geri yanı, dantel gibi işlenmiş girinti ve çıkıntılarla bezeliydi.

[6] Koyun batıya bakan yamaçları çamlarla kaplıydı.[7] Buralarda eğim öylesine dikti ki, ağaçların denize vuran gölgesi, çamlığın deniz dibinde de sürdüğü izlenimini veriyordu.

[8] Koyun doğuya bakan yamaçları ise, duvar gibi dümdüz kayalardan oluşuyordu.[9] Bu kayalarda görenleri şaşırtıp hayranlığa düşüren çok ilginç bir görünüm vardı.

[10] Duvar gibi dümdüz yükselen sarp kayalar, tepelere doğru kartal başını andıran bir biçim alıyorlardı.

[11] Bu görkemli kartal başı rüzgâr ve ısı değişiklikleriyle doğal olarak oluşmuş izlenimi veriyordu.[12] Ama gerçek bir kartal başına öyle çok benziyordu ki![13] Hele denizden bakılınca!..

[14] Gerçekten insana ürkü veren kaya yığını, karşıdan bakılınca, doruğuna kartal tünemiş, dev bir anıtı andırıyordu.

[15] Midos koyu bu olağanüstü görünümüyle insanları büyülüyordu.

[16] Ne var ki, *Kızıl Teke* bu ünlü koya güzellikleri görerek gönenmek için gelmemişti.

[17] Teknedekiler akıl almaz bir düşün peşindeydiler.[18] Ve yirmi yıldan bu yana süregelen bu görkemli düşü gerçekleştirme hazırlıklarına başlamışlardı bile.

[19] Güneş doğuda belirdiğinde, *Kızıl Teke*'nin burnundaki altın boynuzlar ateşle tutuşmuş gibi parıldamaya başladı.

[20] Gece avlanmaya giden balıkçılar yavaş yavaş koya dönüyorlardı.[21] *Kızıl Teke*'nin baş tarafındaki parıltıdan tümünün de gözleri

Midos Kartalının Gözleri 7. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Ad	
2	"	"	"	Fiil	
3	"	Olumsuz	"	Ad	
4	"	Olumlu	"	Ad	
5	"	"	"	Ad	
6	"	"	"	Ad	
7	Kiʼli Birleşik	"	"	Fiil	
8	Basit	"	"	"	
9	"	"	"	Ad	
10	"	"	"	Fiil	
11	"	"	"	"	
12	[redacted]	—	Kesik	—	
13	[redacted]	—	Kesik	—	
14	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	
15	"	"	"	"	
16	"	Olumsuz	"	"	
17	"	Olumlu	"	Ad	
18	"	"	Devrik	Fiil	
19	"	"	Kurallı	"	
20	"	"	"	"	
21	"	"	"	"	
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Tuna'dan Uçan Kuş Romanından Örnek: 97. Sayfa

da yürümeyi denedi.[1] Ancak bu davranışı, kendine yakıştıramadığından o sokaktan ayağını kesti.[2] Gerçekten, koskoca Nişancı, Kubbealtı Veziri, böyle gönlüne uyup sokaklarda dolaşmamalıydı.

[3] Sonunda, yeniden terzihaneye gitti.[4] Terzibaşına gönlünün Gülfidan Hanıma aktığını açıkça belirtti.[5] Terzibaşı ona yüreğini yerinden hoplatacak bir haber verdi:

[6] «Devletli vezirim, Gülfidan kulunuz da her gelişinde sizi sorar.[7] Gönül ferman dinlemez derler.[8] Sanırım ilk görüşte o da size vuruldu.»

[9] Behram bu haberi duyunca, tepeden tırnağa titremeye başladı.[10] Törelere aykırı da olsa, tek dileği Gülfidan Hanımı görmekti.[11] Terzibaşı, Rumdu.[12] Türk törelerine saygılıydı. [13] Ama, kendi törelerine inanmıştı.[14] Onlar, evlenecekleri kızla, daha önceden tanışıp anlaşıyorlardı.[15] Bundan bir kötülük çıkmıyordu.[16] Bu görüşünü Behram'a anlatarak, kendisine yardım vaadetti.

[17] Behram ile Gülfidan sonunda, sarayın terzihane bölümünde yüz yüze geldiler.[18] Behram onu yakından görünce, adeta dili tutuldu.[19] Genç kız öylesine güzeldi ki!..[20] Böylece, terzihanede gizli gizli buluşup, konuşmaya başladılar. [21] Konuştukça, birbirlerini daha iyi tanıyor ve daha çok seviyorlardı.[22] Bir süre sonra, ikisi de birbirleri için yaratılmış olduklarına yürekten inandılar.

[23] Behram durumu kendisine baba gibi davranan, Padişaha bildirmek gereksinimi duydu.[24] Padişah'tan öncelikle kendisinin ve Terzibaşının bağışlanması dileğinde bulundu.[25] Sonra, olup biteni anlatıp, Gülfidan'a karşı duyduğu ölçüsüz sevgiyi dile getirdi.[26] Kızın güzelliğini, yeteneklerini, özelliklerini, öyle bir övdü ki, Padişah hemen onları evlendirmeye karar verdi.

[27] Behram sevinçten yere göğe sığamıyordu.[28] Padişah, Gül-

Tuna'dan Uçan Kuş 97. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	9
2	"	Olumsuz	"	"	10
3	"	Olumlu	"	"	4
4	"	"	"	"	6
5	"	"	"	"	8
6	"	"	"	"	9
7	İç içe Birleşik	"	"	"	4
8	Basit	"	"	"	8
9	"	"	"	"	8
10	Şartlı Birleşik	"	"	Ad	9
11	Basit	"	"	Ad	2
12	"	"	"	Ad	3
13	"	"	"	Fiil	4
14	"	"	"	"	7
15	"	Olumsuz	"	"	4
16	"	Olumlu	"	"	7
17	"	"	"	"	10
18	"	"	"	"	7
19	[redacted]	—	Kesik	—	5
20	Basit	Olumlu	Kurallı	Fiil	7
21	Bağlı Birleşik	"	"	"	9
22	Basit	"	"	"	11
23	"	"	"	"	10
24	"	"	"	"	8
25	"	"	"	"	11
26	Kiğli Birleşik	"	"	"	14
27	Basit	Olumsuz	"	"	5
28	"	Olumlu	"	"	10
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					

Gökyüzündeki Mor Bulutlar Romanından Örnek: 19. Sayfa

KUTSAL JAMBUNA DOĞUYOR

1 Birkaç ay sonra, Setima'nın hamile olduğu ortaya çıktı.2 Köy halkı buna pek sevindi.3 Bebeğin doğumunu özel törenlerle kutladılar.4 Setima ile Nangu'nun güzel bir kızları oldu.5 Bebeğin adını, kabilenin Şaman'ı koydu.6 Küçük kıza JAMBUNA adı verildi.7 Bu, dağlı dilinde, ölümden dönen anlamına geliyordu.

8 Minik Jambuna, cenneti andıran bu yaylada büyümeye başladı.9 Ancak mutlu günler pek uzun sürmedi.10 Ana babası dağ koşullarına dayanamayıp ard arda öldüler.11 Altı yaşında hem yetim hem de öksüz kalan Jambuna'yı, köyün dinsel başkanı olan Şaman evlat edindi.12 Onun buyruğuyla köy halkı, küçük kızın bakımını ve korunmasını hep birlikte üstlendiler.

13 Minik jambuna olağanüstü akıllı ve yetenekli bir çocuktu.
14 Onun bu özelliği, Şaman'ın dikkatini çekti.15 Küçük kızı doğa içinde, doğaüstü görüşlerle eğitmeye girişti.

16 Kabilenin yaşadığı Tuha Dağı, Himalayalar'ı oluşturan dağ dizilerinden biriydi.17 Sönmüş bir yanardağ olan Tuha, yörede yaşayan insanlarca, gizemli ve kutsal bir dağ olarak biliniyordu.

18 Kabilenin konakladığı krater gölünün çevresi gerçekten, cennet gibi bir yerdi.19 Havası, suyu, bitki örtüsü, tümüyle o yöreye özgüydü.20 Orada yetişen çiçeklerin renkleri, yeryüzünde bilinen renk adlarıyla belirtilemezdi.21 Çünkü ne yeşili tam yeşil, ne pembesi tam pembe, ne moru, sarısı, kırmızısı tam mor, sarı, kırmızıydı...22 Renkler, açıklı koyulu, yanar döner bir görünümdeydi.23 Bu çiçeklerin bazıları, karanlık gecelerde, çevreye ışık saçardı.

— 19 —

Gökyüzündeki Mor Bulutlar 19. Sayfa

C. NU	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA GÖRE	YÜKLEMİN YERİNE GÖRE	YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE	KELİME SAYISI
1	Basit	Olumlu	Karalı	Fiil	
2	〃	〃	〃	〃	
3	〃	〃	〃	〃	
4	〃	〃	〃	〃	
5	〃	〃	〃	〃	
6	〃	〃	〃	〃	
7	〃	〃	〃	〃	
8	〃	〃	〃	〃	
9	〃	Olumsuz	〃	〃	
10	〃	Olumlu	〃	〃	
11	〃	〃	〃	〃	
12	〃	〃	〃	〃	
13	〃	〃	〃	Ad	
14	〃	〃	〃	Fiil	
15	〃	〃	〃	〃	
16	〃	〃	〃	Ad	
17	〃	〃	〃	Fiil	
18	〃	〃	〃	Ad	
19	〃	〃	〃	Ad	
20	〃	Olumsuz	〃	Fiil	
21	Bağlı Birleşik	Olumsuz	〃	Ad	
22	Basit	Olumlu	〃	Ad	
23	〃	〃	〃	Fiil	
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

Ganga Romanından Örnek: 107. Sayfa

1 Sıra Ganga'ya geldiğinde, onun aklı oldukça karışıktı.[2] Çünkü, bir yandan yarışmacıların sergiledikleri buluş ve görüşleri izliyordu.[3] Bir yandan da onlarla beyinsel iletişimi denemekteydi.
4 Bu deneyi seçici kurul üyeleriyle bile yapıyordu.[5] Onca seçkin beyin arasından sadece on kişiyle zihinsel iletişimi gerçekleştirebildi.

6 Bu bilginler, Ganga'dan gelen beyinsel titreşimlerden hemen etkilendiler.[7] Hiç zorlanmadan iletişim gerçekleşti.[8] Bu kişiler, beynin olağanüstü gücüne inanan insanlardı.[9] Alışılagelmiş işlevleri dışında, beynin gizemli bölümlerini de kullanma çabasındaydılar.[10] Bu yüzden, Ganga tarafından uyarılmaları kolay oldu.

11 Ganga onlara beyinsel iletişimin hedef ve ilkelerini açıkladı.
12 Ganga sözcüğünün anahtar niteliğini belirtti.[13] İlk Beyin Kardeşleri olan çocuklara aktardığı tüm bilgileri onlara da aktardı.[14] Dokuz dönüşle enerji depolama yöntemini de açıkladı.[15] Hiç durmadan yeni Beyin Kardeşleri edinmek zorunda olduklarını vurguladı.
16 Bu insanlar, Ganga'dan edindikleri bilgilerle adeta büyülenmiş gibi oldular.[17] Kendisine zihinsel titreşimler göndererek, Beyin Kardeşliğini severek benimsediklerini, yeni Beyin Kardeşleri edinme çabasına hemen girişeceklerini belirttiler.[18] Ganga, onlardan gelen bu bilgilerle ölçüsüz bir coşkuya kapıldı.[19] Ne var ki, sıra kendisine gelmişti.[20] Bu coşkunun tadını çıkaramadan, hemen yaptığı çalışmaları seçici kurula açıklamaya girişti.

21 Ganga, insanlar için, yaşamsal önemi olan yerçekimi gücünün, giderek azalmakta olduğuna inanıyordu.[22] Bu savını kısaca şöyle açıkladı:

23 "Yerçekiminin oluşmasında yerkürenin yapısındaki madensel bileşimler önemli bir etken.[24] Bu bileşimler zamanla ve çeşitli nedenlerle değişime uğramaktadır.[25] Özellikle on dokuzuncu yüzyılda, hızlanan Teknolojik Devrimle, yerküreyi oluşturan madenlerde, başkalaşım olgusu belirmiştir.[26] Yeryüzüne atılan atom

[redacted] Ganga 107. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	[redacted]	Ad	
2	〃	〃	〃	Fiil	
3	〃	〃	〃	〃	
4	〃	〃	〃	〃	
5	〃	〃	〃	〃	
6	〃	〃	〃	〃	
7	〃	〃	〃	〃	
8	〃	〃	〃	Ad	
9	〃	〃	〃	Ad	
10	〃	〃	〃	Fiil	
11	〃	〃	〃	〃	
12	〃	〃	〃	〃	
13	〃	〃	〃	〃	
14	〃	〃	〃	〃	
15	〃	〃	〃	〃	
16	〃	〃	〃	〃	
17	〃	〃	〃	〃	
18	〃	〃	〃	〃	
19	〃	〃	〃	〃	
20	〃	〃	〃	〃	
21	〃	〃	〃	〃	
22	〃	〃	〃	〃	
23	〃	〃	〃	Ad	
24	〃	〃	〃	Fiil	
25	〃	〃	〃	〃	
26	〃	〃	〃	Ad	
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					

Dünya Çocukların Olsa Romanından Örnek: 126. Sayfa

Bilgin kahkahalarla gülüyordu. Birden asansör durdu. Kapılar kendiliğinden açıldı. Bilgin gözleri parlayarak köşedeki mikrofona birtakım şifreli sözler söylemeye başladı. Kadın onu omuzlarından tutmuş var gücüyle sarsıyor, bir yandan da, «Ne yapıyorsun? Bırak o mikrofonu!..» diye bağırıyordu. Alarm sesleri daha da artmıştı. İlk kattaki beyaz ışık da yerini kırmızı ışığa bırakmıştı.

Sokaklardan yana sökün eden goriller kısa sürede asansöre doluştular. Kadın bir köşeye büzüşmüş, korku dolu gözlerle kocasına bakıyordu. Bilgin yüz gorilin asansöre gelmesini sağlayan şifreli sözleri yeterince söyledikten sonra karısının yanına gitti. Şeytani ışıklar parlayan gözlerini kadının gözlerine dikerek, ellerini tuttu.

«Korkma lütfen, kendini topla! Karşında geleceğin dünya imparatoru duruyor. Sen de yüce imparatoriçesin. Doğrusu bu unvanı beyin gücüyle hak ettin. Göreceksin, yeryüzüne bir çıkalım!.. Kısa sürede tüm gençleri ve çocukları önümüzde diz çöktüreceğim.»

Kadın tepeden tırnağa tir tir titriyordu.

Bilgin, «Tamam,» dedi. «Artık gidebiliriz! Asansörün içine sırayla dizilmiş olan yüz goril, gözlerini bilgine dikmiş, bekleşiyorlardı. Bilgin onlara dönüp şöyle bir gülümsedi. Sonra bu gülümseyiş kahkahaya dönüştü. Goriller şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Bilgin vargücüyle bağırdı.

«Haydi, siz de gülün! Gülün diyorum size!.. Gülün! İşte böyle benim gibi kahkahalarla gülün...»

Goriller bir ağızdan öyle bir gülme koyverdiler ki!.. Asansör fırtınaya tutulmuş gemi gibi sallanmaya başladı. Alarm zillerinin tiz sesleriyle gorillerin böğürtüyü andıran kahkahaları birbirine karışınca, dayanılmaz bir uğultu kapladı her yanı. Kadın başını kollarının arasına alarak olduğu yere çöktü. Bilgin çılgınca kahkahalar atarak uzanıp yeryüzüne çıkış kolunu çekti. Kapılar kapandı. Asansör harekete geçti. Yeryüzüne doğru tırmanmaya başladı. Yarı yola gelmişti ki, birden her şey bitti... Alarm sesleri kesildi. Işıklar söndü...

Gerçekten tam o sırada yeraltı kentinin işlevi sona ermişti. Ana beyin durmuş, her yer karanlığa gömülmüştü. Ciruponlar yeraltı kentindeki besin hapı üretimini on yıla programlamışlardı. On yılın sonlarına doğru, ana beyin katındaki özel deniz kapısından gelecek olan görevliler, gorilleri yüzerlik kümeler halinde yeryüzüne taşıyacaklardı. Asansö-

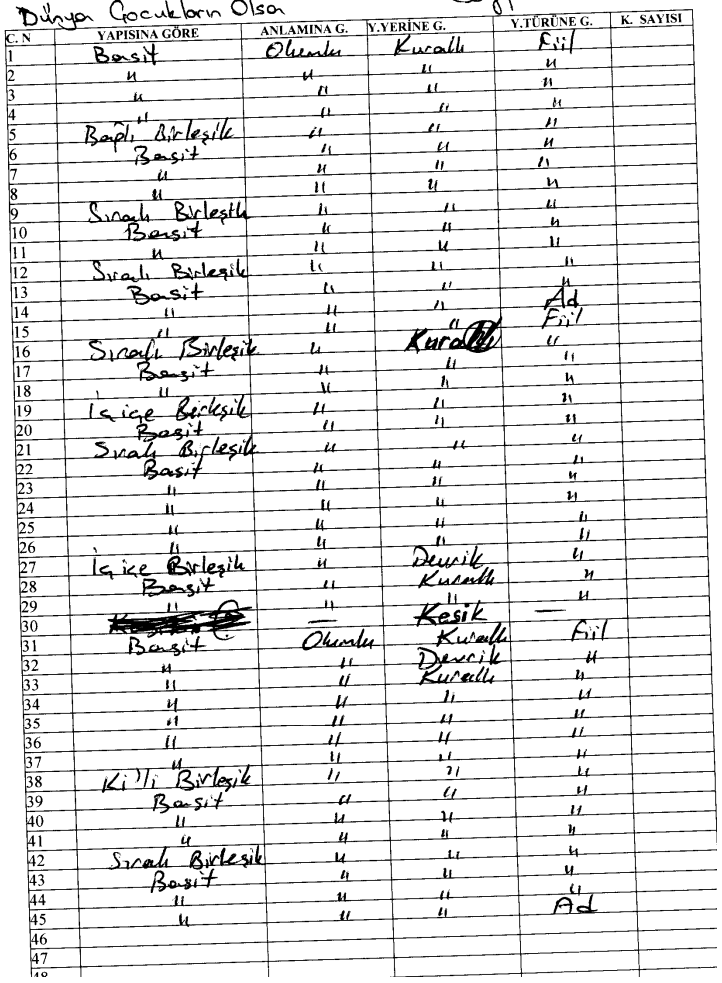

Dünya Çocukların Olsa — 126. Sayfa

C. N	YAPISINA GÖRE	ANLAMINA G.	Y.YERİNE G.	Y.TÜRÜNE G.	K. SAYISI
1	Basit	Olumlu	Kuralli	Fiil	
2	〃	〃	〃	〃	
3	〃	〃	〃	〃	
4	〃	〃	〃	〃	
5	Bağlı Birleşik	〃	〃	〃	
6	Basit	〃	〃	〃	
7	〃	〃	〃	〃	
8	〃	〃	〃	〃	
9	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
10	Basit	〃	〃	〃	
11	〃	〃	〃	〃	
12	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
13	Basit	〃	〃	Ad	
14	〃	〃	〃	Fiil	
15	〃	〃	Kuralli	〃	
16	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
17	Basit	〃	〃	〃	
18	〃	〃	〃	〃	
19	İç içe Birleşik	〃	〃	〃	
20	Basit	〃	〃	〃	
21	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
22	Basit	〃	〃	〃	
23	〃	〃	〃	〃	
24	〃	〃	〃	〃	
25	〃	〃	〃	〃	
26	〃	〃	〃	〃	
27	İç içe Birleşik	〃	Devrik	〃	
28	Basit	〃	Kuralli	〃	
29	〃	〃	〃	—	
30	[illegible]	—	Kesik	Fiil	
31	Basit	Olumlu	Kuralli	〃	
32	〃	〃	Devrik	〃	
33	〃	〃	Kuralli	〃	
34	〃	〃	〃	〃	
35	〃	〃	〃	〃	
36	〃	〃	〃	〃	
37	〃	〃	〃	〃	
38	Kiplı Birleşik	〃	〃	〃	
39	Basit	〃	〃	〃	
40	〃	〃	〃	〃	
41	〃	〃	〃	〃	
42	Sıralı Birleşik	〃	〃	〃	
43	Basit	〃	〃	〃	
44	〃	〃	〃	〃	
45	〃	〃	〃	Ad	
46					
47					

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan (1993), **Şiir Dili ve Türk Şiir Dili**, İstanbul: Be-Ta Basım Yayım.

AKSAN, Doğan (2003), **Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)**, Ankara: TDK Yayınları.

AKTAŞ, Şerif, Osman Gündüz, (2004), **Yazılı ve Sözlü Anlatım,** Ankara: Akçağ Yayınları.

ALPAY, Meral ve Robert Anhegger, (1975), **Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları**, İstanbul: Cem Yayınevi.

ARAL, Neriman, Figen Gürsoy, (2000), "Kitabın Çocuğun Gelişiminde Yeri ve Önemi", S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s.321–333.

ARHAN, Serdar (2007), "Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okulları İkinci Kademede Konuşma Eğitimi (Ankara İli Örneği)", Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AŞILIOĞLU, Bayram (2000), "İlköğretim Türkçe Programının Amaçlarının Gerçekleştirilmesinde Çocuk Kitaplarının Yeri" S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s. 433–447.

ATASEVEN, Füsun, Yusuf İnandı, (2000), "Çocuk Kitaplarının Çeşitli Yönleriyle İncelenmesi" S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s.187–206.

ATEŞ, Kemal (1997), **Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanları (Eğitim, Sanat ve Dil Özellikleriyle İncelenmesi)**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

BALCILAR, Ayla (2006), "6. Sınıf Öğrencilerinin Söz Dizimi İncelemeleri", Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BANGUOĞLU, Tahsin (2004), **Türkçenin Grameri**, Ankara: TDK Yayınları.

BAŞ, Bayram (2006), "1985–2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma", Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

CİRAVOĞLU, Öner (1997), **Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Esin Yayınevi.

ÇELİK, Sakine Öztürk, Çocuk Edebiyatı, Anadolu Üniversitesi, http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2275/unite12.pdf (12.01.2009).

ÇOTUKSÖKEN, Yusuf, Necdet Neydim, (2006), Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Kurultayı (11-12 Kasım 2005), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.

DAYIOĞLU, Gülten (2000), "Çocuk Kitaplarında Eğitsellik" S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s. 522–535.

DAYIOĞLU, Gülten (2006), **Ganga**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 11. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Ben Büyüyünce**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 20. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Dört Kardeştiler**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 29. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Dünya Çocukların Olsa**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 23. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Fadiş**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 43.Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Gökyüzündeki Mor Bulutlar**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 18. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Işın Çağı Çocukları**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 18. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Midos Kartalının Gözleri**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 15. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Parbat Dağının Esrarı**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 18. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Suna'nın Serçeleri**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 23. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Tuna'dan Uçan Kuş**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 13. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2007), **Yurdumu Özledim**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 22. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2008), **Akıllı Pireler**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 23. Basım.

DAYIOĞLU, Gülten (2008), **Ölümsüz Ece**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 23. Basım.

DEMİR, Nurettin, Emine Yılmaz, (2003), **Türk Dili El Kitabı**, Ankara: Grafiker Yayıncılık.

DEMİRCAN, Candemir (2006), "TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç yapısal Olarak İncelenmesi", **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, s. 12-27.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2003), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

EDİSKUN, Haydar (2005), **Türk DilBilgisi**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

EKER, Süer (2005), **Çağdaş Türk Dili**, Ankara: Grafiker Yayınları.

ERGİN, Muharrem (1999), **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.

ESAN, Uğur (2006), "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılarındaki Söz Dizimi İle Edebi Söz Diziminin (Tarık Buğra) Karşılaştırılması (Bolvadin Örneği/Yazılı Anlatım)", Afyonkarahisar: Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

EVREN, Zeynep (2008), "İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki edebî metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre değerlendirilmesi", Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GENCAN, Tahir Nejat (2001), **Dilbilgisi**, Ankara: Ayraç Yayınevi.

GÖKŞEN, Enver Naci (1985), **Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

GÜLEÇ, Havise Çakmak, Hulusi Geçgel, (2006), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Kök Yayıncılık.

GÜLERYÜZ, Hasan (2002), **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Ankara: PegemA Yayıncılık.

GÜNEŞ, Firdevs (2000), "Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi" S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s. 334–349.

GÜNEŞ, Sezai (2004), **Türk Dili Bilgisi**, İzmir: Çağlayan Matbaası.

HATİPOĞLU, Vecihe (1982), **Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ankara: DTCF Yayınları.

KAHRAMAN, Tahir (1996), **Çağdaş Türkiye Türkçesi Dilbilgisi**, Ankara: DuMat Basımevi.

KANTEMİR, Enise, "Çocuk Kitapları Sorunu" http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfler/1979-12-1-4/191-202.pdf (22.06.2009)

KAPLAN, Mevlüt (2000), "Çocuk Kitaplarında İçerik, Resimleme, Dil ve Anlatım Özellikleri" S. SEVER (Ed.), **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s. 551–565.

KARAGÖZ, Saliha (2006), "Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Yazınının Temel Öğeleri Yönünden İncelenmesi", Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KARAHAN, Leylâ (2004), **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara: Akçağ Yayınları.

KARAKURT, Aynur (2007), "Emine Işınsu'nun Romanlarında Sözdizimi", Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Ve Edebiyat0 Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KARAKUŞ, Işıl Şerife (2006), "Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi", Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KARAKUŞ, İdris (2000), **Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi,** Ankara: Sistem Ofset Yayınları.

KARAÖRS, Metin (2005), **Türk Lehçelerinde Karşılaştırmalı Şekil Ve Cümle Bilgisi**, Ankara: Akçağ Yayınları.

KAVCAR, Cahit vd. (2004), **Yazılı Ve Sözlü Anlatım**, Ankara: Anı Yayıncılık.

KAVCAR, Cahit (1999), **Edebiyat ve Eğitim**, Ankara: Engin Yayınevi.

KAVCAR, Cahit, "Düzgün Yazmanın Önemi Ve Yolları" http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/514/6381.pdf (15 Mayıs 2009)

KIBRIS, İbrahim (2000), **Uygulamalı Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Eylül Yayınevi.

KOCABAŞ, İlknur (1999), "Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri Ve 1997 Yılını Kapsayan Bir Değerlendirme", Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütüphanecilik Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

KOÇAK, Ahmet (2005), "İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma", Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KORKMAZ, Zeynep (1992), **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara: TDK Yayınları.

KORKMAZ, Zeynep (2003), **Türkiye Türkçesi Grameri /Şekil Bilgisi**, Ankara: TDK Yayınları.

KUDRET, Cevdet (1980), **Örneklerle Edebiyat Bilgileri 2**, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.

KURT, Berker (2008), "Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Temel Dil Becerisi Olarak Dinlemenin Gelişimine Etkisi", Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

MACİT, Muhsin, Uğur Soldan, (2005), **Edebiyat Bilgi ve Teorileri El Kitabı**, Ankara: Grafiker Yayınları.

MEB, (2006), **İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu**, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

NAS, Recep (2002), **Örneklerle Çocuk Edebiyatı**, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

OĞUZKAN, A.Ferhan (2001), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Anı Yayıncılık.

ÖZBAY, Murat (2006), **Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II**, Ankara: Öncü Basımevi.

ÖZDEMİR, Emin (1990), **Edebiyat Bilgileri Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

ÖZDEMİR, Emin (2002), **Yazınsal Türler**, Ankara: Bilgi Yayınları.

SANLI, Seda (2007), "Gülten Dayıoğlu'nun Fadiş Ve Dört Kardeştiler Adlı Öykü Kitaplarının Tümce Anlambilim Açısından İncelenmesi", Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SARICA, Salih, Mustafa Gündüz, (1982), **Güzel Konuşma Yazma/ Kompozisyon**, İstanbul: Fil Yayınevi.

SEVER, Sedat (2000), "Çocuk Kitaplarında Görsel ve Dilsel Duyarlılık", **I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (Sorunlar ve Çözüm Yolları)**, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi Yayınları, No:1, s. 631–646.

SEVER, Sedat (2003), **Çocuk ve Edebiyat**, Ankara: Kök Yayıncılık

ŞEYDA, Elif (2003), "Çocuk ve Kitap", **Yağmur Kültür Sanat Edebiyat Dergisi**, Sayı: 18.

ŞİMŞEK, Hüseyin (2001), "XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine" , **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı: 151.

ŞİMŞEK, Şahin (2005), "Kemalettin Tuğcu`nun Hayatı Ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri", Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ŞİMŞEK, Tacettin (2002), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Rengarenk Yayınları.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (1994), **99 Soruda Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (2000), **Çocuk Edebiyatı**, İstanbul: Çocuk Vakıf Yayınları.

TAŞDEMİR, Mehmet (2005), "Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye Ve Romanlarının Nitelik Düzeyi", **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı:168. http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3-tasdemir.htm (10 Ekim 2008)

TOKGÖZ, İnci Dayan (2006), "Okulöncesi Çocuklarına Yönelik Kitapların Dil Gelişimi Ve Anlambilim Açısından Değerlendirilmesi", İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Türk Dil Kurumu, (1998), Türkçe Sözlük, Ankara: TDK Yayınları.

Türkiye Diyanet Vakfı, (1991), İslam Ansiklopedisi, 4. Cilt, İstabul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

UNGAN, Suat, “Fabl Türünün Çocuk Edebiyatındaki Yeri ve Günümüzde Bu Türden Yararlanma Olanakları”, http://sbe.dumlupinar.edu.tr/14/105.pdf (26 Nisan 2009).

ÜZEL, Ödül (2007), “ Serpil Ural’ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi”, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YALÇIN, Alemdar, Gıyasettin Aytaş, (2003), **Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Akçağ Yayıncılık.

YILMAZ, Sibel (2007), “Muzaffer İzgü'nün Çocuk Romanlarının Tema, Eğitsel İletiler Ve Dil Yönünden 10–12 Yaş Grubu Çocuklarına Uygunluğu”, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YİĞİT, Elif (2005), “Peyami Safa’nın Server Bedî İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi”, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YURTTAŞ, Hüseyin (1995), “Çocuk Ve Kitap”, **Varlık Dergisi**, Sayı:1058, s. 4.

ZENGİN, Ahmet Yaşar, N. Zengin, (2002), **Çocuk Edebiyatı**, İstanbul, Başer Ofset.

ZÜLFİKÂR, Hamza, “Dünden Bugüne Türkçe”, www.tdk.gov.tr/TR/dosyagoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=3421&DOSYAISIM=dundenbugune200708.pdf (05 Mayıs 2009)